

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Silverberg_Robert-Navrat_domu.pdb

PDB Name: Silverberg-Návrát domů
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 27.8.2005
Modification Date: 27.8.2005
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

ROBERT SILVERBERG
NÁVRÁT DOMŮ

McCulloch začínal shazovat krunýř. Přicházelo to, nedalo se tomu uniknout, nedalo se to oddálit, bylo to strašné – jako by se jeho tělo mělo roztrhnout na kusy – a přesto, bylo to tak známé, tak očekávané a vítané. Vlna za vlnou jím procházela palčivá, závrat' způsobující bolest. Snažil se zavrtat co nejhlouběji do písku, zmateně hrabal svými osmi nohama.

Měl strach. Byl klidný. Vůbec nevěděl, co se s ním začíná dít. Zažil to už stokrát předtím.

Bylo to stále blíž a blíž a vytlačilo to z jeho mozku všechny pochybnosti a po chvíli i všechen strach. Po celém jeho těle – od bodu těsně za hlavou až k prvním článkům vějířovitého ocasu – běžela dolů rozžhavená čára. Jako by na jeho krunýř byla nějakými obřími skleněnými čočkami soustředěna veškerá sluneční energie. A jeho měkké tělo uvnitř se napínalo, svíjelo, plnilo krunýř až k prasknutí. Ale ta tuhá skořápka na něm stále setrvala, stále se nechtěla poddat tlaku. McCulloch si připadal jako v potápěčském obleku, který je mu najednou pětikrát menší.

Co je to sluneční? Co je to skleněný? Co jsou čočky? Co je to potápěčský oblek?

Tyto otázky se mu najednou vynořily v mysli přesně tak, jako ona malinkatá stvořeníčka s množstvím nohou, vyhrabávající se z písku před ním. Ale neměl čas na ně odpovědět. Opět to na něj udeřilo, tentokrát s ohromnou rychlostí a silou. Tlak se stával nesnesitelným. Zdálo se mu, že každým okamžikem musí vybuchnout. Zmítal sebou a točil se dokola. Tkáň v jeho klepetech jako by se najednou začínala scvrkávat, stahovat zpět, unikat z pevného objetí krunýře, ale zbytek těla se neustále rozpínal a narůstal.

Musí z té skořápky uniknout, než ho zabije. Musí se za každou cenu dostat z toho stahujícího krunýře. Zapřel se klepety a většinou svých nohou do písku, nadýmal se, rozpínal a tlačil. Pomyslel si, že je těhotný sám sebou a zuřivě se sám sebe snaží porodit.

Áách. Krunýř začínal praskat.

Byla to jen malá trhlinka vysoko na ramenou – ramenou? – ale hmota uvězněná uvnitř se rychle začala drát ven, rozšiřovala trhlínu a prodlužovala ji a v příštím okamžiku byl rohovitý krunýř roztržen po celé délce. Ách. Áách. Byl to nádherný pocit osvobodit se z onoho strašného sevření. Ale McCulloch ještě nebyl volný. Opatrně se naklonil dozadu a neuvěřitelně precizním způsobem vytahoval z krunýře nohu po noze. Připadalo mu to, jako by vytahoval nohy z nějakého velmi starého a křehkého oděvu.

Ale stále ještě nebyl svobodný, protože měl v krunýři svá hlavní velká klepeta. A dostat je ven si vyžadovalo velkou trpělivost. Přední končetiny se stále scvrkávaly a články krunýře jako by měkly a rozpouštěly se, ale přesto musel každé klepeto protáhnout štěrbínou mnohem užší, než bylo samo.

Prudký pohyb by mohl klepeta nenávratně poškodit.

Soustředil na ten úkol veškerou svou pozornost. Bylo to, jako by poroučel svým zápěstím, aby se ztenčila a on mohl vytáhnout ruku z rukavice.

Zápěstí? Rukavice? Co je to?

McCulloch nevěnoval onomu matoucímu vnitřnímu hlasu pozornost. Opatrně, pomalu, teď – ach – ano, takhle, takhle! Jedno klepeto je volné. Teď to druhé, pomalu, opatrně. Hotovo. Obě jsou venku. Zbytek byl jednoduchý: párkrát sebou zamrskal, zatřepal a prasklinou v krunýři se protlačil ven. A pak ležel na písku, unavený, vyčerpaný, nahý, měkký a strašně zranitelný. Chtěl jen usnout a vrátit se do spánku, z něhož ho vytrhl ten hrozný proces osvobozování se z krunýře.

Ale nějaká vnitřní síla v jeho vědomí mu nedovolila odpočívat. Jen chvíli, chvilíčku. Podíval se nalevo, na odhozený krunýř. Všechno viděl nějak divně, zvláště, v podivných odrazech, složených z tisíců malých kousků – ale navzdory tomu a navzdory šeru svůj krunýř uviděl – měl zlatavý odstín s červenými skvrnami a vypadal jako krunýř raka, přestože byl složitější a bizarnější. McCulloch nevěděl, proč obýval račí krunýř. Zřejmě proto, že je rak, ale on přece není rak. Je to tak nebo ne? A přesto – byl pod vodou. Ležel na jemném bílém písku v takové hloubce, že vůbec neviděl stopy po slunci nahoře nad hladinou. Voda byla teplá, příjemná, plná malinkých chutných tvorečků a změtí signálů, bez

přestání zachycovaných jeho receptory.

Chtěl vědět víc. Ale nyní na odpočinek a přemýšlení není čas. Je nechráněný. Jakýkoliv nepřítel ho může zničit. Rychle, vzhůru, najít si nějaký úkryt; cítil, že to je ta jediná správná věc, kterou v tomto okamžiku může udělat.

Ale nejdříve musí pozít svůj starý krunýř. Otočil se k němu, popadl jej těžkopádně vyhlížejícími, a přesto velmi obratnými klepety a nacpal si jej do výkonných kusadel. Když byl hotov – bylo třeba obnovit zásobu vápníku, potřebnou k růstu nového krunýře – přinutil sám sebe dát se pomalu do pohybu. Byl si jistý, že směr, kterým se vydal, je správný.

Brzy svými čidly zachytil vibrace něčeho velkého a masivního – byla to zeď, ohromná kamenná masa tyčící se před ním. McCulloch si svými podivnými složenými očima prohlížel tmavý útes, vystupující z mořského dna. Rostly na něm trsy komíhajících se žlutých a červených mořských trav a jako guma vypadající, prstovité tvarované houby a všude bylo vidět lezoucí a zevlující kraby, měkkýše a červy, kteří silně dráždili McCullochovy chuťové buňky. Ale teď nebyl čas k jídlu, natož aby někdo pozřel jeho. Opodál rostly dvě obrovské zelené sasanky, divoce mávající svými chapadly v naději, že se do nich něco chytí. Nad hlavou mu proplul tmavý obrys – velký, trubkovitý, s hrozivými chapadly. McCulloch ignoroval početné obyvatelstvo útesu a spěchal dál kolem nich, až dorazil k malé štěrbině, zrovna tak velké, aby se v ní mohl schovat. To byl jeho cíl.

Opatrně zacouval úzkým vchodem dovnitř, protože věděl, že kdyby lezl klepety napřed, nemohl by se už otočit. Zaplnil celý prostor jeskyňky a její vchod zablokoval svými klepety. Ted' se dovnitř nedostane žádný nepřítel. Třebaže je nahý a nechráněný, tady bude v bezpečí, dokud mu nenaroste nový krunýř.

Poprvé od svého agonizujícího procitnutí měl McCulloch čas na to, aby se zastavil: aby si odpočinul a přemýšlel. Přestože odpočíval, byl schopen pozorovat své okolí. Vystrčil tykadla do vody, hemžící se živočichy a znovu ucítil pulsující život podmořského útesu. Většina živočichů, pohybujících se pomalu kolem útesu, byla primitivní, ale McCulloch zřetelně cítil ostré výboje inteligence z několika bodů opodál: zřejmě vycházely od sasanek a od té obrovské věci nahoře. Nebyla to inte-ligence, které by byl schopen porozumět, ale tím se teď netrápil: nyní měl za úkol zotavit se po vyčerpávajícím shazování krunýře. Tykadla neustále držel vystřená ven a upadal přitom do odpočinkového stádia, o němž věděl – ale jak to, že to věděl? – že je optimální pro růst nového krunýře, který pomalu narůstal a tvrdnul – tím, jak absorboval vodu, filtroval ji a bral si z ní vápník. Ale než bude znovu plně obrněn, bude muset ještě dlouho v klidu odpočívat.

Odpočíval tedy. Nemyslel na nic.

Po chvíli byl jeho odpočinek narušen oním vnitřním hlasem, který se ho už jednou pokoušel na něco vyptávat – tehdy, během nejkrutějších okamžiků při shazování krunýře. Byl to hlas, vycházející odněkud z hlubin jeho otupělého vědomí. Jsi vzhůru?

Jsem, odpověděl McCulloch popuzeně.

Potřebuji definici. Jsi pro mne záhadou. Co je to McCulloch?

Člověk.

Co je to člověk?

Jsem mužská lidská bytost.

To také nic neznamená.

Poslyš, jsem unavený. Nemohli bychom tyhle věci probrat jindy?

Ted' je nejvhodnější chvíle. Zatímco odpočíváme, zatímco mě naplňujeme.

Nás, opravil ho McCulloch.

Mě je přesnější.

Ale jsme tu přece dva.

Opravdu? A kde je ten druhý?

McCulloch se zajíkl. Nebyl schopen si tuhle situaci nějak rozumně vysvětlit.

Myslím, že jeden je uvnitř druhého. Jsme dva v jednom těle. Ale určitě jsme dva. McCulloch a ne-McCulloch.

V tomhle s tebou souhlasím. Jsme dva. Ty jsi ve mně. Kdo jsi ty?

McCulloch.

To už jsi říkal. Ale co to znamená?

Nevím.

Hlas ho nechal opět o samotě. Cítil jeho přítomnost poblíž, jako mrazení na páteři nebo na tom, co bylo ekvivalentem jeho páteře, protože si pomyslel, že korýši nemají páteř. A bylo mu docela jasné, že je korýš.

Zdálo se, že se z něj stal rak nebo něco, co raka hodně připomíná. Důle-žitě bylo, že se z něj stal. To znamená, že kdysi byl něčím jiným a drásající vzpomínky něčeho jiného teď tančily v jeho podvědomí. Vzpomněl si na vlasy, prsty, nehty, svaly. Oděv: druh snímatelného vnějšího krunýře. Oční víčka, uši, rty: matné vzpomínky na ně, prchavé a pomíjivé, jména bez podsta-ty, ale přesto s určitým významem. Pokaždé, když se pokoušel některý z těch pojmů uplatnit na sebe – třeba „prsty“, „vlasy“, „člověk“, „McCulloch“ – nedařilo se mu to. Ale přesto si byl jistý, že všechny ty pojmy s ním mají nějakou souvislost.

Čím víc se snažil v této směsi polojasných pojmů orientovat, tím víc se v ní zamotával. Proto se McCulloch rozhodl jít na to pomalu, nesnažit se porozumění uspěchat, ale počkat, až přijde samo. Zřejmě utrpěl nějaký těžký šok, nějaké závažné trauma, totální dezorientaci. Může to trvat celé dny, než se z toho dostane a než začne normálně chápat.

Zdvořilý hlas před jeskyní řekl: „Doufám, že tvůj růst probíhá v pořádku.“

Ne, to nebyl hlas. Pamatoval si hlas: jako vibraci vzduchu před ušními bubínky. Tady není vzduch ani ušní bubínky.

Byl to proud neviditelných chemických signálů, procházející ústím jeskyně a dráždící tisíce sensorických vláken na jeho nohách, tykadlech, krunýři a ocase. Ale bylo to, jako by naslouchal mluveným slovům. A bylo to něco jiného než

ten vnitřní hlas, který se před chvílí tak vytrvale vypytlával.

„Jde to velmi dobře,“ odpověděl McCulloch: nebo to odpověděl vnitřní obyvatel jeho těla? „Rostu. Uzdravuji se. Silím. Brzy zase vyjdu ven.“

„Měli jsme o tebe strach.“ Z hlasu před jeskyní zněla účast, vřelý vztah, inteligence. Přibuzenství. „V prvních okamžicích shazování krunýře v tobě bylo něco cizího.“

„To cizí je ve mně i teď. Jsem okupován.“

„Okupován? Kým?“

„McCullochem. Je to člověk, lidská bytost.“

„Aha. To je opravdu něco cizího. Potřebuješ pomoci?“

McCulloch odpověděl: „Ne. Zvyknu si na to.“

A věděl, že to byl ten druhý uvnitř něho, kdo modifikoval odpovědi, ale ta hranice mezi jejich identitami byla tak nepřesná, že měl pocit, že to je on sám, kdo odpovídá. Ale jak je možné, že tvoří slova vysíláním částecek tekutiny do vše obklopující vody? To přece není jeho jazyk. Jeho jazykem jsou – slova –

anglická slova –

Otřásl se náhlým pochopením. Prudce mával tykadly i končetinami. V jeho najednou vařící se mysli se vybavovaly vzpomínky a pojmy: ostrá světla, laboratorní přístroje, obličej, stěny, stropy. Lidé, pohybující se kolem něho, mluvící tichými hlasy, sem tam adresující slova jemu, anglická slova –

Jsou anglická slova to, čím McCulloch hovoří?

Ano, angličtina.

Takže angličtina je lidským jazykem?

Ano, ale ne jediným, řekl McCulloch. Já mluvím anglicky a také německy a trochu francouzsky. Ale jiní lidé mluví jinými jazyky.

To je velmi zajímavé. Proč máte tolik jazyků?

Protože – protože – jsme rozdílných národů, žijeme v různých zemích světa, máme rozdílné kultury...

Tomu nerozumím. Tady také žijí různí tvorové, ale všichni hovoří jen jednou řečí, někteří lépe, jiní hůř, podle svého druhu.

McCulloch chvíli přemýšlel. Pak odpověděl:

Jsi rak. Máš dlouhé tělo, klepeta a tykadla vpředu, mnoho nohou, plochý ocas vzadu. Jsi jiný než například škeble. Škeble mají skořápku nahoře i dole a uvnitř měkké maso. Ty takový nejsi. Ty máš tělo raka. Takže jsi rak.

Ten druhý byl zticha.

Pak – po dlouhé odmlce – řekl:

Ano. Jsem rak. Ty jsi člověk. Oni jsou škeble.

Jak si říkáte ve svém vlastním jazyce?

Ticho.

Jaké je tvé vlastní jméno pro sebe samotného? Pro tebe jako jedince, tak jako jméno mne jako jedince je McCulloch a jméno mého druhu je lidská bytost?

Ticho.

A vůbec, kde jsem?

Ticho, stále bylo ticho, až se McCulloch začal obávat, jestli ten druhý navždy nezmizel z jeho vědomí. Možná v tom tichu uplynuly celé dny, možná celé týdny: neměl žádné prostředky na to, jak tady měřit plynoucí čas. Uvědomil si, že takové pojmy jako dny nebo týdny tu nemají žádný smysl. Jeden okamžik následoval za druhým, ale neskládaly se v nic souvislého.

Nakonec přišla odpověď.

Jsi na světě, člověče McCullochu.

Opět nastalo ticho, intenzivní, lepící se jako tmavý, vlhký oděv. McCulloch se nesnažil spojit se s onou druhou myslí. Ležel bez pohybu a cítil, jak jeho krunýř dorůstá. Zachycoval vzruchy bytostí, proplouvajících před jeskyní, bytostí, které se teď velmi odlišovaly jedna od druhé: cítil masivní pulsování dvou sasanek, ostrou, bodavou přítomnost sépie, pomalé, těžkopádné vysílání něčeho tmavého a jakoby okřídleného a znovu a znovu jasnou a uklidňující přítomnost ostatních rakovitých bytostí. Tam venku byl čilý, živý svět. McCullochovo vědomí toužilo opustit jeskyni a spojit se s ním. Ale rak odpočíval, spokojen ve svém těsném úkrytu.

Formoval hypotézy. Přicestoval na toto místo ze svého vlastního světa a během cesty si poškodil mysl a ta se nyní znovu obnovuje, i když možná chybně. Ale během jaké cesty? Do jiného světa? Ne: to se mu nezdálo správné. Nevěřil, že stejné prostředí jako na mořském dně na Zemi by se dalo najít na jině –

Zemi.

Ano. Tohle je v pořádku. Je člověk. Přišel ze Země. A stále je na Zemi. Je v oceánu. Je – čím? – tím, kdo dlí na pevnině, kdo dýchá vzduch, dvounohým živočichem z masa a kostí, člověkem. Ale teď je v těle raka. Co to znamená? Celá lidská rasa emigrovala do těl raků na mořské dno a teď si tu plaveme, máváme klepety a tykadly a překonáváme obtížné a nebezpečné shazování krunýře?

Možná, že jsem jen jediný. Vědecký experiment, se mnou jako objektem: člověk v těle raka. Ta jasně osvětlená místnost, kterou si vybavoval, ty nablýskané přístroje všude kolem něho – to byla laboratoř, kde ho připravovali pro tento pokus a pak stiskli tlačítko a vrhli jej do těla –

Ne. Ne. To nemá smysl. Raci jsou přece tvorové s jednoduchým nervovým systémem a omezenou inteligencí. Ale vědomí, do kterého jsem se dostal, je mnohem komplexnější. Klade smysluplné otázky. Konverzuje se svými přáteli,

kteří přicházejí jako vznešení japonské pánové s výrazy pozdravů a dobré vůle.

Další hypotéza: raci a jim podobní nižší tvorové jsou v podstatě docela inteligentní, s rozumem schopným akceptovat do sebe kompletní lidský nervový systém, ale my v našem pošetilém antropologickém chápání jsme byli příliš slepí na to, abychom si toho všimli –

Ne. To je příliš jednoduché. Předpokládejme, že by nižší živočichové měli utajenou vysokou inteligenci, předpokládejme cokoliv. Ale raci přece nekladou otázky. Nepřicházejí s pozdravnými ceremoniemi jako nějací japonské pánové. Alespoň ne ti raci, které si pamatuji ze svého světa.

Vylepšení raci? Zdokonalení raci? Super raci budoucnosti?

Kdy jsem?

Do jeho zmateného uvažování najednou zazněl tichý vnitřní hlas ne-McCullocha, jeho společníka:

Je tvé přemístění spíš v čase než v prostoru ?

Nevím. Pravděpodobně obojí. Jsem suchozemský živočich.

To nemá žádný význam.

Nežiji v oceánu. Dýchám vzduch.

Z druhého vědomí ucítil výraz hlubokého údivu a zároveň nedůvěry.

Opravdu? Tomu je těžké uvěřit. Když jsi ve vlastním těle, ty nedýcháš vodu?

Ne, dlouho bych to nevydržel. Zemřel bych.

Ale suché země je tak málo. A nežiji tam žádní tvorové. Někteří z nás souš krátce navštívili. Ale nikdo tam nevydržel dlouho. Tak tomu bylo vždy. A tak tomu bude až do doby, než přijde čas velkého Přetvoření světa.

McCulloch nad tím uvažoval. Znovu začal pochybovat o tom, zda je stále na Zemi. Vodní svět? Ano, tohle by mohlo zapadnout do jeho hypotézy o tom, že cestoval kupředu v čase. Jenomže kolik miliónů let by mohlo trvat, než by se celá planeta pokryla vodou? A sám si odpověděl: Přibližně tak dlouho, jako by trval vývoj inteligentních bezobratlých.

Najednou mu to strašným způsobem zapadlo do sebe. Jeho myšlenky krystalizovaly a ujasňovaly se a on najednou začal chápat, co se s ním stalo, nebo spíš, co dovolil, aby se s ním stalo. A s tímto pochopením najednou přišel okamžitý bolestný pocit totálního omylu a naprosté ztráty, jako by se topil a zoufale se chystal stvolů mořské trávy a snažil se dostat zpět na pevninu. Najednou všechno chápal a všechno mu dávalo smysl – je ztracen, pryč, nenávratně pohřben vahou nesčetných tisíciletí, ztracen, utopen, zapomenut, zredukován do pouhého geologického pojmu – bylo to hrůzné, nemožné, nepochopitelné, a přece, byla to pravda a tato pravda na něj dolehla a našla ho bloudícího v hrozivě prázdnotě neznámých věků.

Ale toto strašné poznání trvalo jenom chvíli a zase pominulo. Místo něj přišlo zmatení, vzrušení, potěšení a dokonce i zvědavost, že je tady. A on tu byl. Ta neskutečná věc, o kterou se tolik snažili, se podařila a on byl poslán na tu nejdobrodružnější cestu, jakou kdy mohl zažít, na tu nefantastičtější cestu v dějinách lidstva. Tohle není okamžik pro smutek a zoufalství. Z onoho dávného světa, který si pamatoval, se mu najednou vybavil úryvek verše, který mu teď zazářil v duši: Jenom časem lze čas překonat.

McCulloch se spojil s myslí, která mu v jeho cizím těle byla tak blízko:

Kdy pro nás bude bezpečné opustit tuto jeskyni? zeptal se.

Teď už můžeme odejít kdykoliv. Přeješ si vyjít ven ?

Ano. Prosím.

Živočich se pohnul, složil svá přední klepeta, rozložil ocas na podlahu a pomalým, těžkopádným způsobem se začal sunout ven z ústí jeskyně, přičemž několikrát odpočíval a pozoroval, jestli ve vodách před jeskyní nečíhá nepřítel.

McCulloch měl divný pocit, jako by se mělo uskutečnit nějaké důležité setkání a on příliš pozdě objevil, že je nahý. Je už krunýř dostatečně pevný? Je už dokonale obrněn proti všem nebezpečím, číhajícím venku, nebo se na něj každou chvíli něco vrhne a roztrhá ho to na kousky? Ale zdálo se, že jeho hostitel tyto obavy nesdílí. Těžce se propracovával kupředu a za chvíli se snesl na řasami pokrytou plošinku podmořského útesu, nedaleko dvou sasanek. Od každé z nich přicházelo mrzoutské, našpuhlené, hladové mmlání: „Ach, pojď blíž, jen pojď ke mně blíž.“

„Až někdy jindy,“ odpověděl rak téměř hravým tónem a odvrátil se od nich.

McCulloch se rozhlížel po okolí. Předtím, zmaten svým náhlým příchodem a bolestí při shazování krunýře, si nestačil udělat ucelený obraz. Ale nyní – přestože složenýma račíma očima viděl všechno v úplně jiné perspektivě – byl schopen udělat si představu o terénu.

Jeho rozhled byl omezený, protože shora přicházelo jenom nepatrné množství světla. Před ním bylo čelo obrovitého útesu, na každém centimetru čtverečním obývaného podmořskou faunou i flórou a rozpínajícího se do dálí. Jeho vzdálené výběžky se ztrácely daleko v temnotách. Kousek pod plošinkou, na níž odpočíval, se prostíralo mořské dno, tvořené jemným bílým pískem a jen místy přerušované výběžky nějakého tmavého materiálu. Sem tam ze dna vyrůstaly vlnící se trsy rostlin a občas McCulloch spatřil živočichy, lezoucí po písku. Většinou to byli různí krabi a raci. Viděl také hvězdice, měkkýše a mořské ježky, živočichy, kteří mu nebyli zas tak neznámí. Nahoře nad sebou si všiml několika plovoucích živočichů: pár sépie připomínajících tvorů, ohromných a nebezpečně vyhlížejících. Už instinktivně se mu nelíbili. Také tam bylo něco, co vypadalo jako velká medúza. Ale něco tu chybělo a McCulloch si teprve po chvíli uvědomil co: ryby. Kamkoliv se podíval, viděl spoustu bezobratlých živočichů, ale nikde nebyly žádné ryby.

Neviděl ovšem daleko. Dvě stě až tři sta yardů od něho se rozprostírala naprostá temnota. Ale i tak bylo divné, že za celou tu dobu se do jeho zorného pole nedostala jediná ryba. Kdyby jen věděl víc o podmořské biologii. Byly na Zemi podmořské zóny, kde neexistovali jiní živočichové než krabi a raci? Možná ano, ale pochyboval o tom.

V jeho mysli teď vzklíčily dvě nové znepokojivé hypotézy. Jednou bylo to, že se dostal do nějaké vzdálené budoucnosti, kde z jeho vlastní doby nepřežilo nic, kromě bezobratlých tvorů. Další hypotézou bylo to, že se nedostal do budoucnosti, ale omylem do nějaké pradávnejší geologické epochy, v níž ještě nebyli vyvinutí obratlovci. Ale to se

mu zdálo rovněž nepravděpodobné. Tohle místo nevypadalo prehistoricky. Neviděl žádné trilobity: všude kolem něj by přece museli být trilobiti a ne tihle obří raci, které si nepamatoval ani ze svého dětství, kdy navštěvoval muzea prehistorických živočichů.

Ale jestliže je opravdu v budoucnosti – a budoucnost náleží rakům a sépiím –

To mohl stěží přijmout. Pouze bezobratlí? Co mohou bezobratlí vykonat, jaký druh civilizace mohou raci vybudovat se svými těžkopádnými těly a velkými, neohrabanými klepety? Myslí se mu mihaly zpola zapomenuté pojmy: Tádž Mahál, Sixtinská kaple, Gutenbergova bible, Madona ve skalách, obrovská okna v Chartres. Jsou raci schopni vytvořit něco takového? Nebo snad sépie? Jak ubohý musí být tento svět, uvědomil si McCulloch smutně, jak šedý, jak omezený a těsně spoutaný oceánem nad nekonečným mořským dnem.

Řekni mi, obrátil se na svého hostitele, jsou v tomhle moři nějaké ryby?

Odpovědí mu bylo zaváhání.

Ryby? To slovo pro mne nemá význam.

Forma podmořského života, s vnitřní strukturou tvořenou kostmi –

S krunýřem uvnitř?

Dalo by se tomu tak říci, řekl McCulloch.

Takoví tvorové neexistují. Nikdy neexistovali. V měkkých částech těla není pro krunýř místo. Něco takového neexistuje, proč by mělo existovat?

Je to užitečné, ujišťuji tě. V dřívějším světě to bylo docela normální.

Ve světě lidských bytostí?

Ano. V mém světě, odpověděl McCulloch.

V předchozím světě mohlo být možné cokoli, člověče McCullochu. Možná, že před posledním Přetvořením tvorové nosili krunýře uvnitř. A možná po dalším tomu bude zase tak. Ale v našem světě, člověče McCullochu, něco takového neexistuje.

Ach tak, řekl McCulloch. Pak jsem mnohem dál od domova, než jsem předpokládal.

Ano, řekl hostitel. Myslím, že jsi skutečně velmi daleko od domova. Jsi kvůli tomu smutný?

Jsem, trochu.

Jestliže jsi kvůli tomu smutný, jsem smutný i já, protože teď jsme přátelé.

Jsi velmi laskav, řekl McCulloch svému hostiteli.

Rak se McCullocha zeptal, jestli je připraven na cestu a když McCulloch naznačil, že je, jeho hostitel se jediným mocným úderem ocasu odrazil od útesu. Okamžik se vznášel ve vodě a pak zamířil na písčité dno tak vznešeně, jako by plachtil ve vzduchu. Když přistál, zastavil se a hodnou chvíli setrval v nehybnosti.

Pak se najednou s velkým spěchem rozběhl po mořském dně a běžel tak lehce, že se nohama sotva dotýkal písčitého podkladu. Nejednou přeběhl přes nějakého živočicha, přilepeného na dno, mušli nebo měkkýše, ale nezdálo se, že by je nějak vyrušil. McCulloch si myslel, že rak jen tak skotačí z náhlé přemíry svobody, poté, co byl dlouho uzavřen v jeskyni, ale náhlý pocit nebezpečí v mysli jeho společníka mu napověděl, že to není jen tak pro radost, že rak ve skutečnosti netančí, ale prchá.

Je tu nepřítel? zeptal se.

Ano. Nad námi.

Rakova tykadla byla v ostrém úhlu vystřena nahoru a McCulloch spatřil velký, nejasně se rýsující válcovitý tvar, plovoucí v pozvolných kruzích poblíž horní hranice jejich viditelnosti. Mohl to být žralok nebo dokonce velryba.

McCulloch se cítil zrazen a podveden, protože rak mu řekl, že je ve světě bezobratlých, ale ten tvor nahoře je určitě – Není, řekl rak, aniž by zvolnil své zběsilé tempo. Ten tvor nemá žádný krunýř uvnitř svého těla, tak jak jsi to popsal. Je to pouze kus masa. Ale je velmi nebezpečný.

Jak mu unikneme?

Neunikneme mu.

Rakův hlas zněl klidně, ale zda to byl tón fatalismu nebo jen bezvýraznosti, nemohl McCulloch říci: stejně tak zněl i v prvních okamžicích McCullochova příchodu do rakova vědomí a to pro něj určitě muselo být hrozné a způsobilo to v něm zmatek.

Rak se začal pohybovat v širokých kruzích. Nezdálo se, že by to byla nějaká úniková taktika, spíš něco jako rituál nebo opravdový tanec. Rozloučení se životem? Plovoucí tvor zatím sestoupil do vzdálenosti několika ráčích délek nad ně a McCulloch na něj jasně viděl. Ne, nebyla to ryba, ani žralok, ani žádný obratlovec, ale tvor, který mu byl zcela neznámý, něco jako obrovský červ, jehož žluté masité tělo bylo po celé délce poseto jakýmsi chitinovými ostruhami. Po stranách jeho těla se vlnily masité lopatkovité ploutve, ale zdálo se, že neslouží k pohybu, ale spíš k udržování směru. Živočich se pohyboval tím způsobem, že pohlcoval obrovské množství vody a pak je vystřikoval análním otvorem. Jeho tlama byla obrovská, lemovaná řadou kalných zelených očí. Když ji otevřel, ukázalo se, že nemá zuby, ale byl by schopen raka spolknout jako pecku.

Když se McCulloch díval vzhůru na otevírající se tlamu, najednou si vybavil sám sebe v podobné situaci – ležícího pod obrácenou pyramidou lesklých přístrojů – odpočítávání se pomalu blíží ke konci a technici jsou připraveni –

vrhnout ho –

vrhnout ho kupředu v čase –

Ano, je to pokus. Definitivně je to pokus. Už si vzpomněl. Bleier, Caldwellová, Rodrigues, Mortenson a všichni ostatní. Obklopující ho se staženými obličejí a nucenými úsměvy. Světla. Barvy. Bizarní spirály přístrojů. A dobrovolník. Dobrovolník. První člověk, který má být poslán kupředu v čase. Králíci a myši z předchozích experimentů to sice přežili bez jakékoliv úhony, ale nebyli schopni podat sebemenší popis toho, co zažili. „Jsem schopnější než nějaký králík,“ řekl

McCulloch, „pošlete mě. Já vám řeknu, jaké to tam je.“ Dobrovolník. To všechno se mu nyní vybavovalo v mysli a on byl natěsnán v těle nějakého rakovitého tvora a čekal, až ho pozře ta příšera nad nimi. Projekt, noční polemiky, jeho spolupracovníci, debata nad tím, zda pokusem riskuje poškození mysli, tahání losů. McCulloch nebyl jediným dobrovolníkem. Ale byl zrovna tím šťastným. „Tak pojď, chlapče, jdeme na to. Pošleme tě sto let dopředu.“ Nebo možná padesát nebo osmdesát nebo sto dvacet. V podstatě neměli možnost délku skoku časem kontrolovat. Mysleli si, že se může dostat maximálně sto dvacet let kupředu. Ale bezpochyby ho poslali hezkých pár milionů let do budoucnosti. Je tohle v rámci tolerovatelného omylu?

Napadlo ho, co by se s ním stalo, kdyby jeho hostitel nyní zahynul. Zemřel by také? Nebo by se okamžitě převtělil v nějakého jiného živočicha té doby? Nebo by byl prostě vržen zpět do vlastního času? Ještě nebyl připraven na cestu zpět. Teprve teď začal pozorovat, chápat, objevovat.

McCullochův hostitel se najednou zastavil a zůstal stát v bojové pozici, s tělem napjatým a klepety vystřeny – velkým klepetem vztyčeným a malým otvírajícím a zavírajícím v prudkém rytmu. Byla to výhružná pozice, ale nezdálo se, že by to onomu tvorovi, plovoucímu nad nimi, vadilo. Byl snad rak připraven na to, že ho ona věc pozře a on si svými klepety proseká cestu ven dřív, než ho stačí rozložit zaživací šťávy?

„Vybral sis svou oběť špatně,“ řekl McCullochův hostitel svému nepříteli.

Plovoucí tvor odpověděl způsobem McCullochovi nesrozumitelným. Byla to nejasná slova, dokazující nízkou inteligenci. Tvor neustával v pomalém spirálovitém klesání dolů.

„Varuji tě,“ řekl rak, „vybral sis nesprávnou oběť.“

Znovu přišla nesrozumitelná odpověď, zmatená a nesouvislá. Byla to řeč jedince, pro něhož je verbální komunikace nesmírně těžkým, takřka nemožným úsilím.

Jeho ohromná tlama se otevřela. Prudce vystřel ploutve a mohutným výstřikem vody se odrazil na posledních pár yardů, aby raka pozřel. McCulloch se připravoval na přeměnu v jiného, ještě nepředstavitelnějšího tvora v okamžiku, kdy jeho hostitel zemře. Ale mořské dno se najednou začalo hemžit raky. Připlouvali ze všech stran, jakoby svoláni zuřivým tancem McCullochova hostitele – zatímco McCulloch, zabráný pozorováním nepřitele, si toho vůbec nevšiml. Deset, dvacet, možná padesát raků – všichni se seřadili kolem McCullochova hostitele, a když na ně nepřítel s rozevřenou tlamou klesl jako nějaká obrovitá násoska, raci se s klidem vrhli na jeho ústa. Byl chycen a bezmocný sebou začal zmítat a z porů, kterými mluvil, se linuly nesouvislé výkřiky zděšení a utrpení.

Neměli pro něj slitování. Byl předem varován. Raci jím zmítali, metodicky jej ničili a odstraňovali mu z těla chitinové výstupky, tvořící jeho superstrukturu. Brzy z něj zbyla jenom masa cárů, vznášejících se ve vodě a hned nato připlavali malí, nenasytní živočichové a za chvíli na mořském dně nezůstalo nic než pár chitinových výstupků.

Všechno to trvalo jen pár okamžiků: příchod útočníka, tanec McCullochova hostitele, příchod ostatních raků, zničení nepřitele. Raci se nyní shlukli kolem McCullochova hostitele jako na nějakém shromáždění a tím beze slov manifestovali společenství ducha a spokojenost po společném nasycení. McCullochovi se to zdálo naprosto přirozené. Jen chvíli z nich byli nepředstavitelně krutí dravci, požírající příležitostnou potravu, ale nyní byli opět zdvořilí, uhlazení a jemní – jako oni japonští pánové, oxfordští donové či jemní benediktinští mniši.

McCulloch si je pozorně prohlížel. Připomínali raky víc než kteréhokoliv jiného živočicha, kterého kdy viděl, ale přesto zde byly určité rozdíly. Byli větší. Nemohl říci o kolik, protože v tomhle podmořském světě nebyl schopen posoudit skutečnou velikost a vzdálenost, ale odhadoval, že musí být nejméně tři stopy dlouzí a pochyboval o tom, že tak velcí mohli být i ti největší raci jeho doby. Jejich těla byla širší než těla obyčejných raků a také jejich hlavy byly větší. Dvě velká klepeta vypadala stejně jako u raků, které si pamatoval, ale ta za nimi byla mnohem dokonalejší, jako by byla přizpůsobena k vykonávání složitějších úkonů, než jenom chytit potravu a nacpat si ji do úst. Uprostřed zad byl malý hrb či spíš kopule – snad to bylo centrum prodlouženého nervového systému.

Raci, shromáždění kolem McCullochova hostitele, se jeden po druhém jemně dotýkali klepety jeho klepet, jako by si potřásali rukama. McCulloch si uvědomil, že si také o něčem povídají.

Povídali si o něm.

„Mít v sobě McCullocha vůbec není bolestivé,“ vysvětloval jeho hostitel. „Přišel ke mně v čase shazování krunýře, takže to nebylo o moc horší než shazování samotné. Trvalo to jen okamžik. A pak už jsem měl starost pouze o McCullochovo pohodlí.“

„A jak se cítíš teď?“

„Je to lepší než předtím.“

„Ukážeš nám ho?“

„Ne, to nejde. Ve skutečnosti neexistuje, a proto vám ho nemohu ukázat.“

„Co to tedy je? Poutník? Duch dávno zemřelého?“

„Asi ano. To i ono. Říká, že je lidská bytost.“

„Ta, která už dávno zemřela.“

„Myslím, že ano.“

„Ale to je přece Znamení!“

„Kde je jeho svět?“

„Jeho svět se mu ztratil.“

„Ano, to je určitě Znamení.“

„Žil na suché zemi.“

„Dýchal vzduch.“

„Nosil krunýř uvnitř svého těla.“

„Jaký divný duch!“

„A jaký divný to musel být svět.“

„Myslíš, že přichází ze světa, který existoval před naším?“

„Ano, určitě. A proto je jeho příchod Znamením.“

„A nastane Přetvoření světa.“

McCulloch byl zmaten. Nevyznal se v tom, co říkali ostatní, ani v tom, co říkal jeho hostitel.

„Je už čas?“

„Máme přece Znamení, ne?“

„McCulloch k nám byl určitě poslán jako Zvěstovatel.“

„Ale tak tomu nikdy nebylo.“

„Před každým Přetvořením je to jinak. Nemůžeme vědět, co bylo předtím. Ani nevíme, jak to bude potom. Učíme se poznáváním. McCulloch je Zvěstovatel. McCulloch je Znamení.“

„Já si to nemyslím. Myslím, že McCulloch neznamená vůbec nic. Je neskutečný a nedůležitý.“

„Neskutečný ano, ale určitě ne nedůležitý.“

„Náš čas ještě nenastal. Přetvoření světa ještě nebude. Lidská bytost je určitě poutník a zbloudilý duch, ale ne Zvěstovatel a určitě ne Znamení.“

„Přišel z minulého světa.“

„To ano. Ale můžeme tomu věřit?“

„Dýchal vzduch. V minulém světě zřejmě všichni tvorové dýchali vzduch.“

„Dobrá, říká, že dýchal vzduch. Ale já si přesto myslím, že není ani Zvěstovatel, ani Znamení. Je to pouze smyšlenka. Neznamená vůbec nic. Je to pouze špatná náhoda. Nic jiného.“

„To je tvůj názor. Ale my se máme od McCullocha mnohému učit. A jestliže je to Znamení, musíme si splnit svoje povinnosti.“

„Jak můžeš vědět, co McCulloch je?“

Mohu promluvit? zeptal se McCulloch svého hostitele.

Mluv skrze mne.

„McCulloch si přeje být vyslyšen.“

„Ať tedy mluví!“

„Poslechněme si ho!“

„Ať mluví!“

McCulloch začal mluvit a jeho hostitel za něj pronášel slova nahlas:

„Jsem zde cizincem a vaším hostem a žádám vás o odpuštění, jestliže vás jakýmkoliv způsobem urazím, protože neznám vaše způsoby. Ani nevím, zda jsem Zvěstovatel nebo Znamení. Ale jsem skutečně poutník, který sem byl poslán z minulého světa, kde žilo mnoho jedinců mého druhu, kteří dýchali vzduch a žili na suché zemi a nosili své – krunýře – uvnitř svého těla.“

„Určitě je to Znamení,“ řeklo několik raků zároveň. „Bezpochyby Zvěstovatel.“

McCulloch pokračoval: „Chtěli jsme objevit něco ze světa, který má přijít po nás. A proto jsem byl vyslán do budoucnosti –“

„Zvěstovatel – určitě je to Zvěstovatel!“

„– abych přišel k vám, mezi vás, abych vás poznal a pak se vrátil ke svým lidem, kteří dýchají vzduch, k lidským bytostem a přinesl jim zprávu o světě, který přijde. Ale myslím, že nejsem Zvěstovatel, kterého očekáváte. Nenesu vám žádnou zvěst ani poselství. Nevěděli jsme, že po nás tu budete vy. Ze svého světa vám přináším pouze pozdravení a pozeňání a až se vrátím zpět, budu vyprávět o vašem životě, vašich obyčejích, vašich myšlenkách –“

„To znamená, že náš druh je ve vašem světě neznámý?“

McCulloch zaváhal: „V mořích minulého světa existují tvorové vám podobní. Ale jsou menší a jednodušší než vy a myslím si, že jejich civilizace, pokud nějakou mají, není nijak významná.“

„Jste s nimi v nějakém styku?“ zeptal se jeden z raků.

„Jenom velmi málo,“ odpověděl. A najednou se v duchu zachvěl. Představil si sám sebe, jak křičí: „My je jíme!“ a vzápětí se voda zbarví dočerna jejich naježenými klepety a oni se na něj vrhnou a rozcupují ho na kousky. Myslí se mu mihaly představy raků v kádích, raků, vařících se zaživa, raků, naložených v delikátních omáčkách, raků zadělávaných, sekaných, plněných do zákusků – bylo mu z té úděsné představy nanic a nemohl ji zaplašit. Takový byl styk s vašimi předky. Takový byl způsob lidské komunikace s jiným druhem. Cítil, jak se topí v hanbě a strachu.

Po chvíli to přešlo. Raci si ničeho nevšimli. Trpělivě čekali, až začne mluvit, klidní, zdvořilí, neteční. McCulloch se sám sebe ptal, zda všechno to, co se odehrávalo v jeho mysli, vnímal i jeho hostitel. Zřejmě ano, protože už předtím se zdálo, že zná všechny jeho myšlenky, třebaže McCulloch takový přístup do mysli svého hostitele neměl. Jestliže to ví jeho hostitel, vědí to i ostatní? A co se teď stane?

Zdálo se, že se o to vůbec nestarají. Uvědomil si, že se o racích říká, že jsou to bezcitní kanibalové, napadající jeden druhého v kádích, kde čekají na to, až skončí v kuchařově hrnci. Jen s obtížemi si tyto uhlazené a zdvořilé tvory, tyto dony, mnichy, představoval jako kanibaly, ale viděl přece, s jakou zuřivostí se vrhli na onoho nepřátelského tvora. Bez jakéhokoliv pocitu viny. Možná v nich stále dřímají jakési atavistické choutky jejich předchůdců, takže si o McCullochovi a lidech myslí, že je to normální, že pojídali takové tvory, jako byli raci. Proč by tedy měli být šokováni? Možná se též domnívají, že se lidé požírali navzájem. Bylo to přece v minulém světě, nebo ne? V každém případě je od něj bláhové domnívat se, že by na něm nyní mohli vykonat nějakou pomstu za račí genocidu, ať už byla jakkoliv odporná. Koneckonců, není zde jako lidská bytost, ale pouze jako vědomí, jako vetřelecká nervová síť v mozku svého hostitele. Pomyslel si, že to nejhorší, co by mu mohli udělat, by bylo vyhostit jej a poslat zpátky do jeho světa.

Ale přesto ze sebe nemohl setřást pocit viny a zahanbení. A strachu.

Bleier řekl: „Samozřejmě, že to nebudeš jen ty, kdo bude v nebezpečí, až stiskneme tlačítko. Musíme brát do úvahy i tvého hostitele. Celé lidské ego se najednou, z ničeho nic, jako když ti spadne na hlavu cihla, nacpe do mysli druhého člověka. Co to s ním asi udělá?“

„Asi se zblázní,“ řekl Jake Ybarra, „vstoupíš do něho a on prohlásí, že je Napoleon nebo Johanka z Arku, načež ho okamžitě zavřou do nejbližšího blázince. Jím, jsi připraven na možnost, že veškerý svůj čas v budoucnosti strávíš pod elektrodami nějakého šíleného psychiatra v blázinci?“

„Nebo v rukou exorcisty,“ napadlo Mortensona. „Jestliže v oné době budou mít nějaké tendence k barbarismu, pak bys mohl skončit upálením na hranici!“

„To si nemyslím,“ řekl McCulloch klidně. „Jsem mnohem větší optimista než vy, hoši. Nemyslím, že se dostanu do časů nějakých rádob středověkých čarodějnic či zaříkavačů nebo do doby, kdy lidi zavírají do blázince jen proto, že se začnou chovat trochu divně. Zřejmě svého hostitele trochu vyplaším, když do něj vstoupím, ale určitě si vezme dva prášky na uklidnění, zapije je vodou a za pět minut se bude cítit mnohem lépe. A já mu pak vysvětlím, co se to s ním děje.“

„Nejspíš mu nebudeš muset nic vysvětlovat,“ řekla Maggie Caldwellová. „Včas, do něhož se dostaneš, bude cestování časem záležitostí pomalu čtvrté generace. Takže mít v sobě návštěvníka z minulosti nebude pro nikoho neobvyklé. Tvůj hostitel zřejmě bude okamžitě vědět, co se s ním děje.“

„Doufejme,“ řekl Bleier. Podíval se přes laboratoř na Rodriguese. „Jaký je čas, Bobe?“

„T minus osmnáct minut.“

„Já si s tím vůbec nedělám starosti,“ řekl McCulloch.

Caldwellová vzala jeho dlaně do svých: „Ani já, Jím.“

„Tak proč máš tak studené ruce?“ zeptal se.

„No, trochu si přece jen starosti dělám,“ řekla.

McCulloch pokýval hlavou: „Já taky. Ale jen trochu. Trošičku.“

„Jsi člověk, Jím. A tohle nikdy nikdo před tebou nezkoušel.“

„Bude to prkotina,“ řekl Ybarra.

Bleier se na něho udiveně podíval: „Cože, Jaku?“

Ybarra řekl: „To je archaický slang z dvacátého století. Znamená to, že to bude mnohem snadnější, než si myslíme.“

„Už jsem vám řekl,“ zdůraznil McCulloch, „že si nedělám starosti.“

„Já se stále bojím toho, jaký to bude mít účinek na tvého hostitele,“ řekl Bleier.

„Všichni takoví Napoelonové a Johanky z Arku už po staletí končí v blázincích,“ řekla Maggie Caldwellová. „Možná, že to jsou pouze hostitelé pro cestovatele časem, z budoucnosti zpět do minulosti.“

„Nemůžeš se dostat zpět,“ řekl Mortenson. „Vždyť to víš. Cesta musí začít skokem vpřed.“

„Podle naší současné teorie,“ řekla Caldwellová. „Ale tahle teorie je pouze pět let stará. Možná, že není kompletní. Možná, že se k nám dostává celá řada cestovatelů z budoucnosti a my o tom ani nevíme. Všichni ti blázni, šílenci, nevysvětlitelní géniové, idioti –“

„Nech toho, Maggie,“ řekl Bleier. „Soustředme se na to, co víme teď.“

„Víme vůbec něco?“ zeptal se McCulloch.

Bleier se na něj trpce podíval: „Zdalo se mi, že jsi říkal, že si neděláš žádné starosti.“

„Ne, nedělám. Ne moc velké. Ale byl bych blázen, kdybych si myslel, že přesně víme, co děláme. Střílíme do tmy, o tom nemůže být pochyb.“

„T minus patnáct,“ hlásil Rodrigues.

„Snaž se prostě přistát ve svém hostiteli co nejsetrněji, Jím,“ řekl Bleier.

„Nemám sebemenší důvod, proč bych neměl,“ řekl McCulloch.

Uvědomil si, že myšlenkami bloudí. Bleier, Maggie, Mortenson, Ybarra – na okamžik se mu zdáli mnohem konkrétnější než shromáždění raků kolem něj. Slyšel jejich hlasy, viděl jejich obličej. Bleierův zavalitý, upocený a vážný. Ybarrův snědý a hubený. Maggie s korunou vlasů, rudě zářících odlesky laboratorních světel – a přece, všichni jsou už dávno mrtví, stovky miliónů let mrtví spolu s triceratopsy a trilobity zapomenuti v dávno minulých světech a on je tu mezi račím národem. Jak neplodné byly všechny ty jejich diskuse o tom, jaký bude svět dvacátého druhého století! Ty jejich spekulace o množství obyvatelstva, náboženském vyznání, pokrocích ve vědě, úrovni technologických vymožeností, všechny ty jejich pozdní noční diskuse v posledních měsících před uskutečněním pokusu, v nichž měli přijít na jakoukoliv eventualitu, s níž by se v budoucnosti mohl setkat – jaká to byla neuvěřitelná ztráta času. A stejně tak všechny dohady o tom, jaký účinek bude mít McCullochův příchod na jeho hostitele, jak hostitel přijme jeho časem přenesené vědomí. Všechny ty pochybnosti a morami účast s hostitelem – to všechno bylo tak zbytečné.

Vůbec si neuvědomili, že ho ztřeštěné posílají daleko přes propasti času, do světa, v němž lidstvo a veškeré jeho výtvarnosti neexistují ani v legendách a že hostitel, který ho přijme, bude decentní a inteligentní korýš, pro něhož McCullochův příchod bude znamenat pouze nepatrný a krátký záchvěv v jeho vědomí.

McCulloch si povšiml, že zatímco byl myšlenkami někde jinde, raci se přeskupili. Porušili svůj kruh a vytvořili dlouhou řadu, táhnoucí se po mořském dně, s jeho hostitelem na konci celého procesí. Řada byla těsně semknutá a jeden rak následoval za druhým tak, aby se mohli dotýkat konečky tykadel. Čas od času to dělali. Všichni dohromady se pohybovali v šiku, jakýmsi téměř vojenským pochodem a každý rak dělal stejné pohyby nohama ve stejnou dobu. Kam jdeme? zeptal se McCulloch svého hostitele.

Pout' začala.

Jaká pout'?

Pout' na suchou zemi, řekl hostitel. Na místo, které není pokryto vodou. Na zemi.

Proč?

Je to takový zvyk. Dospěli jsme k názoru, že brzy nadejde čas Přetvoření světa, a proto musíme vykonat naši pout'.

Starý svět končí. Je to příchod nového světa. Ty jsi Zvěstovatel. Tak jsme rozhodli.

Vysvětlíš mi to? Mám tisíce otázek. Potřebuji vědět víc, řekl McCulloch.

Brzy. Ted' není na vysvětlování čas.

McCulloch cítil zpretrhání kontaktu, důrazné ucouvnutí jeho hostitele a vnucující se ticho, které jako by znamenalo jeho úplnou nepřítomnost. Věděl, že by bylo nesprávné proti tomu nějak protestovat. Bylo to bolestivé, protože byl až po okraj naplněn přetékající zvědavostí. Přetvoření světa? Konec všeho? Pout' na suchou zemi? Jakou zemi? Kde? Ale neptal se. Nemohl se ptát. Zdálo se, že jeho hostitel z něj naprosto zmizel, plně soustředěn na svou pout', krácející s odevzdanou koncentrací a jakousi téměř mystickou vytrvalostí. McCulloch ho nevyrušoval. Připadalo mu, že je sám v těle, které sdílíji spolu.

Soustředil se na pozorování svého okolí. Bylo tam opravdu mnoho k vidění, protože čím déle dlel ve svém hostiteli, tím víc si zvykal na jeho senzorické mechanismy. Například na složené oči. Ted' už si opět vybavoval mnoho ze svého lidského života a jasně si pamatoval i lidské oči, ty dva velké, jasné ovály, bystré a schopné soustředit se na jedno ohnisko, uložené pod chránícími očními oblouky. Oči jeho hostitele nebyly takové: byly to chumáče drobných čoček, vyrůstající na pohyblivých stopkách a to, co ukazovaly, byl rozložený obraz, tvořený celou mozaikou izolovaných odrazů světla. Ale McCulloch se už naučil skládat tyto matoucí představy do jednoho jasného celku tak, jako by se bezpochyby tvor, naučený složenému vidění naučil, v případě potřeby, vnímat lidskýma očima. Zjistil, že očima svého hostitele už vidí mnohem lépe a také dál než předtím, do docela vzdálených, ztemnělých koutů tohoto bezslunečného podmořského světa.

Složené oči ale nebyly tou nejdůležitější součástí rakova smyslového ústrojí. Poskytovaly mu pouze určitý hrubý rozhled po nejbližším okolí. Tím nejdůležitějším smyslovým orgánem byly tisíce jemných štětinek, tak malých, že byly téměř neviditelné, pokrývajících celý povrch těla jeho hostitele. Zdálo se, že právě z nich plyne do rakova mozku neustálý tok informací: údaje o složení a topografii mořského dna, o sebemenších změnách v teplotě a proudění vody, o blízkosti překážek a mnohé další. Některé z těchto chloupky připomínajících štětinek byly citlivé na dotek, jiné reagovaly na chemikálie; protože kdykoliv se přiblížil k jinému živočichovi, získal o něm údaje z jeho zápachu – nebo podmořského ekvivalentu zápachu – dlouho předtím, než se objevil živočich samotný. Množství a rozmanitost těchto údajů McCullocha ohromovala.

Každým okamžikem přicházely nové informace, odpovídající pocitům, které měl jako člověk a které si pamatoval: vůni, chuti, doteku; a nějaká centrální jednotka uvnitř rakova mozku je bez sebemenšího úsilí zpracovávala.

Ale neslyšel jediný tón. Jako by celý oceán byl naprosto němý. McCulloch věděl, že to nemůže být pravda, že zvukové vlny se šíří vodou stejně intenzívně jako vzduchem, ba dokonce rychleji. Ale zdálo se, že raci nemají, ba ani nepotřebují žádné sluchové ústrojí. Citlivé štětinky na jejich tělech jim zprostředkovávaly veškeré údaje, které potřebovali. „Reč“ těchto tvorů nebyla tvořena hlasem, ale prostřednictvím částic, vystřikovaných do vody, snad hormonů nebo aminokyselin. Měly svou přesnou a snad no odlišitelnou identitu, takže raci je lehce rozeznali a dekodovali, navzdory potížím, způsobovaným spodními proudy a vodními víry. McCullochovi to připadalo, jako by někdo zkoušel komunikovat tím způsobem, že píše jednotlivá písmena na kousky papíru a ty pak pouští do větru. U raků tento způsob komunikace fungoval a to díky mimořádné citlivosti nesčetného množství jejich chemoreceptorů.

Významnou roli hrála rovněž tykadla. Raci jich měli dva páry, pár trojitě rozvětvených přímo za očima a za nimi pak mnohem delší jednoduchá tykadla. Ta dlouhá se nepřetržitě pohybovala a pátravě sondovala a pravděpodobně sloužila, jak se McCulloch domníval, jako jednoduché zařízení k udržování rovnováhy a koordinace, podobně jako fousy u kočky. Účel menších tykadel mu nebyl jasný, ale domníval se, že se zapojují do procesu nějaké hlubší komunikace mezi raky, které nebyl schopen porozumět.

McCulloch litoval, že toho neví víc o racích své doby. Přírodopis znal pouze zevrubně, ne natolik, aby byl schopen určit, zda tyto senzorické funkce byly charakteristické i pro raky jeho doby, nebo zda se vyvinuly během miliónů let, než vznikl tento podmořský svět.

Zřejmě i raci minulého světa měli smyslové orgány, umožňující jim nalézt kořist či cestu v temnotě mořských hlubin a uskutečňovat dlouhé a únavné migrace. Ale stěží měli jakoukoliv schopnost řeči a zcela jistě se neshromažďovali, aby diskutovali o těžko pochopitelných otázkách teologie a mytologie a argumentovali o znameních, zvěstovatelích a konci všech věcí. Tohle se muselo vytvořit v trpělivém a nekonečném toku času.

Raci pokračovali ve svém pochodu bez sebemenších známek únavy: nepelášili tanečním způsobem jako jeho host, když svolával své druhy na pomoc před onou plovoucí příšerou, ale pohybovali se elegantním a vznešeným způsobem, sotva se konečky nohou dotýkaje dna. Šli kupředu krok za krokem, vytrvale a poměrně rychle.

McCulloch si povšiml, že k procesí se neustále připojují noví raci, zařazující se vždy z levé nebo pravé strany před jeho hostitele, který i nadále zůstával poslední; řada byla nyní velmi dlouhá, stovky raků dlouhá a její začátek se ztrácel v nedohlednu. Sem tam některý natáhl své klepeto a chytil jím nějakého náhodného tvora, hvězdici, měkkýše nebo menšího kraba a aniž by narušil krok, pozřel ho, ponechávaje nechtěné zbytky mraku planktonových dravců, kteří se neustále vznášeli opodál. McCullochovi se zdálo, že raci se při pochodu krmí naprosto reflexivně.

Vůbec přitom nevypadali jen jako dravci. McCulloch si uvědomil, že z oné dlouhé řady korýšů vyzařuje jakýsi mysteriózní smysl pro komunitu, sounáležitost jejich společenství, smysl, kterému nerozuměl a jen stěží jej cítil. Nebyla to zcela jistě pouhá migrace, ale opravdová pout'. Kající si vzpomněl na svůj povýšený názor na tyto tvory, kteří

nebyli schopni vytvořit Tádž Mahál či Sixtinskou kapli a cítil se zahanben: protože začínal chápat, že dosáhli jiných věcí, mnohem méně hmatatelných a jen stěží přístupných jeho transformovanému a stále ještě zmatenému vědomí. „Až se vrátíš,“ řekla Maggie, „bude z tebe někdo jiný. Tomu se nedá uniknout. A já se toho bojím. Ne toho, že při pokusu zemřeš, nebo že se v budoucnosti dostaneš do nějakých neuvěřitelných potíží, anebo toho, že bychom tě nemohli dostat zpět. Bojím se toho, že se z tebe stane někdo jiný.“

„Jsem si sám sebou stoprocentně jistý,“ řekl jí McCulloch.

„Já vím, že ano. Jsi ten nejodolnější člověk z celé skupiny, a proto tam vlastně jdeš. Ale přesto. Nikdy nikdo před tebou nic takového neprožil. Určitě se změníš. Až se vrátíš zpět, budeš vlastně unikátním jedincem v celé lidské rase.“

„To zní hrůzostrašně. Ale myslím si, že zas tak hrozné to nebude, Mag. Vždyť jdu jen na malý výlet. Kdybych jel do Paříže, Istanbulu či dokonce do Arktidy, vrátil bych se zpět úplně jiný? Měl bych nové, jiné zážitky, ale –“

„Tohle je něco jiného,“ řekla. Přesla místností k němu, položila mu ruce na ramena a hleděla mu upřeně do očí a jemu z toho, tak jako vždy, přeběhl mráz po zádech. Protože, kdykoliv se na něj tímhle způsobem podívala, ucítil příval energie, mocný příliv z ní do něho a z něho do ní, jako přes nějaké obrovské vedení, a to ho naplňovalo strachem i potěšením zároveň. S nikým jiným se mu to nikdy nestalo. Jenže tohle nebyl okamžik vhodný na to, aby mezi nimi něco začalo. Teď v něm nebylo místo pro nějaké city, teď ne, protože za pár hodin se dostane do toho nejneznámějšího neznáma. Když se vrátí – jestli se vrátí – snad by se mezi ním a Maggie mohlo opravdu něco vyvinout. Ale ne teď, v předvečer jeho „výletu“, kdy všechno v jeho životě je prozatímní a podmíněné.

„Mohu ti říct jeden malý příběh, Jime?“ zeptala se.

„Jistě.“

„Když můj otec pracoval na univerzitě v Cal, byl pozván na recepci, aby se tam setkal se dvěma bývalými astronauty, muži z Apolla, nepamatuji se, kteří to byli, ale byli z druhé či třetí výpravy na Měsíc. Když přišel do fakultního klubu, byly tam dvě tři stovky lidí, bloumajících kolem se svými koktejly, většinou lidé, které neznal. Vešel dovnitř, rozhlédl se kolem a v deseti sekundách našel ty dva astronauty. Nikdo mu o nich neřekl. Prostě věděl, že to jsou oni. A to byl můj otec, který nevěří na žádné intuice či předtuchy. Ale řekl, že nebylo možné je přehlédnout, dokonce ani v tom davu. Bylo to vidět na jejich obličejích, vycházelo z nich jakési záření, jakási aura, něco v jejich očích. Něco, co říkalo: Chodil jsem po povrchu Měsíce, byl jsem na místě, které nepatří do našeho světa a vrátil jsem se zpět a teď jsem někdo jiný. Jsem ten, kdo jsem byl předtím, ale zároveň jsem i někdo jiný.“

„Ale oni letěli na Měsíc, Mag!“

„A ty jdeš do budoucnosti, Jime. To je ještě podivnější. Ty jdeš na místo, které teď neexistuje. Možná se tam setkáš sám se sebou devadesátiletým a možná si potřeš sám se sebou rukou – anebo potkáš mne nebo svého vnuka nebo zjistíš, že všichni na Zemi jsou mrtví nebo že se všichni přeměnili v duchy bez těl. Nebo že jsou všichni nesmrtelní, nebo – nebo – pro Krista – já nevím, co. Uvidíš svět, který žádný z dnes žijících lidí neviděl a neuvidí. A až se vrátíš zpět, budeš mít onu auru. Budeš jiný.“

„A to je tak hrozné?“

„Pro mne ano.“

„Proč?“

„Ty zanedbně,“ řekla. „Trdlo. Jak ti to mám vysvětlit, aby ti to konečně bylo jasné? Myslela jsem, že to víš.“ Nebyl schopen podívat se jí do očí. „Tohle není nejvhodnější okamžik na to, abychom mluvili o –“

„Já vím. Promiň, Jime. Ale jsi pro mne moc důležitý a jdeš někam do neznáma a stane se z tebe někdo jiný a já se toho bojím. Asi jsem sobecká, ale bojím se o tebe.“

„Myslíš, že tam nemám chodit?“

„Nebud' absurdní. Půjdeš, bez ohledu na mne a já bych tebou opovrhovala, kdybys nešel. Teď už se nedá couvnout.“

„Ne.“

„Neměla jsem ti to vůbec říkat. Teď na to opravdu není vhodná chvíle.“

„To je v pořádku,“ řekl zjehle. Dlouho jí jen hleděl do očí a mlčel. Nakonec řekl: „Podívej se, teď vykonám velkou, fantastickou, neuvěřitelnou, bláznivou cestu a stanu se svědkem bůhvíčeho a pak se vrátím zpět a budu jiný – jen osel by se nezměnil nebo jen kus žuly – ale stále to budu já, ať už se změním jakkoliv. Neměj starosti, O.K.? Stále to budu já. A stále to budeme my.“

„Ať už jsme jacíkoliv.“

„Ano, jacíkoliv. Bože, jak bych si přál, abys tam mohla se mnou, Maggie.“

„Tohle je největší hloupost, jakou jsem tě kdy slyšela říct.“

„Já vím.“

„Víš, že nemohu jít. Pouze jeden člověk v jednom čase se tam dostane a teď to budeš ty. Já si nejsem jistá, zda bych tam vůbec chtěla jít. Nejsem takový cvok jako ty. Jdi ty, Jime, a pak mi poviš, jaké to tam bylo.“

„Ano.“

„A pak také uvidíme, co bude mezi námi dvěma.“

„Ano,“ řekl.

Usmála se. „Mohu ti ukázat jednu básničku? Určitě ji znáš, protože je od Eliota a ty máš celého Eliota v malíčku. Ale včera v noci jsem si v něm četla – a myslela přitom na tebe – a našla jsem ten kousek. Zdálo se mně, že to jsou ta správná slova pro tenhle okamžik, a tak jsem si je zapsala. Je to z jednoho z Kvartetu.“

„Myslím, že vím, co to je,“ řekl.

„Čas minulý a budoucí čas

připustí jenom málo vědomí –“

„To je taky dobré,“ řekla Maggie. „Ale já měla na mysli něco jiného.“ Rozdělala kousek papíru. „Je to takhle:

'Neustaneme ve zkoumání

a až vše prozkoumáme,

dospějeme tam, kde jsme začali –“

„– a poprvé poznáme to místo,“ dokončil. „Ano, to je jasné. Dostaneme se tam, kde jsme začali. A poprvé poznáme to místo.“

Raci při svém pochodu zpívali. To byl jediný výraz, který se na to hodil. Řada poutníků byla neuvěřitelně dlouhá – teď už jich v procesi musely být celé tisíce a neustále se připojovali noví – a nepatrné chemické částičky, které raci vylučovali, tvořily jednoduché tóny, mísící se spolu v melodii, sestávající jen z několika not, ale mocnou a plnicí mořské dno svou intenzitou. McCulloch si je opět představoval jako mnichy, ale teď už ne benediktinské; byli to spíš buddhističtí mniši – nekonečná řada svatých mužů v dlouhých žlutých róbách, zpívající svoje velké Óm na cestě po nějakém tibetském svahu. Byl tím unesen a ohromen. Vůbec si neuvědomoval, že to jsou jenom korýši, nic víc než oškliví tvorové s klepety, plazící se po mořském dně; vnímal jejich myšlenky, pocházející z nezměrného kulturního bohatství a zdálo se mu úplně přirozené, že tento národ má pevný krunýř, složené oči a tučtý malinkých nohou. Jeho hostitel stále ještě nepřerušil své mlčení, které už trvalo hodně dlouho. Jak dlouho, to McCulloch nevěděl, protože tu dole nebylo žádné střídání světla a tmy, které by svědčilo o ubíhajícím čase, ani se nezdálo, že by poutníci někdy spali a po cestě se živili jen jakoby náhodou a příležitostně, aniž by jediný z nich porušil pravidelný krok. Ale McCullochovi se zdálo, že je v těle svého hostitele sám už několik dní.

Nepokoušel se o znovunavázání kontaktu, dokud ho k tomu jeho hostitel sám nevyzve. Zdálo se, že ten se uchýlil do nějaké vnitřní svatyně svého vědomí, aby zde meditoval; a McCulloch, jehož rozrušení a úzkost po časovém přenosu začínaly opadávat, se už na něm necítil tak závislý, takže se ho nepotřeboval neustále na něco vyptávat. Pozoroval, vyčkával a pokoušel se odkrýt tajemství těchto míst.

Podmořská krajina se od doby, kdy začali svou pouť, mnohokrát změnila. Hladké dno z jemného bílého písku přešlo v terén, tvořený hrubým tmavým štěrkem a pak v bledý podklad z jemných skořápek – zbytků ohromných hord diatomů a foraminifer – které se vznášely jako vločky sněhu při sebemenším doteku račích nohou.

Pak přišla zóna, kde se všemi směry táhla silná vrstva červeného vápence. V ní byla zapuštěna nejrůznější změt kamínků, krunýřů, škeblí a kousků chitinu, takže to vypadalo jako dlažební materiál pro exkluzivní terasu. A pak vstoupili do oblasti, kde se tyčily špičaté štíhlé věže z černého kamene, vyrůstající ze dna jako krápníkový les. Všemi oblastmi raci postupovali bez zastavení, bez jakéhokoliv vyrušení, pohybovali se pokud možno v přímé linii a pouze tam, kde si to vyžadovaly nerovnosti terénu, činili odchylky.

Nyní byli v oblasti, kde dno bylo tvořeno hrubými písčítými globulemi žluté barvy a vyrůstaly z něj dva druhy korálů: štíhlé, pevné provazce smolně černého jantaru a ohebné, jakoby pohyblivé prsty nádherné lososové barvy.

McCulloch se v duchu divil, kde na Zemi existuje takové bohatství, a pak ho najednou zamrazilo vědomí, jak pošetilá je jeho myšlenka; moře, která znal, byla přece před celými věky pokryta Vše pohlcujícím oceánem a známé kontinenty se pravděpodobně rozpadly na malé kousky a rozptýlily se po celé zeměkouli ještě předtím, než je pokryla voda. Nebyly tu žádné stopy po minulém světě. Kdysi existoval rovník a dva póly, ale tady dole, mimo dosah slunečního světla, v tomto teplém neměnném moři, neměl jih, sever, východ či západ žádný význam. Vzpomněl si na verše:

Pískem dlážděné jeskyně, hluboké a chladné,

kde usnuly všechny větry;

kde chycené světlo se třepetá a mžiká;

kde sůl tká pavučiny v proudu;

kde mořské obludy krouží

a pasou se v hlubinných pastvinách...

Jak to bylo dál? Něco o obrovských velrybách, které připlouvají a plují s otevřenýma očima kolem dokola světa, navždy a navěky. Ano, jenomže tady nejsou žádné velryby ani žraloci, ba ani ta nejmenší střevle; jsou zde jenom tyto lezoucí tvorové, podivuhodným způsobem vyzdvižení na nejvyšší stupeň, páni světa. A lidé? Ptáci a netopýři, koně a medvědi? Všichni jsou pryč. Dávno pryč. A údolí a louky? Jezera a potoky? Pohlceny oceánem. Svět, který znával, je už dávno pryč. A tento podmořský svět by měl být místem, které nezná žádnou radost, ani potěšení, ani lásku, světlo, jistotu či pomoc proti bolesti? McCullochovi takový nepřipadal. Přesto, že světlo tu bylo jenom pouhým slabým šerem, tak nepatrným a pohlceným hlubinami, že téměř neexistovalo. Jenomže čím pak je ona račí píseň, to vytrvalé crescendo, jestliže ne hymnusem, oslavujícím lásku a jistotu a mír a pomoc v bolesti? McCulloch byl úplně prostoupen klidem a mírem, zahlcen radostí a láskou a nechápal, co se to s ním děje. Byl součástí jejich pochodu. Byl poutníkem. Chtěl vědět, zda existuje nějaké znamení, nějaký signál, který by mohl použít v případě, že by se chtěl vrátit zpět; něco jako nouzové tlačítko. Zeptal se na to Bleiera, kterého ta otázka evidentně zaskočila a vyvedla z míry. Zamračil se, začal si mnout bradu a prohrabával si rukama prořídle vlasy.

„Ne,“ řekl nakonec. „Tehle problém jsme nevyřešili, Jíme. Prostě neexistuje způsob, který by umožnil přenos signálu zpět.“

„Ani jsem si to nemyslel,“ řekl McCulloch, „jen mne to zajímalo.“

„Neposíláme tam ve skutečnosti tvoje tělo, takže by ses neměl ocitnout v žádných problémech fyzického charakteru. Nejhorší by mohl být psychický či emocionální šok, dezorientace, přinejhorším určitý druh časového stesku po domově. Ale ty jsi dost silný na to, abys to všechno v pohodě překonal. A vždy budeš mít jistotu, že na konci experimentu se dostaneš zpět k nám.“

„Jak dlouho budu pryč?“

„Uplynulý čas bude prakticky nulový. Stiskneme tlačítko, ty odejdeš, vykonáš svou cestu, vrátíš se zpět a bude se zdát, že neuplynul téměř žádný čas, snad jen tisícina sekundy. Dokud nám nezačneš vyprávět, kde jsi byl a co jsi prožil,

ani nebudeme vědět, že jsi vůbec někde byl.“

McCulloch vycítil, že Bleier mu odpovídá poněkud vyhýbavě. A nebylo to poprvé od doby, co byl pro pokus vybrán.

„Dobrá, lidem v laboratoři se bude zdát, že neuplynul žádný čas,“ řekl, „ale co já?“

„Nu, samozřejmě, pro tebe to bude trochu jiné, protože ty budeš mít subjektivní prožitky v jiném časovém prostředí.“

„Právě na to se ptám. Jak dlouho mne v budoucnosti chcete nechat? Hodinu? Týden?“

„To můžeme těžko říct, Jime.“

„Co to znamená?“

„Víš, že jsme zatím posílali jen králíky a myši. Ti se bezpochyby vrátí zpět v pořádku –“

„Jistě. Stále žerou salát, když mají hlad a nesvazují si uši do uzlů. Takže vypadají docela normálně.“

„Samozřejmě, od králíka se toho mnoho nedovíme.“

„Samozřejmě.“

„Dnes jsi ale zatraceně nabručený, Jime. Jsi si jistý tím, že toho nechceš nechat? Klidně můžeme začít připravovat někoho jiného,“ řekl Bleier.

„Jenom z tebe chci dostat pár pro mne docela podstatných informací,“ odpověděl McCulloch. „A nechci od toho jít pryč. Jestli se ti zdám nabručený, tak je to jenom proto, že se vyhýbáš konkrétním odpovědím na moje otázky a to mě prostě štve.“

Bleier se podíval přímo na něho a zamračil se: „Dobrá, já ti řeknu podle svých možností všechno, co chceš vědět. Snažil jsem se o to celou dobu. Když se králíci dostanou zpět, testujeme je a nevidíme na nich žádné fyziologické změny, ani sebemenší následky oddělení psychiky od fyzického těla v průběhu trvání experimentu. Kriste, vždyť my ani nemůžeme říct, jestli ti králíci vůbec někde byli. Vidíme jenom, že naše přístroje ukazují tu správnou termodynamickou křivku a že nastane entropický zvrat – vlastně se jenom domníváme, že tomu tak je, a proto riskujeme naši pověst a tvůrčí tým, že tam posíláme člověka, aby nám pak byl schopen říci, co se děje poté, co stiskneme knoflík. Sám jsi viděl, jak jsme to prováděli s králíky. Že se jim vůbec nic nestalo.“

„To ano, pokud jsou to stále ještě králíci,“ řekl McCulloch trpělivě. „Ale já se pokouším dozvědět se od tebe a zdá se, že ty mi to nechceš říct, jak dlouho tam budu ve svém subjektivním čase.“

„To nevíme, Jime,“ zavrtěl hlavou Bleier.

„Nevíte? A co když tam budu deset let? Co když tisíc? Co když tam prožiju celý lidský život, nebo jak se tomu bude říkat za sto let, a když zestárnu a zmoudřím a zemřu a pak se probudím o tisícinu sekundy později tady na laboratorním stole?“

„To nevíme, Jime. Proto tam posíláme člověka.“

„Neexistuje žádný způsob, jak odsud měřit subjektivní čas v budoucnosti?“

„Naše přístroje jsou zde, ne tam. Ty jsi jediným nástrojem, který budeme mít tam. Možná, že tě opravdu posíláme pryč na milión let a až se vrátíš, bude z tebe někdo jako H. G. Wells. Stačí ti to, Jime? Já si ale nemyslím, že se něco takového stane, a nemyslí si to ani Mortenson, ani Ybarra, ani nikdo jiný. Myslíme si, že tam strávíš něco mezi jedním dnem a několika měsíci, v krajním případě třeba rok. A když tě dostaneme zpět, ve skutečnosti tu neuplyne skoro žádný čas. Ale abych zodpověděl tvou první otázku – neexistuje žádný způsob, kterým bys nám dal vědět, že chceš zpět. Budeš to muset vydržet, ať to bude trvat jakkoliv dlouho. Myslel jsem si, že tohle víš. Návrat pak bude automatický, na principu termodynamické homeostázy, jako zpětný náraz pušky. Akce a reakce nebo spíš odraz gumového míčku. Vyber si jakou metaforu chceš. Ale jestli se ti nic z toho nelíbí, ještě není pozdě jít od toho. Nikdo ti neřekne ani slovo. Nikdy není pozdě couvnout, pamatuj si to, Jime.“

McCulloch pokrčil rameny: „Díky za vysvětlení. A neboj se, neutíkám od toho pryč. Chtěl jsem jen vědět, zda se mi můj pobyt v budoucnosti bude zdát příliš dlouhý nebo naopak zatraceně krátký. Ale to se nedovím, dokud to sám neprožiju. A čas, který tam strávím, než se vrátím zpět, není v mých rukou, že ano? A ve vašich taky ne, jak se zdá. Ale to je v pořádku. Chtěl jsem jen vědět, co mám dělat, když tam budu a vůbec se mně tam nebude líbit.“

„Já si myslím, že budeš mít úplně opačný problém,“ řekl Bleier. „Bude se ti tam tak líbit, že se ti vůbec nebude chtít zpět.“

Poutníci neustále pokračovali ve své pouti a McCulloch opětovně zachycoval zřetelné výboje inteligence, přeskakující v podmořských temnotách jako zářivé jiskry. Zdálo se, že každý tvor má své vlastní charakteristické vyzářování, něco jako tok neurální energie. Ti nejjednodušší – červi, měkkýši, hvězdice a houby – vysílali slabé, nezřetelné signály, ale byli tam i jiní, zářící jako pochodně v hlubinách. Račí národ nebyl jedinou vysoce inteligentní životní formou na mořském dně.

Občas McCulloch zahlédl osamocené kolonie obřích mořských sasanek: vypadaly jako květiny, rostoucí na silných stopkách. Vycházelo od nich tlumené, nenasytné, vábívé vrčení, něco jako volání sirén, mající svesť nepozorné živočichy do jejich dosahu, aby ho pak mohly uchopit svými chapadly a hltavě pozřít masitými ústy. Připevněny ke dnu svými kývajícími se stonky, vypadaly jako nějací přísní filozofové, kteří jsou v intervalech mezi pozíráním potravy ponořeni v hluboké úvahy na vesmírná témata. McCulloch toužil po tom, aby se mohl zastavit a promluvit s nimi, protože jejich mocné vyzářování naznačovalo, že i jim je vlastní vysoká inteligence, ale raci kolem sasanek procházeli bez sebemenšího zastavení.

Sépiovití tvorové, kteří neustále v celých hejnech proplovali nad jejich hlavami, měli inteligenci ještě vyšší; byli to velcí živočichové, ladně se pohybující, s dlouhými tyrkysovými těly, která končila lany připomínajícími chapadla, a s obrovskými, vypouklými očima skvrnitě šarlatové barvy. Zdálo se mu oškliví a odpuzující, aniž věděl proč. Možná to bylo pod vlivem myšlenek jeho hostitele, které k němu nepochybně pronikaly, protože kdykoliv se sépie objevily, řadou raků proběhlo znatelné zachvění a jejich zpěv nabyl na intenzitě, jako by vyjadřoval varování.

McCulloch si všiml, že mezi jednotlivými druhy živočichů existuje jakási chladná napětí a odstup. Bylo to patrné z úcty,

kteřou vykazovali sobě navzájem a ze vzdálenosti, kterou mezi sebou dodržovali. Sépie nikdy nesestoupily do podmořské zóny, která byla hlavní doménou raků, ale jen vytrvale plachtily nad nimi, v jakési klidné a trpělivé setrvačnosti, zatímco raci, ostentativně se snažící ignorovat je, prozrazovali vzrušení rychlými pohyby svých tykadel. Při svém pochodu raci narazili ještě na jiné četné druhy s inteligencí vyššího řádu. V oblasti tvrdého a skalnatého terénu McCulloch ucítil nové a úplně odlišné mentální pulsace, pocházející od tvora, kterého předtím nikde nepotkali. Neviděl nic zvláštního: pouze drsnou šedavou krajinu, sem tam narušenou trsem ústřic, rozplizlými obrysy mořských hub a žlutých řas, párem apatických sasenek. A přece z toho všeho vycházely jasné a silné signály produkované myslí neobvyklé síly. Ale čím? Ústřice ani houby to určitě nebyly. Ještě větší záhadou mu bylo, když raci, aniž by přerušili svůj pochod, změnili svůj zpěv v podivná pozdravná slova a pozdravy jim přicházely zpět a zdálo se, že přicházejí směrem od jednoho mořského podrostu.

„Proč konáte pout’?“ ptali se neviditelní hovořící hlasem, který se šířil vodou jako pomalé hluboké mručení.

„Měli jsme Znamení,“ odpověděli raci.

„Ach, tak. Nastal Čas?“

„Ano, určitě nastal Čas.“

„Kde je tedy Zvěstovatel?“

„Zvěstovatel je ve mně,“ řekl McCullochův hostitel, konečně porušující svou dlouhou mlčenlivost.

Ke komu to mluvíš? zeptal se McCulloch.

Nevidíš? Tam. Před námi.

McCulloch viděl pouze řasy, houby a ústřice. Kde?

Za okamžik uvidíš, pravil hostitel.

Kolona poutníků se přitom neustále pohybovala kupředu, až se celá ocitla mezi hustými trsy mořské trávy. A nyní McCulloch uviděl, kdo byli ti, jež hovořili. Na úpatí skalních vyvýšenin odpočívali obrovští krabi, tvorové mnohem větší, než byli největší z raků; ale byli tak dokonale zamaskováni, že je bylo vidět jen z nejtěsnější blízkosti. Na jejich obrovských oblých zádech vyrůstaly celé zahrady: nádherně zbarvené houby, střízlivě rudé a hnědé řasy, nadýchaní chapadlovití tvorové šarlatové barvy, po divné skupinky jakoby péřovitých stvoření, dokonce jedna či dvě malé sasanky, vše smícháno dohromady s takovou dokonalostí, že z kraba pod oním porostem nebylo kromě složených korálkovitých očí a lesknoucích se klepet vidět vůbec nic. Proč se bytosti, které tak silně signalizují svou přítomnost telepatickými výboji, tak dokonalým způsobem maskují, McCulloch nevěděl. Možná to bylo proto, aby mohli svou kořist překvapit ještě dřív, než si stačila uvědomit a zachytit výboje krabích myslí.

Raci neustále pokračovali ve svém pochodu a krabi se zvedali ze skalnatého masívu a těžkopádně se posunovali ze strany na stranu, takže živá pokrývka na jejich tělech se kolébala a mávala jako les, jímž najednou zavane prudký severák.

„Proč konáte pout’? Proč konáte pout’?“ ptali se krabi. „Určitě ještě není Čas! Určitě ne!“

„Určitě je,“ odpovídali raci. „Tak jsme se všichni dohodli. Půjdete s námi?“

„Ukažte nám Zvěstovatele!“ křičeli krabi. „Kde je Znamení?“

Promluv k nim, řekl McCullochův hostitel.

Ale co jim mám říci?

Pravdu. Co jiného jim můžeš říci?

Nevím. Nic nevím. Všechno je pro mne záhadou.

Vysvětlím ti to potom. Teď k nim promluv.

Aniž bych něco chápal?

Řekni jim to, co jsi řekl nám.

Zmaten, McCulloch začal mluvit skrze svého hostitele: „Přišel jsem z minulého světa jako poutník. Zda jsem Zvěstovatel, zda přináším Znamení, to nemohu říci. Ve svém vlastním světě jsem dýchal vzduch a nosil krunýř uvnitř svého těla.“

„Nepochybně Zvěstovatel,“ řekli raci.

A krabi na to odpověděli: „Pro nás to není nepochybné. Vidíme, že mezi vámi je poutník a duch dávno zemřelého. Ale co to znamená? Přetvoření světa, to není jen nějaká maličkost, přátelé. Máme konat pout’ jen proto, že do jednoho z vás vstoupilo něco cizího? To není důkaz. Konat pout’ není nepodstatnou záležitostí, alespoň ne pro nás.“

„My jsme se rozhodli pro pout’,“ řekli raci a skutečně, během tohoto rozhovoru se vůbec nezastavili; čelo jejich procesí už bylo daleko vpředu, v úžině z černých skal a McCullochův hostitel nyní kráčet mezi posledními obrovskými kraby.

„Jestli se k nám chcete připojit, připojte se teď.“

Od krabů přišla odpověď plná lítosti: „Běda, běda, jsme příliš velcí, příliš pomalí a cesta je dlouhá a nebezpečná.“

„Pak tedy jdeme sami.“

„Jestli je opravdu Čas, věříme, že na nás budete pamatovat a jestli Čas není, činíme jen dobře. Nejsme – si – jistí.

Nemůžeme – si – být – jistí – zda – je – to – Znamení.“

McCullochův hostitel byl nyní daleko za posledním z krabů. Jejich slova teď už byla jen slabá a vzdálená a poslední se úplně ztrácela v jemných vodních proudech.

Dopustili se velkého omylu, řekl McCullochovi jeho hostitel. Jestliže je opravdu Čas a oni se nepřipojili k pouti, může se stát, že jejich duše budou ztraceny. To je velké riziko; ale oni jsou tak líní. Dobrá, vyřídíme to i za ně.

A do dálky za kraby McCullochův hostitel zavolal: „Učiníme všechno, co je třeba, nemějte strach!“ McCullochovi se zdálo, že je nemožné, aby jeho slova dostihla kraby v takové dálce.

On a jeho hostitel nyní vstupovali do ústí černého kaňonu. McCulloch chtěl využít okamžiku, kdy jeho hostitel je

bdělý a sdílný, k tomu, aby z něj dostal odpověď alespoň na některé ze svých otázek.

Řekni mi, začal.

Ale než mohl dokončit svou myšlenku, ucítil, jak se moře kolem něj dme a bouří a on sám jako by byl smeten nějakou obří vlnou. Ale to přece není možné, tady, v takové hloubce; a přece – ta neodolatelná síla, vyrazující proti němu z ústí černého kaňonu a pohlcující ho, jej uvrhla do zmatku, stejného jaký prožíval v okamžiku svého příchodu. Snažil se udržet, zachytit se něčeho, ale neměl čeho, byl úplně vyvržen, chycen a zmítal sebou jako bublina ve větru.

Pomoz mi! zvolal. Co se to s námi děje?

S tebou, příteli McCullochu. Pouze s tebou. Mohu ti nějak pomoci?

Cože? Jenom s ním? Musela je přece uchvátit podmořská bouře a oba nyní krouží v nějakém obřím malströmu –

Kolem něj tančily obličejce. Charlie Bleier, ustaraně se tvářící, Maggie, s očima upřenýma na něj, vystrašená. Bleier měl ruku na McCullochově pravém zápěstí, Maggie na levém a táhli ho, táhli –

Ale on neměl zápěstí. Byl rak.

„Pojď, Jime –“

„Ne! Ještě ne!“

„Jime – Jime –“

„Nechte mne, nechte, bolí to –“

„Jime –“

McCulloch se pokoušel dostat z jejich sevření. Mával rukama ve zběsilých kruzích, ale Maggie a Bleier ho stále drželi.

„Běžte pryč,“ křičel. „Nejste tady. Nemáte se čeho držet! Jste jenom halucinace! Vypadněte –!“

A pak najednou, tak jak se objevili, tak zase zmizeli.

Moře bylo klidné. Byl zase tam, kde předtím, někde v hlubinách vědomí svého hostitele. Rak pokračoval kupředu nezměněným tempem, uzavírající dlouhou řadu svých druhů.

McCulloch byl příliš ohromen a zmaten, než aby se ihned pokusil o kontakt. Teprve po dlouhé chvíli, kdy se cítil tak dobře jako předtím, se spojil s myslí svého hostitele:

Co se stalo?

Nemohu říci. Co jsi viděl ty?

Voda najednou začala hrozně bouřit. Viděl jsem obličejce z minulého světa. Tahali mne za ruce. Ty jsi necítil vůbec nic?

Nic, řekl hostitel, pouze jsem vnímal tvůj vlastní zmatek. Tady jsme velmi hluboko, mimo dosah jakékoliv bouře.

Jak vidíš, já ne.

Možná nastal čas tvého návratu domů. Tvůj svět tě chce zpět.

Ano! Ty obličejce, tahání za ruce – logika rakovy myšlenky, to vše způsobil, že McCulloch se začal trást strachy. Čas k návratu domů! Zpět do dávno ztracené a nepochopitelné minulosti, chtějí ho zpět, skrze ohromný tok času –

Ještě nejsem hotov, protestoval. Vždyť jsem teprve přišel. Zatím ještě nic nevím. Proč mne volají tak brzy?

Tak se braň, až tě budou chtít zpět.

Pomůžeš mi?

Ale jak?

Nevím, řekl McCulloch. Ale je příliš brzy na návrat domů. Jestli mne zase budou chtít zpět, drž mne. Můžeš?

Pokusím se o to, příteli člověče McCullochu.

A nyní musíš splnit svůj slib.

Jaký slib?

Řekl jsi, že mi všechno vysvětlíš. Proč konáme tuhle pouť? Jak to, že mne považujete za Znamení? Co se stane, až přijde Čas? Co je to Přetvoření světa?

Ach tak, řekl hostitel.

A to bylo vše, co řekl. Bylo slyšet jenom škrábání mnoha nohou po ostrém terénu s mnoha štěrbinami. McCulloch cítil, jak se v něm zvedá vlna nevole. Co když se pokusí dostat ho zpět znovu, třeba zrovna teď a co když se jim to tentokrát podaří? Musí se toho přece ještě tolik dovědět! Ale nechtěl teď znovu vyrušovat svého hostitele.

Čas plynul. Nad hlavou se jim objevily dvě další sépie; silné vyzařování jejich mysli bylo jako dvojice pátracích reflektorů. Mořské dno se v těch místech zvolna, ale znatelně svažovalo dolů. Sépie zmizely a na jejich místě se objevili jiní dravci, vypadající jako ohromné velryby a jak McCulloch předpokládal, plnící zřejmě stejnou ekologickou úlohu.

Připluli nad raky, kde zjistili, že jejich počet je ohromující a pak pozvolna zmizeli z dohledu. Pak se objevil další tvor ohromné velikosti, prostírající svá mohutná křídla, zjevně tvořená pouze masou bez kostí, zpevněnou chitinem. Tvor si raky prohlédl se stejnou nevzrušenou zvědavostí a pak odplul kupředu a za chvíli se ztratil v temnotě, stejně jako začátek celého procesu. Hostitel byl stále zticha a nepřístupný. A McCulloch se neopovažoval vyrušovat jej v jeho soukromí. Až pak, když raci procházeli oblastí, v níž sídlily obrovské hřebenatky mdlé inteligence s velkýma zářivýma očima, mávající křídly růžovými a modrými pláštěnkami, jeho hostitel nečekaně začal konverzaci, jako by ji vůbec nebyl přerušil:

To, co nazýváme Čas Přetvoření světa, je čas, kdy svět projde přírodní změnou, je očištěn a znovuzrozen. V té době cestujeme na místo, kde se nachází suchá země a vykonáváme posvátné rituály.

A tyto rituály mají přivolat Přetvoření světa? zeptal se McCulloch.

Ne tak docela. Přetvoření je věc zcela mimo naši kontrolu. Rituály vykonáváme ne proto, abychom spasili svět, ale proto, abychom spasili sami sebe.

To nechápu.

Chceme přežít Přetvoření a dostat se do nového světa, který přijde. Z toho důvodu musíme v Čase Přetvoření zachovávat obyčejce a musíme prokázat své zásluhy. To je odpovědnost mého lidu. Neseme tuto povinnost za všechny

tvory světa.

To znamená, že jste něco jako kněžská kasta, že ano? řekl McCulloch. Když přijde Přetvoření, jdete a modlíte se za všechny, takže duše všech jsou spaseny, že ano?

Hostitel byl opět zticha, snad si McCullochovy pojmy převáděl do jemu srozumitelných ekvivalentů. Nakonec odpověděl:

Ano, tak je to v podstatě správně.

Ale ostatní se také mohou připojit k pouti, když chtějí. Třeba ti krabi. Nebo sasanky. Nebo dokonce sépie?

Zveme všechny, ale nečekáme, že se k nám skutečně někdo přidá.

Jak často takovou ceremonii konáte? zeptal se McCulloch.

Nemohu říci. Ještě asi nikdy.

Nikdy?

Přetvoření světa není všední záležitostí. Domníváme se, že se přihodilo pouze dvakrát od počátku veškerého času.

McCulloch v ohromení řekl:

Pouze dvakrát od začátku světa a ty se domníváš, že se stane zrovna teď, během tvého života?

Nejsme si tím jisti. Ale dostali jsme Znamení a tak si myslíme, že musíme uposlechnout, že se jím musíme řídit. Bylo nám předpovězeno, že když se bude blížit konec všech věcí, přijde k nám Zvěstovatel z minulého světa. A to se stalo. Nebo ne?

Ano.

A proto musíme vykonat pouť. Jestliže jsi nám nepřinesl Znamení, bude to pouze ztráta úsilí a času, ale jestli jsi opravdový Zvěstovatel a my tvůj vzkaz necháme bez povšimnutí, bude pro nás veškerá budoucnost ztracena.

Tohle se McCullochovi zdálo tak hrozně známé: Mesiášské proroctví, kult tisíciletí, apokalyptická transfigurace. Na okamžik mu připadalo, že se ocitl v devátém století, namísto v nějaké neskutečně vzdálené budoucnosti. A přece, tón jeho hostitele byl tak klidný a rozumný a smysl všech raků pro jejich duchovní povinnost byl tak hluboký, že McCulloch neshledával na jejich víře nic absurdního. Možná, že svět skutečně čas od času končí a možná, že zachovávaní určitých rituálů umožní jeho obyvatelům převést svoje duše do jakéhokoliv neuvěřitelného prostředí, které má následovat po jejich přítomném. Možná.

Pověz mi, řekl McCulloch, jaké byly předchozí světy a jaké budou ty následující?

Ty bys měl o předchozích světech vědět víc než já, příteli člověče McCullochu. A co se týče budoucího světa, můžeme se pouze dohadovat.

Ale jaké jsou vaše pověsti o těch minulých světech?

První svět, řekl rak, byl světem ohně.

Ty, který žiješ v moři, chápeš, co je oheň?

Slyšeli jsme pověsti o něm od těch, kteří byli na souši. Nad vodou je vzduch a ve vzduchu visí koule ohně, která dává světu teplo. Je to tak?

McCulloch, naslouchající, jak k němu podmořský tvor mluví o věcech tak vzdálených jeho vlastnímu poznání a chápání, cítil příliv potěšení a obdivu.

Ano! Říkáme té kouli slunce.

Aha, tak to je ono, když myslíš na slunce. To slovo pro mne bylo záhadou, když jsi ho použil poprvé. Ale nyní to chápu mnohem lépe.

Ohromuješ mne!

První svět byl tedy světem ohně: byl jako slunce. A když jsme dleli na onom světě, byli jsme také oheň. Je to oheň, který v sobě nosíme dodnes, ten žár a jas, který je naším životem a který z nás odejde, až zemřeme. Po nesmírně dlouhé době, tak dlouhé, že ji ani neumíme popsat, nastalo Přetvoření onoho světa ohně a ten se stal pevným a kolem něj vznikla vrstva vzduchu a na suché zemi žili tvorové a dýchali vzduch. Chápu to mnohem hůř než svět ohně. Ale bylo to po prvním Přetvoření, kdy vznikl onen vzduchem obklopený svět: byl to svět, z něhož jsi k nám přišel. Doufám, že mi toho povíš hodně o svém světě, příteli člověče McCullochu, jestliže na to zbude čas.

Ano, povím. Ale nejdříve se toho potřebuji ještě hodně dozvědět od tebe.

Ptej se.

Druhé Přetvoření – zmizení mého světa a příchod tvého –

Pověst praví, že moře existovala už i v minulém světě a že nebyla malá. V čase Přetvoření rostla a pohltila zemi a všechno, co bylo na ní, kromě jednoho místa, které není pod vodou a které je posvátné. To bylo druhé Přetvoření a tak vznikl náš, třetí svět.

Před jak dlouhou dobou to bylo?

Jak mohu mluvit o uplynulém čase? Nedá se o tom mluvit. Čas plyne, životy končí a světy jsou přetvářeny. Ale my pro to nemáme slova. Kdyby každé zrno v moři znamenalo jeden život, pak by to bylo tak dlouho, tolik délek života, kolik je zrněk písku v moři. Ale pomůže ti to? Napoví ti to něco? Stalo se to. Bylo to velmi dávno. A nyní nastane konec našeho světa, jak se alespoň domníváme.

A příští svět? Jaký bude? zeptal se McCulloch.

Jsou takoví, kteří tvrdí, že to ví, ale já k nim nepatřím. Budeme vědět, jaký je příští svět, až do něho vstoupíme. Já také počkám do té doby a pak se to dozvím.

Pak se hostitel odmlčel, jako by se obával příliš dlouhého a těsného kontaktu, a třebaže McCullochův hlad po informacích nebyl zdaleka uspokojen, rozhodl se svého hostitele opět nevyrušovat.

Po celou tu dobu raci pokračovali v pozvolném sestupu na dno obrovského potopeného údolí. Mořské dno bylo opět

rovné, ale zjevně bylo mnohem hlouběji a rozptýlené světlo seshora tu bylo tak nepatrné, že zde rostly jenom nejodolnější druhy řas, takže terén vyhlízel velmi pustě. Nebyly tam ani houby, jenom nepatrné množství korálů a pár malých bledých sasa-nek, jejichž inteligence byla nepatrná ve srovnání s jejich většími příbuznými v mělčích podmořských zónách.

Ale v této hloubce byli jiní tvorové, které McCulloch předtím nikde neviděl. Po dně skákaly celé čety čilých ústřic. Předváděly hbité elegantní oblouky na sloupcích vody, které vystřikovaly z trubíc, ukrytých ve svých tmavě zelených zástěrkách; tu a tam se uprostřed skoku zastavily a jejich skořápky se bleskurychle otevřely a zavřely, přičemž požířely nepatrný kousek planktonu, příliš malý na to, aby ho McCulloch svýma račíma očima viděl. Tyto ústřice vyzařovaly jasné a ostré výboje mentální aktivity a McCulloch usoudil, že musí být inteligentní asi tak jako psi nebo kočky. Sem tam nějaký rak neuvěřitelně rychle mávl klepetem, jednu z nich chytil a obratně ji pozřel. Všechno to bylo dílem okamžiku. McCulloch si uvědomil, že hlad v tomto podmořském světě nerespektuje žádnou inteligenci.

Rovněž inteligentní, i když odlišným způsobem, byly hordy téměř neviditelných malých korýšů – nějaký druh garnátů, jak se McCulloch domníval – kteří tančili v zářivých chuchvalcích těsně nad linií pochodu. Byli to průhlední tvorové, snad palec dlouzí, bezbarví, světélkující, půvabní a milí. Na hlavách měli dvě lesklé černé oči; jejich vnitřnosti, probíhající tělčky jako zářivé provázky, byly zeleně lemovány a špičky jejich ocásků byly elegantně šarlatové. Pohybovali se pomocí spousty mrštných, ploutve připomínajících nožiček a téměř se zdálo, že si tropí žerty ze svých netečných, těžce se plahočících příbuzných. Ale i tito malí zářiví tvorové občas padli za obětí račím klepetům, neznajícím slitování a pokaždé to bylo, jako by zhasla jedna svíčka.

Inteligence jiného druhu vycházela z rozměrných tvorů, lezoucích po štěrkovitých úbočích, která lemovala trasu pochodu. Na první pohled se zdálo, že je to také nějaký druh raků, větších, než byli McCullochovi společníci, těžce ozbrojených, s článkovitými břichy a tvarovanými končetinami, silnými jako pádla. Ale pak, když se jeden z nich přiblížil, McCulloch si povšiml zakrouceného ocasu s vražedným hrotem a uvědomil si, že se nachází v přítomnosti mořských škorpiónů.

Vysílali hluboké, téměř ospalé mentální vlny; byli to pomalí myslitelé, ne příliš bystří, teutonští filozofové, těžce chápající a těžce pochopitelní. Asi tucet se jich vrhlo na raky – učinili rychlý výpad, zabodli hrot, zavraždili. McCulloch zděšeně pozoroval, jak každý ze škorpiónů popadl svou obětí a ne víc než pár stop od ostatních, bez přestání pochodujících raků, se začal dobývat do jejího krunýře a rvát kousky bledého masa, aniž by na to procesí raků nějak reagovalo.

Nebyli tak klidní, když se McCullochova hostitele chystala pozřít ona plovoucí obluda; tehdy raci přispěchali v celých hordách, aby útočníka rozsekali na kusy. A kdykoliv se přiblížila některá z těch obrovských sépií, raci zřetelně manifestovali svou ochotu jít do boje, jestliže to bude nutné. Ke škorpiónům ale byli lhostejní. Přijímali jejich vraždění tak samozřejmě, jako by to byla daň, kterou musí zaplatit za to, že smí projít jejich územím. Možná tomu tak opravdu bylo a McCulloch teprve nyní začal chápat, jak husté a intrikované tkanivo rituálů svazuje tento podmořský svět dohromady.

Raci pokračovali dál, dodržujíc svůj neměnný rytmus, jako by se vůbec nic nestalo. Škorpióni, kteří evidentně utišili svůj hlad, se od nich odvrátili a shromáždili se o kousek dál, pozorujíc procesí, kráčející kolem nich, už jen s nepatrným zájmem. Když je jako poslední míjel McCullochův hostitel, zápasili mezi sebou líným, téměř hravým způsobem jako spokojení lvi po úspěšném lovu. Jejich mentální vyzařování, lenivě se šířící vodou, znělo stále rozmazaněji, nesrozumitelněji a tišeji.

A pak bylo vše přehlušeno pulsací nějaké nové a mocné síly před nimi: myslí ohromné síly, jejíž výboje prolínaly vodou téměř jakoby s fyzickou silou, jako by někdo bušil do mořské hladiny masivním kovovým řetězem. Zdroj tohoto vysílání byl zřejmě ještě daleko vpředu, ale jak raci pokračovali v pochodu, neustále narůstal, až byl jako vše ohlušující hláhol, hrozivý a matoucí. McCulloch v přítomnosti tohoto monstrózního zvuku už nevydržel být zticha. Narušil svatyni hostitelova soukromí a vykřikl: Co je to?

Bližme se k našemu Bohu, odpověděl rak.

K Bohu jsi říkal?

Ano, k Bohu. Nebo sis myslel, že my jsme vládci tohoto světa?

Ano, McCulloch si to myslel. Automaticky předpokládal, že časový skok ho vrhl do mysli nějakých vyšších živočichů tohoto budoucího světa, stejně tak jako očekával, že když se dostane „jen“ do dvacátého druhého století, jak bylo původně plánováno, skončí ve vědomí člověka a ne třeba žáby nebo koně. Ale zdálo se, že toto rozdělení mezi lidmi a všemi ostatními nižšími tvory jeho světa zde v podmořském světě nemá odpovídající paralelu; mnoho druhů, pravděpodobně všechny, mělo určitou inteligenci a začínalo mu být jasné, že raci, třebaže byli vyšší životní formou, nebyli tou nejvyšší. Připadal si vystrašeně a poníženě, protože si myslel, že raci jsou s ním co do inteligence rovnocenní – navzdory svému dřívějšímu přezíravému názoru na ně. Zdálo se, že jsou stejně inteligentní jako lidská rasa. A teď se má setkat s jedním z jejich Bohů? Jak obrovskou inteligencí musí být nadán onen Bůh?

Pulsace mysli nabírala na intenzitě a nedalo se před ní nikam uniknout. McCulloch si myslel, že ho to musí v bolestech roztrhnout, chtěl si instinktivně zakrýt uši dlaněmi a tato myšlenka se jeho hostiteli zdála velmi zvláštní. Raci pokračovali dál a dokonce vlnám mentální energie, šířící se všemi směry z neviditelného zdroje, odpovídali. Narušili svou linii pochodu a nyní se pohybovali vpřed horizontálně – po široké tmavé planině podmořského dna – jako na nějakém bohoslužebném shromaždišti. Kde je Bůh? McCulloch na tomto temném místě jen s obtížemi něco viděl a pak spatřil ohromný tvar nad sebou, nějakou tmavou celistvou hmotu, zvětšující se a hrozivou, narůstající jako kolosální balvan uprostřed najednou strašně malinkých raků. Viděl oči, jasné žluté mísy, divoce se lesknoucí; viděl ohromný hrozivý zobák; viděl něco, co na první pohled vypadalo jako klubko svíjejících se hadů a pak si uvědomil, že jsou to chapadla, celé tucty chapadel, smršťujících se a roztahujících se hrozivou, neuvěřitelnou energií. Zeptal se hostitele:

To je váš Bůh?

Ale odpověď neuslyšel, protože ho najednou uchopila nová agonizující síla, ještě mocnější než ta, která vyzařovala z obrovského živočicha před ním. Rvala ho kupředu a on se zmítal a točil, bezmocný v jakémsi nepochopitelném předpekli a neustále přitom slyšel slabý a vzdálený hlas svého hostitele:

Příteli člověče McCullochu? Příteli člověče McCullochu?

Topil se. Neopatrně vkročil do příboje, okouzlen krásou průhledných tropických vod a zářivým bílým pískem pod nimi a jedna z vln ho chytila a porazila na kolena a další vlna přišla, ještě než mohl vstát a přikryla ho. A teď se zmítal jako odhozená panenka v náhle rozbouřeném moři a snažil se dostat hlavu nad hladinu, jenže se mu to nedařilo a nedařilo.

Maggie stála na břehu, s hrůzou na něj volala a on i přes jekot dorážejících vln slyšel její slova: „Tudy, Jime, plav směrem ke mně. Ach, prosím tě, Jime, tudy, tudy!“

Bleier tam byl také, i Mortenson, Bob Rodrigues, celá skupina, deset patnáct lidí, zmateně pobíhajících po břehu a volajících jeho jméno. Bylo zvláštní, že je viděl, když byl pod vodou. A také je zřetelně slyšel. Bleier mu říkal, aby se postavil a kráčel ke břehu, že voda vůbec není hluboká a Rodrigues mu radil, aby lezl po čtyřech, jestli se nemůže postavit a Ybarra na něj volal, že už je hrozně pozdě a že tu nemohou čekat celé odpoledne, že už se dost proplaval. McCullochovi bylo divné, proč si pro něj nejdou, když ho tak hrozně chtějí dostat na břeh. Bylo zřejmé, že sám sobě pomoci nemůže.

„Podívejte se,“ křičel na ně, „vždyť já se topím, nevidíte? Hod'te mi sem provaz, proboha!“ Když promluvil, voda se mu vlila do úst. Zaplnila mu plíce a tlačila na mozek.

„My tě neslyšíme, Jime!“

„Hod'te mi lano!“ vykřikl znovu a cítil, jak mu do těla narážejí dravé proudy. „Topím se – topím –“

A pak si najednou uvědomil, že vůbec nechce, aby ho zachránili, že když ho zachrání, bude to mnohem horší, než když se utopí. Nechápal, proč má tento pocit a ani se nepokoušel si to vysvětlit. Ze všech sil se snažil těm lidem na břehu, těm lidským bytostem, zabránit v tom, aby ho chytili a dostali ven. Pobíhali tam a montovali dohromady nějaký stroj, který ho měl vytáhnout, nějaký hák na konci dlouhého ramene. McCulloch na ně mával, aby ho nechali na pokoji.

„Jsem v pořádku,“ volal na ně. „Už se netopím! Je mi tu moc dobře!“

Ale oni ten stroj spustili a jeho dlouhé kovové rameno se natahovalo nad vodou za ním. Otočil se, plaval pryč od břehu, jak nejrychleji mohl, ale nebylo to k ničemu; zdálo se, že rameno se může natáhnout na jakoukoliv, i na neuvěřitelnou vzdálenost a bez ohledu na to, jak rychle plaval, rameno se za ním natahovalo stále rychleji, až už bylo těsně nad ním a z jeho konce se začal spouštět hák –

„Ne – ne – nechte mne! Já nechci jít na břeh!“

Pak ucítil na svém zápěstí stisk; pevný, jistý, rozhodný. Dobrá, pomyslel si. Přece jen mne dostali a teď mne vytáhnou – a já s tím nemohu nic dělat. Mají mne, to je všechno. Ale po chvíli si uvědomil, že nemíří ke břehu, ale přímo do klidných teplých hlubin. A ruka na jeho zápěstí nebyla ruka; bylo to chapadlo, silné jako těžký kabel, robustní, po jedné straně lemované kulatými přísavkami a držící ho jakoby v něžném objetí.

Všechno je v pořádku. Všechno je lepší, než být vytažen do toho zmatku na břehu. Tady je mnohem větší klid a mír. Mohl si odpočinout, nabrat dech, opět získat svou rovnováhu. A po celou dobu ho mocné chapadlo unášelo dál do moře. Stále ještě slyšel hlasy svých druhů na břehu, ale už byly jen tak slabé jako výkřiky vzdálených racků a když se ohlédl zpět, viděl jenom malinké tečky, pobíhající po pláži jako vyplašení mravenci. McCulloch jim mával. „Setkáme se někdy jindy,“ volal na ně. „Stejně jsem ještě nechtěl jít z vody.“ Tady je to lepší. Mnohem lepší. Všude je klid. A teplo. Jako v lůně. A to chapadlo kolem jeho zápěstí: tak uklidňující, tak pevné.

Příteli člověče McCullochu? Příteli člověče McCullochu?

Ano. Sem přece patřím, je to tak?

Ano. Patříš sem. Jsi jeden z nás, příteli člověče McCullochu. Jsi jeden z nás.

McCulloch byl zpět. Stále byl rakem; a celá horda raků byla shromážděna kolem něho, byly jich tam tisíce a tisíce, v jakési starostlivé komuně; a přímo před nimi byla ta největší chobotnice, jakou si kdy mohl představit, tvor, který musel mít v průměru dvacet či třicet stop, s chapadly, prostírajícími se kolem do neuvěřitelné vzdálenosti. Vůbec ale nebyl hrozivý či odporný.

„Už je v pořádku,“ oznamoval jeho hostitel.

Co se se mnou dělo? ptal se McCulloch.

Tví lidé tě znovu volali. Ale ty ses ještě nechtěl vrátit domů a bránil ses. A my jsme pochopili, že chceš zůstat, a proto ti Bůh pomohl a ty ses jich zbavil.

Bůh?

Jeho hostitel ukázal na chobotnici.

Tady.

McCullochovi se to vůbec nezdálo nepravděpodobné. Pomyslel si, že nekonečný tok času s sebou může přinést cokoliv; dokonce inteligentní raky, dokonce božskou chobotnici. Stále ještě cítil ohromující telepatické pulsace rozměrného tvora; ale přestože neztratily nic na své síle, teď už mu vůbec nebyly nepříjemné; bylo to jako hukot vod nějakého ohromného vodopádu, kterému člověk po chvíli přivykne a dokonce se mu to začne líbit. Chobotnice seděla bez hnutí, ohromné žluté oči upřené na McCullocha, jemně vlnící svými šarlatovými okraji a mávající chapadly ve složitých vzorech. McCulloch si vzpomněl na chobotnici, kterou jednou viděl, když se potápěl u břehů Západní Indie; malinké, plaché, roztomilé stvoření, prchající před ním do úkrytu za korálovým útesem. Pocítil posvátnou úctu a zahanbení před tímto velkolepým vyzdvižením a zvětšením, které se uskutečnilo v průběhu věků. Stovky miliónů let? Či půl biliónu let? Číslo zde nemělo žádný smysl. V ohromném časovém úseku vznikl tento tvor. Vyzařoval všudypřítomnou inteligenci nepochopitelné hloubky, laskavosti, klidu: opravdu Bůh. Ano. Skutečný Bůh. Proč ne?

Obrovský hlavonožec byl zčásti zakryt skalnatým masívem. Kolem něj byly namačkány tucty škorpiónů, bez pohybu, strnulí: nepochybně tělesná stráž. A nahoře proploouvala celá armáda velkých sépií, zřejmě také strážci, jenomže tentokrát přítomnost těchto tvorů nevyvolávala v racích ani záchvěv nevole, jako by se jim sépie ve službě Boha zdály normální a přirozené. Scéna naplnila McCullocha posvátnou úctou. Nikdy se necítil dál od domova než nyní, v tomto okamžiku.

Bůh s tebou bude mluvit, řekl jeho hostitel.

Co mám říci?

Nejdříve poslouchej.

McCullochův hostitel se posunul kupředu, až stál přímo před obrovským zobákem chobotnice. Tvor vychrlil vodopád slov, kterým McCulloch v prvním okamžiku nerozuměl, ale pochopil, že to je nějaký druh chvalo zpěvu, který obalil jeho duši jako teplá pokrývka. Až po chvíli porozuměl, že Bůh mluví k němu.

„Můžeš nám říci, proč jsi k nám přišel, člověče McCullochu?“

„Byl to omyl. Nechtěli mne poslat tak daleko – jenom sto let dopředu či tak nějak. Ale byl to náš první pokus. V podstatě jsme nevěděli, do čeho jdeme. A já se domnívám, že jsem se dostal strašně moc daleko do budoucnosti – sto miliónů let, dvě stě, možná bilión, kdoví.“

„To je velmi daleko. Bojiš se?“

„Zpočátku jsem se bál. Ale teď už ne. Tento svět je pro mne cizí, ale ne nepřátelský.“

„Líbí se ti víc než vlastní svět?“

„Nerozumím,“ odpověděl McCulloch.

„Tví lidé tě volali zpět. A ty jsi odmítl jít. Žádal jsi nás o pomoc a my jsme ti pomohli překonat volání tvého domova, protože se zdálo, že tě od nás chce odloučit.“

„Já – ještě nejsem připraven na cestu domů,“ řekl. „Je toho ještě tolik, co jsem neviděl a co chci spatřit. Chci vidět všechno. Takovouhle možnost jako teď jsem nikdy neměl. A už nikdy ji mít nebudu. A asi ji nebude mít ani nikdo jiný. Kromě toho zde musím splnit svou povinnost. Jsem Zvěstovatel a přinesl jsem Znamení. Jsem součástí téhle pouti. Myslím, že bych tu měl zůstat až do konce všech rituálů. Chci tu zůstat do té doby.“

„Tyto rituály nebudou provedeny,“ řekla chobotnice klidným hlasem.

„Nebudou?“

„Ty nejsi Zvěstovatel. Nepřinášíš Znamení. Čas ještě nenastal.“

McCulloch nevěděl, co odpovědět. Byl zmaten. Žádné Znamení? Ještě není Čas?

Je to tak, řekl jeho hostitel. Zmýlili jsme se. Bůh nám řekl, že jsme se rozhodli příliš ukvapeně. Čas Přetvoření je možná blízko, ale ne zas tak blízko. Máš mnoho ze znaků Zvěstovatele, ale nepřinášíš Znamení. Jsi pouhý návštěvník. Dostal ses mezi nás náhodou.

V McCullochovi narůstala ostrá bolest zklamání. Bylo to absurdní: po určitou dobu byl hlavní figurou jakéhosi apokalyptického rituálu nesmírného významu, anebo si to alespoň o něm mysleli a najednou je všechno pryč. Cítil se strašně malý, bezvýznamný, zbavený oné okouzující vznešenosti. Návštěvník. Náhoda.

V tom případě cítím velké zahanbení a smutek, řekl. Protože jsem vám způsobil tolik starostí a námahy. Proto, že jste se kvůli mně vydali na tuto zbytečnou pouť.

Nesmíš se cítit zahanben, řekl mu hostitel. Jednali jsme podle svého vlastního rozhodnutí, po zvážení všech okolností.

„A pouť v žádném případě nebyla zbytečná,“ řekla chobotnice. „Žádná pouť nikdy není zbytečná. A tahle bude pokračovat.“

„Ale jestliže nepřináším Znamení – jestliže ještě není Čas –“

„Musíme uvážit další okolnosti,“ odpověděla chobotnice, „a provést další potřebné věci. Čas od času musíme i tak navštívit suchou zemi, abychom se připravili na svět, který přijde po nás, protože bude úplně jiný než ten náš. Nyní tedy nastal čas navštívit souš. A také musíme na suchou zemi dostat tebe, protože pouze tam tě můžeme učinit jedním z nás.“

„Tomu nerozumím,“ řekl McCulloch.

„Žádal jsi, abys směl zůstat s námi; a chceš-li to doopravdy, musíš se stát jedním z nás, ve tvém vlastním zájmu, jakož i v našem. A to se nejlépe může stát na suché zemi. Teď není nutné, abys tomu porozuměl, člověče McCullochu.“

Už neodpovídej, řekl McCullochův hostitel. Bůh domluvil. Musíme pokračovat v pouti.

Za chvíli už raci opět pokračovali, pochodujíc stejně jako předtím, třebaže o něco tišeji a jak se McCullochovi zdálo, zpívajíc jinou melodii. Z obsahu rozhovoru s chobotnicí McCulloch vyrozuměl, že je nyní bude doprovázet, což ho mátl, protože se zdálo, že onen ohromný tvor není schopen jakékoliv cesty. A tak se i stalo. Chobotnice zůstala na místě, ale rozléhající se mohutné rezonance jejího mentálního vysílání doprovázely procesí ještě dlouhé stovky mil. Řada byla opět rovná, s McCullochovým hostitelem na konci procesí. Po chvíli od začátku pochodu hostitel

McCullochovi řekl:

Jsem rád, příteli člověče McCullochu, že ses rozhodl pokračovat s námi. Bylo by mi moc líto, kdybys mne nyní opustil.

To myslíš vážně? Pro tebe to není nepříjemné, mít mne ve svém vědomí?

Docela jsem si na to zvykl. Teď jsi součástí mne, příteli člověče

McCullochu. Jsme součástí jeden druhého. A na suché zemi oslavíme to, že spolu sdílíme jedno tělo.

Jsem šťastný, řekl McCulloch, že jsem se dostal do mysli, pro kterou jsem vítaným hostem.

Každý z nás by tě uvítal, odpověděl hostitel.

McCulloch nad tím uvažoval. Byla to pouze zdvořilostní fráze nebo to rak myslel vážně a řekl doslova to, co si myslel?

Spíš to druhé; hostitelova slova se vždy zdála mít pouze jednosmyslný a přímý význam. Takže kterýkoliv z raků by ho s potěšením přijal? Možná ano. Zdálo se, že to jsou bytosti jedna jako druhá, bez nějakých výrazných personálních

znaků, dokonce beze jmen. Hostitel mlčel, když se ho McCulloch zeptal na jméno a nerozuměl tomu, proč jeho návštěvník sám sebe označuje nálepkou McCulloch. Tak mocný byl jejich smysl pro společenství, že smysl pro soukromou identitu téměř zanikl. McCullochovi byla davová mentalita lidí vždy lhostejná. Ale tady se mu zdála nejenom přirozená, ale také obdivuhodná.

Jak dlouho to bude trvat, než se dostaneme na suchou zemi? zeptal se.

Dlouho.

Můžeš mi říci, kde to je?

Na místě, kde se svět stává užším, odpověděl jeho hostitel.

McCulloch si okamžitě poté, co otázku položil, uvědomil, že vůbec nemá smysl. Jak mu na ni rak mohl odpovědět? Staré kontinenty dávno neexistují a jejich jména jsou zapomenuta. A odpověď, kterou dostal, byla také beze smyslu: kde na kulaté planetě se svět stává užším? Uvažoval, jakou geografii raci chápou. Kdybych mezi nimi žil sto let, pomyslel si, možná bych začal uvažovat jako oni.

Tam, kde se svět stává užším. Dobrá. Možná, že suchou zemi tvoří nějaký přežívající zbytek minulého světa, vrchol Mount Everestu či snad Kilimandžára. Možná ne: možná, že i tyhle vrcholy dávno pohřbil čas a hlubiny a vznikly nové vrcholy – nebo alespoň jeden jediný, tak vysoký, že vyčnívá z oceánu, pokrývajícího celou zemi. Bylo by bláhové domnívat se, že nyní existují nějaké pozůstatky minulého světa: všechno to bylo zavaleno tunami vod a milióny let starých usazenin, dávné kontinenty byly pohřbeny, schovány, přemístěny v čase jako nějaké kousky smetené se stolu.

Pulsace mysli chobotnice už necítili. Neustále se pohybovali kupředu, nikdy nezastavujíc, aby si odpočinuli nebo se nakrmili. Terén chvíli stoupal a pak se začal svažovat, nejdříve pozvolna, pak prudčeji. Vstoupili do vod, které byly mnohem hlubší, mnohem temnější a také chladnější. V této pusté oblasti, kde zrak byl téměř k ničemu, raci poprvé od počátku pouti ztichli, ani nezpívali, ani nehovořili mezi sebou a McCullochův hostitel se znovu uzavřel do svého neproniknutelného vnitřního soukromí.

V pusté temnotě nalevo od nich se najednou začala objevovat podivná rudá záře, jako by někdo zavěsil lampu mezi mořskou hladinu a dno. Raci, jakmile ono tajemné světlo spatřili, okamžitě změnili směr pochodu a odklonili se víc doprava. Ve stejném okamžiku se znovu začali mezi sebou bavit, neustále pozorujíc ono světlo v dáli.

Voda zde byla o něco teplejší. Bylo zřejmé, že neobvyklé teplo se šíří od oné záře. A také chuť vody a to, co McCulloch sám pro sebe nazýval zápachem, byly najednou podivné, s trpkou dávivou příchutí. Síra? Popel?

Uvědomil si, že to, co vidí, je podmořský vulkán, chrlicí proud žhavé lávy, která mění moře na vařící, bublající kotel. Pohled na sopku jím hluboce pohnul. Cítil, že hledí na pulsující, pradávné jádro světa, geologické pouto, jež pojí dávno zmizelé světy s tímto. Vzbudilo to v něm mocnou vlnu smutku a jakéhosi nejasného zmateného toužení, které by se snad dalo nazvat steskem po domově, protože McCulloch už si nebyl jistý, kde vlastně jeho domov je.

Ano, řekl hostitel. To je ohňová hora. Myslíme si, že je to pozůstatek staršího ze dvou minulých světů, který přetrval obě Přetvoření. Je to velmi posvátné místo.

Je to poutní místo?

Jenom pro ty, kdo chtějí ukončit svůj život. Oheň pozře vše, co se k němu přiblíží.

V mém světě je mnoho takových ohňových hor, řekl McCulloch. Často chrlí oheň a konají velkou zkázu.

Jaký podivný ten tvůj svět musel být.

Byl velmi krásný, řekl McCulloch.

Jistě. Ale podivný. Suchá země, oheň ve vzduchu – myslím slunce – tvorové, kteří dýchají vzduch – ano, podivné, velmi podivné. Stěží mohu uvěřit, že takový svět existoval.

Jsou chvíle, kdy začínám mít úplně stejný pocit, řekl McCulloch.

Sopka zmizela v dáli a ani její teplo už nebylo cítit; voda opět ztemněla a byla chladná a stále chladnější a McCulloch už necítil ani nejmenší stopy onoho sírového zápachu. Zdálo se mu, že nyní se pohybují směrem dolů, po nekonečném svahu, kde nežili vůbec žádní tvorové.

A pak se najednou poutníci vpředu zastavili a všichni se začali řadit do dlouhé horizontální čáry, stejně jako na místě, kde se setkali s chobotnicí. Další Bůh? Ne. Před nimi byla pouze temnota.

Kde jsme? zeptal se.

Na okraji velkých propastí.

Skutečně, to, co se prostíralo před ním, vypadalo jako díra do samého pekla; beze světla, bez sebemenší známky krajiny, úplná prázdnota. McCulloch nyní pochopil, že celou tu dobu kráčeli po nábrežní planině nějakého potopeného kontinentu, až nakonec přišli – k čemu? – ke hřbitovu, kde jeden ze ztracených oceánů minulého světa leží pohřben v oceánu.

Budeme moci pokračovat? zeptal se.

Samozřejmě, odpověděl hostitel. Nyní ale musíme plavat.

A raci se již mocnými údery svých ocasů odráželi od břehu a mizeli v otevřené hlubině před nimi. O chvíli později se k nim připojil i McCullochův hostitel a najednou pod nimi nebylo žádné dno – jenom temná a nede-finovatelná hluboká prázdnota. McCulloch si pomyslel, že je to jako pád časem – nekonečný sestup a nikde žádné bezpečí.

Věděl, že raci nejsou plovoucí tvorové: stejně jako raci jeho doby dleli na pevném dně a kam potřebovali, tam si dolezli. Ale takto by nikdy nemohli překonat tyto propasti, a proto nyní museli plavat, pohybujíc se kupředu mocným napínáním svých břišních svalů a údery ocasů. Bylo pro ně hrůzné vydat se do takového místa s žádnými stopami života kolem? Jeho hostitel zůstal úplně klidný, jako by to nebylo nic víc než odpolední procházka.

McCulloch zde úplně ztratil i ten nepatrný smysl pro čas, který mu ještě zbýval. Napnout, udeřit, kupředu, napnout, udeřit, kupředu, to bylo vše, nekonečné opakování. Z hlubin se sem tam vznesla bublina chladné vody, jako

těžkopádná řeka, zázrakem se vznášející nahoru a v tom prapodivném proudění tryskala fontána živin, malinkých, průhledných, zmítajících se stvořeníček a ještě menších skvrnek nějaké hmoty, která musela být jedlá, protože raci, aniž by při plavání narušili své tempo, pozřeli, co mohli a plavali dál a dál. McCulloch měl pocit, jako by byl součástí putování nesmírné velikosti, události, která se stává jednou za mnoho generací a o které se bude ještě dlouho vyprávět v legendách.

V tomto otevřeném moři se objevili i nepřátelé: plovoucí tvorové, kteří se vyvinuli z bůhvíjakých červů či plžů, aby se z nich staly jakési ekvivalenty žraloků a velryb minulého světa. Znovu a znovu se tyto obrovští dravci potápěli mezi raky a cpali se jimi dosytosti. Ale nemohli je pozřít všechny; zbylí tedy pokračovali v cestě.

Až nakonec – po měsících, letech? – se objevil vzdálený břeh; oceánské dno, dlouho neviditelné, se pod nimi vzepnulo a nabídlo jim pomoc; plavci konečně spočinuli nohama na pevném podkladu a s něčím, co znělo jako vděčnost v jejich hlasech, začali opět jednohlasně zpívat, stoupajíc po okraji nového kontinentu.

První sluneční paprsky McCullocha udeřily s ohromující a všemocnou silou. Zpočátku je vnímal jen jako slabý nazelenalý svit v horních vrstvách vod, pronikající dolů jako pozlacené proutky; nevěděl vůbec, co to vlastně vidí, ale ten pohled byl okouzlující; a později, když se svit zmenšil a zmizel a po chvíli se opět objevil, pochopil, že poutníci vycházejí z moře. Dosáhli svého cíle: přežívajícího zbytku starého světa; jednoho jediného nepotopeného místa minulé Země.

Ano, řekl jeho hostitel. To je ono.

Ve stejném okamžiku McCulloch ucítil další volání z minulosti; hlasy volající ho rozkazovacím tónem. Zdálo se mu, že slyší Maggie Caldwellovou, hlas, který k němu volá v poryvu časového větru: „Jíme, Jíme, vrať se k nám!“ A Bleier, nabručený, rozčilený, volající: „Pro Krista, McCullochu, vrať se. Už to začíná být moc drahé!“

Byla to skutečnost nebo jenom jeho představa, ruce na jeho zápěstí, známé obličej před jeho očima?

„Nechte mne,“ řekl jim. „Ještě nejsem hotov.“

„A budeš vůbec někdy?“ To byla Maggie. „Jíme, zblázníš se z toho. Jestli nás teď neposlechněš, už nikdy se nedostaneš zpět!“

„Možná, že už jsem se zbláznil,“ řekl a s překvapující lehkostí vymazal jejich hlasy ze své mysli.

Obrátil pozornost na své druhy a viděl, že se zastavili jen kousek od zóny světla, mihotající se nad jejich hlavami. Jejich řada byla opět narušena. Někteří z raků, kráčející slepě vpřed, začali zmateně poskakovat na mělčině a tvořili hromady patnácti až dvaceti těl najednou. Jiní začali předvádět bizarní křečovitý tanec, divoké trhavé skotačení, začali se stavět na zadní nohy, mávajíc přitom kolem sebe klepety a točíc tykadly v pomatených kruzích.

Co se děje? zeptal se McCulloch svého hostitele. Je tohle začátek rituálu?

Ale jeho hostitel neodpověděl. Zdálo se, že v jejich společném těle vůbec není. McCulloch cítil ticho, mnohem hlubší než předtím, když se jeho hostitel uzavíral do samoty; zdálo se, že tohle není únik do soukromí, ale evakuace, že McCullocha nadobro opustil. Samota se na něj přivalila s ničivou silou. Začal pátrat ve svém vědomí, ale nenašel žádnou odezvu, vůbec nic. Možná, že to tak má být, pomyslel si. Možná, že je nutné, abych v téhle chvíli byl sám, nikým neprovázen.

Pak si všiml, že to, co považoval za bláznivý, křečovitý tanec, byl ve skutečnosti začátek masového shazování krunýře. Uvědomil si, že to přišlo na stovky raků najednou a v mysli se mu ozvala bolestivá vzpomínka na vnitřní, téměř vulkanické pnutí a tlak: to poskakování a stavění se na zadní bylo prvním stádiem pukání starého krunýře.

A všichni ti raci byli samičky.

Až do tohoto okamžiku si McCulloch nebyl vědom nějakého rozdílu mezi pohlavími u raků. Byl sotva schopen rozlišit jednoho od druhého, protože neměli žádný individuální charakter, protože byli všichni stejní. Ale teď najednou věděl, aniž by mu to někdo řekl, že polovina z jeho druhů jsou samičky a že shazují krunýř, protože jsou plodné, jenom když se zbaví svého starého brnění a že pout' na souš je tím správným časem ke zplození nové generace. Neptal se na tyhle věci nikoho, to vědění bylo v něm a on věděl, že jeho hostitel je pryč, protože s ním úplně splynul; tím hostitelem byl on, McCulloch.

Přiblížil se k samičce – věděl přesně, která je ta pravá – a začal jí zpívat a ona poznala jeho píseň, svou vlastní píseň a zvedla třetí pár nohou a nechala si vstříknout jeho spermie do svých vejcovodů. Nebylo v tom žádné zvláštní potěšení, jaké si pamatoval z časů, kdy byl člověkem. Ale přineslo mu to mocný a nepochybný pocit naplnění, splnění biologické úlohy, které v sobě mělo přímo orgasmické vyvrcholení a zanechalo ho klidným a spokojeným a zakotvilo v absolutním středu jeho duše: ano, toto je skutečný okamžik přetváření světa, pomyslel si.

Jeho družka odplula stranou, aby vyčkávala narůstání nového krunýře a naplnění svého mateřství. A McCulloch, ničím nespoutaný, začal vystupovat po svahu, který vedl na pevninu.

Dno zde bylo tvořeno jemným bílým pískem. Kráčel kupředu a sotva se ho dotýkal nohama. Před ním ležel svět světla, nebeský, zářivý jako jasná neodolatelná pochodeň. Pokračoval dál, až perlově růžová a průhledná voda byla jen stopu či dvě hluboká a kulatá křivka jeho zad už z ní vyčuhovala. Necítil žádný strach. Žádné nebezpečí. Pomalu kráčel vpřed – nyní vůdce pouti – a vylezl ven pod paprsky horkého slunce.

Byl to ostrov, nízký, písčité a tak malý, že by ho mohl přejít během jednoho dne. Obloha byla hluboce modrá a slunce, visící na obzoru v téměř odpolední pozici, bylo mohutné a ohnivé. Ve vzdálenosti několika stovek yardů směrem do nitra ostrova rostl malý palmový háj, ale jinak tam nebylo nic, žádní ptáci, žádný hmyz, ani jeden jediný živočich. Chůze pro něj byla obtížná – nedostával se mu dech a do jeho složených očí ho bodal řezavý vzduch – ale lezl dál, až téměř ke stromům. Ostatní samečci, stovky, tisíce samečků, ho následovali. Cítil se spjat s každým z nich: byli to jeho lidé, jeho národ, jeho společenství, jeho bratři.

A v tomto okamžiku naplnění a dokonalého společenství přišlo další volání z minulosti.

Tentokrát to nebyla žádná bouře. Nikdo ho nechytal za zápěstí, nebyl tam žádný příboj, který by zmítal jeho myslí a

hrozil jim vrhnout proti útesu duše. Volání bylo jasné a jednoduché: Je čas k návratu, Jime.

Opravdu? Nemá na vybranou? Patří přece sem. Tohle jsou jeho lidé. Tady jsou jemu oddaní.

A přece, a přece: věděl, že byl vyslán na výpravu, v lidské historii unikátní, že mohl prožít to, o čem se mu nikdy v životě nesnilo ani v těch nejodvážnějších snech, že je jeho povinností vrátit se a říci, co viděl. V tomhle není žádná dvojsmyslnost. Dluží to Bleierovi a Maggie a Ybarrovi a ostatním, musí jim všechno povědět.

Jak je to prosté! Patří sem a patří tam a pevné pouto závazků a odpovědnosti ho drží na obou místech. Bylo to jako balancování na laně. Rozhodnutí záleželo jenom na něm, a proto byl klidný a bez rozpaků, nebránil se ničemu, ani neodporoval. Na nebesích zářilo obrovské slunce; jeho sálání bylo jako požehnání. Nikdy předtím nepoznal takový klid a mír.

„Musím se už vrátit domů,“ řekl, odpoutal se a nechal se unášet nahoru jako lehoučká bublina směrem ke slunci. Obklopily ho podivné postavy, vysoké, s úzkými těly, masitými obličejí, obrovskými vlhkými ústy a kulatými, zářícíma očima. Jejich řeč, to byl surový proud zvukových vln, které znovu a znovu s bolestivou intenzitou útočily na jeho smysly. „Báli jsme se, že se k tobě signál nemůže dostat, Jime,“ říkali mu. „Zkoušeli jsme to znovu a znovu, ale nebyl tam žádný kontakt, vůbec nic. A když už jsme to pomalu začínali vzdávat, najednou jsi otevřel oči, pohnul ses, protáhl jsi ruce –“

Cítil, jak mu do těla vniká vzduch a jak ho vysušuje. Bylo těžké porozumět řeči těch tvorů, kteří se nad ním skláněli, a byl mu odporný pach, vycházející z jejich těl a ty vybuchující vibrace, které dělali svými ústy. Ale postupně zjišťoval, že se vrací k sobě, jako někdo, kdo se ztratil ve snu tak těžkém, že zastíňuje skutečnost i v prvních okamžicích po probuzení.

„Jak dlouho jsem byl pryč?“ zeptal se.

„Čtyři minuty osmáct sekund,“ řekl Ybarra.

McCulloch zavrtěl hlavou: „Čtyři minuty osmáct sekund? Pro mne to bylo víc než čtyřicet měsíců. Ještě déle. Nevím jak dlouho.“

„Kam jsi se dostal, Jime? Jaké to tam bylo?“

„Počkejte,“ řekl někdo jiný. „Ještě není schopen něco nám vyprávět. Nevidíte, že nemá daleko ke kolapsu?“

McCulloch pokrčil rameny: „Poslali jste mne příliš daleko.“

„Jak daleko? Pět set let?“ zeptala se Maggie.

„Miliony,“ odpověděl.

Někdo zalapal po vzduchu.

„Blouzní,“ řekl hlas vedle jeho levého ucha.

„Miliony let,“ řekl McCulloch pomalým, pevným, rozhodným, artikulovaným hlasem. „Miliony. Celá země je pokryta oceánem, kromě jednoho malého ostrova. Lidé jsou raci. Mají společnost. Kulturu. Uctívají obří chobotnici.“

Maggie plakala. „Jime, ach, Jime –“

„Ne. Je to pravda. Účastnil jsem se jejich poutí. Jsou to inteligentní raci. A já jsem s nimi chtěl zůstat navždy. Cítil jsem, jak mne voláte zpět, ale já – jsem – nechtěl – jít –“

„Dej mu sedativum, Doku,“ řekl Bleier.

„Myslíte si, že jsem se zbláznil? Že povídám nesmysly? Byli to raci, kamarádi. Raci.“

Poté, co se vyspal, osprchoval a převlékl, přišli za ním znovu a on si do té doby uvědomil, že v prvních okamžicích po svém návratu se musel chovat jako blázen, chrlící svá slova, ječící, křičící věty, které se jim musely zdát nesrozumitelnou hatmatilkou. Teď byl odpočínutý, klidný, byl opět doma ve svém vlastním těle.

Pověděl jim všechno, co se s ním dělo a z jejich obličejů poznal, že si o něm stále myslí, že se pomátí; ale mluvil dál, klidně, přímo, popisoval všechny detaily; a oni to začínali chápat, začínali se ptát na věci ohledně geografie a ekologické rovnováhy. Viděl, že si z něho nedělají legraci. A pak, když jim konečně došlo, že skutečně dlel po mnoho měsíců na samém okraji času, mimo rozpětí dnešního světa, začali se na něho dívat – a to bylo nepopíratelné – jako na někoho, kdo je úplně jiný než oni. Obzvlášť si toho chladného, zastřeného pohledu všiml v očích Maggie Caldwellové. Pak odešli, protože se znovu začal cítit unaven; a později přišla Maggie samotná a vzala jeho dlaně do svých a ty byly chladné.

„Co chceš dělat teď, Jime?“ zeptala se.

„Chci se tam vrátit.“

„Myslela jsem si to.“

„Je to nemožné, vid’?“

„Mohli bychom se o to pokusit. Ale nemusí to vyjít. Vždyť vlastně ani nevíme, co jsme s tou mašinou dělali doposud. Vůbec nevíme, kam jsme tě poslali. Mohli bychom se zmýlit o milión let. O bilión –“

„Já vím.“

„Ale chceš se tam vrátit, vid’?“

Přikývl. „Neumím to vysvětlit. Bylo to, jako bych byl členem nějakého buddhistického řádu, víš? Cítil jsem naprosto jistě, že to je místo, kam patřím, že všechno do sebe dokonale zapadá a já jsem toho neoddelitelnou součástí. Nikdy předtím jsem nic takového nepocítil. A nepocítím.“

„Promluvím s Bleierem o tom, jestli bychom tě mohli poslat zpět.“

„Ne. Nedělej to. Pravděpodobně bych se tam nestrefil. A jinak se dostat nechci. Ať to příště zkusí Ybarra. Já zůstanu tady.“

„A budeš tu šťastný?“

Usmál se na ni. „Pokusím se,“ řekl.

Když ostatní pochopili, v čem je problém, začali ho podrobovat návratové terapii – Bleier něco takového předpokládal

a učinil náležitě přípravy – a za nějaký čas z něho bolest a pocit násilného oddělení a vytržení přímo z lůna ustoupily. Začal znovu pracovat ve skupině, postupně obnovil svou mentální rovnováhu a aktivně se zúčastnil druhého pokusu, v němž vyslali mladého antropologa jménem Ludwig na dvě minuty a osm sekund. K McCullochovu silnému zklamání Ludwig neviděl žádné raky. Ocítl se šedesát let v budoucnosti a vrátil se zpět plný pohádkového vyprávění o továrnách, využívajících atomovou energii.

To je špatné, pomyslel si McCulloch. Ale pak si uvědomil, že je to vlastně dobré, že je rád, že jenom jemu samotnému bylo umožněno dostat se do světa mimo tento svět, jenom jemu – jedinému člověku, kterému se to kdy mělo podařit. Vzpomínal na ten svět s láskou; myslel na svou družku a milión jejích vajíček, na cestu svých druhů zpět přes velké propasti, na legendy, které se o něm budou vyprávět v té nepředstavitelně daleké epoše. Někdy se bolest z odloučení vrátila a Maggie ho našla v noci plačícího a držela ho, až než to zase bylo v pořádku. A pak už se bolest nevracela. Ale stále nemohl zapomenout a v koutku duše toužil vrátit se zpět domů, ke svému vlastnímu druhu a stěží minul den, kdy se mu nezdálo, že slyší téměř neslyšitelný zvuk jemných klepet a nohou, spěchajících pískem tichých moří.

GILGAMEŠ V PUSTINÁCH

Faust: Nejdříve se zeptám na peklo.

Řekni mi, kde se nalézá místo, jež lidé zvou peklem?

Mefisto: Pod nebesy.

Faust: Ano, ale kde?

Mefisto: Uvnitř srdcí těchto zárodků,

kde jsme mučeni a navždy drásáni:

Peklo nemá konce, nemá hranic.

Je tím jediným místem, jež je nám peklem.

A kde je peklo, tam musíme vždy být i my:

Kde musíme skončit, když se zhroutí všechny světy.

A každé stvoření bude očištěno,

všechna místa, jež nejsou nebem, pak budou peklem.

Faust: Nechme toho, myslím, že peklo je výmysl.

Mefisto: Dobrá, zatím si to mysli, zkušenost tě však

donutí názor změnit.

Marlowe: Dr. Faustus

Na horizontu tančily jedovatě zelené záblesky a jako břitva ostrý východní vítr bičoval plochou holou pustinu a zvedal mračna šedohnědého prachu. Gilgameš se zešíroka usmál. U Enlila, konečně pořádný vítr! Byl to vítr zabíjející lvy, vítr, jenž vysušuje vzduch a ničí. Když vane takový vítr – těžký, ostrý a žhavý –, znamená to, že lov bude úspěšný.

Napnul zrak, zahleděl se do dálky a vyhlížel svou dnešní kořist. Jeho luk, zhotovený z různých druhů prvotřídního dřeva, nebyl schopný napnout nikdo, kromě něj. Žádný muž nebyl schopen vypustit z něho svou rukou šíp, kromě něj a jeho milovaného, třikrát ztraceného přítele Enkida. Byl klidný a připravený. Tak pojdte, potvory! Pojdte si pro smrt! Zde stojí Gilgameš, král Uruku, a vy jste dnes nástrojem jeho zábavy!

Ostatní muži v této zemi, kteří vycházeli na lov, brali s sebou pušky, ta odporná zařízení, které přinesla Nová smrt, s velkým hlukem, ohněm a kouřem chrlicím smrt na velkou vzdálenost, brali si dokonce i smrtící lase-rové zbraně, z jejichž ohavných čumáků vylétá modrobílý plamen. Jak jsou všechny tyhle stroje na zabíjení zbabělé! Gilgamešovi se hnusily a stejně tak i většina jiných výmyslů Nové smrti, těch uhlažených a uspěchaných přivandrovalců do Pekla. Kdyby to šlo, nikdy by se jich ani nedotkl. Po celá tisíciletí, kdy žil v tomto podsvětí, nepoužil žádných jiných zbraní než těch, které poznal během svého prvního života: oštěp, kopí, dvojsečná sekera, lovecký luk a spolehlivý bronzový meč. V lovu těmito zbraněmi už získal značnou zručnost. Vyžadovaly vynaložení velkého úsilí a postoupení nema-lého rizika. Ale vždyť lov je přece souboj?! Pak to tak tedy musí být. Pokud by bylo účelem zabít svou kořist nejrychlejším, nejsnadnějším a nejbezpečnějším způsobem, je samozřejmě nejlepší prohánět se v bitevním stroji vysoko nad lovištěm, vrhat jaderné pumy, fuj, a v jediném zátahu zpusťte pět království překypujících bestii.

Věděl, že jsou tací, kteří jej kvůli takovým názorům považují za blázna. Třeba Caesar. Sebejistý, chladnokrevný Julius s paprskometem za opaskem a samopalem přes rameno. „Proč si to nepřipustíš?“ zeptal se jej jednou Caesar, mijející ve svém jeepu Gilgameše, který byl připraven vyrazit ven, do volné divočiny Pekla. „Všechno tvé lpění na šípech, oštěpech a kopích je jen čirá přetvářka. Už nežiješ ve starém Sumeru.“

Gilgameš si odplívl. „Lov s devítimilimetrovým automatem? Lov s granáty, kazetovými bombami a lasery? Tomu říkáš sport, Caesare?“

„Nazýváš to přijetím reality. Ty nenávidíš technologii? V čem je rozdíl mezi užíváním luku a pušky? Pouze v technologii, Gilgameši. Je to něco jiné-ho, než kdybys zabíjel zvířata vlastníma holýma rukama.“

„Také to tak nedělám,“ odpověděl mu Gilgameš.

„Bah! Rozumím tvé hře. Ohromný, neohrabaný Gilgameš, jednoduchý, prostý a přerostlý hrdina doby bronzové! Příliš

se přetvařuješ, kamaráde! Chceš zůstat neústupným barbarem s tvrdou palicí, neboť ti to umožňuje být sám při svém lovu a svých toulkách, a co ty hledáš, to opravdu chceš. Ale tajně uctíváš sám sebe, jako nadřazeného každému, kdo žil v méně kruté éře, než byla tvá vlastní. Hodláš obnovit staré zablácené cesty pradávnej minulosti, že? Jestliže jsem tě správně přečetl, pak se snažíš ovládnout čas, vyčkávat se svým lukem a šípy v bezútesné Pustině do té doby, než usoudíš, že nastala pravá chvíle na vzpouru, která ti umožní získat zde svrchovanou moc. Že je to tak, Gilgameši? Drží tě bláznivá představa svrhnout samotného Satana a touha vládnout nám všem. A pak budeme opět žít ve městech z bláta a vyškrabávat muři nožky do hliněných destiček, budeme zpátky na cestě, kterou jsme už prošli. Co říkáš?“

„Říkám, že to je všechno nesmysl, Caesare.“

„Ano? Tohle místo je plné králů, císařů, sultánů, faraónů, šáhů, prezí-dentů, diktátorů a jeden každý z nich chce opět být prvním. Jak se domnívám, nejsi výjimka.“

„V tom se tedy velmi pleteš.“

„Pochybují. Obávám se, že věříš tomu, že jsi nejlepší z nás: ty, houževnatý bojovník, tvůrce cihel, stavitel ohromných chrámů a vznešených zdí, planoucí maják starého hercismu. Myslíš si, že jsme všichni ničemní, zdegenerovaní debilové a že ty jsi jediný opravdu ryzí muž. Ale jsi stejně domýšlivý a ambi-ciózní jako my všichni. Že je tomu tak? Jsi hlupák, Gilgameši, obrovský svalnatý hlupák!“

„Alespoň nejsem takový kluzký a lstivý had jako ty, Caesare. Jsi schopen si kvůli vlastnímu uspokojení nasadit paruku a sledovat ženské obřady.“

Caesara jako by se urážka ani nedotkla. „A tak uplynuly tři čtvrtiny tvého času zde v Podsvětí zabíjením stupidních monstrózních nestvůr a také tím, že jsi každého přesvědčoval, že se bráníš mít cokoli společného s moderními zbraněmi, i když tomu tak není. Neoklameš mě! Tvou ctností není, že odmítáš zabíjet slušnou dvojhlavňovkou 0.47 Rigby.

Možná je to chlouba intelektu, ale daleko spíše lenost. Když jsi kdoví před kolika tisíci lety vyrůstal, luk se právě stával zbraní. Máš ho rád, neboť jej důvěrně znáš. Ale jakou řečí teď mluvíš, co? Je to tvé těžkopádné eufratské blábolení?

Ne, vypadá to jako angličtina, víd? Vyrůstal jsi i s angličtinou, Gilgameši? Když jsi dospíval, jezdil jsi také v jeepu?

Zřejmě ti některé z nových způsobů vyhovují.“

Gilgameš pokrčil rameny. „Mluvím s tebou anglicky, protože tenhle jazyk se tu teď používá. V duchu mluvím svou starou mateřštinou, Caesare. Srdcem jsem ještě stále Gilgameš z Uruku a budu lovit tak, jak lovím.“

„Uruk se dávno rozpadl v prach. Tohle je posmrtný život, kamaráde. Jsme zde už dlouho. A jestli se nepletu, budeme tu, na tomhle místě, i po všechny budoucí věky. Noví lidé sem stále přinášejí nové nápady a ty není možné ignorovat. Co to máš na ruce, Gilgameši? Nejsou to snad náramkové hodinky? Určitě digitální, že?“

„Budu lovit stejně jako dosud,“ zopakoval Gilgameš. „Když lovíš puškou, není v tom sport. Není to důstojné.“

Caesar potřásl hlavou. „Nikdy jsem nepochopil lov pro zábavu. Ano, zabít několika jelenů nebo jednoho či dvou kanců, když táboříš v nějakém ponurém galském lese a tví muži chtějí maso. Ale lov ze záliby? Vražední ohyzdných zvířat, která ani nejsou jedlá? U Apollóna, to je podle mne nesmyslné!“

„Jak pro koho.“

„Ale když už musíš lovit, tvé zdráhání použít spolehlivou kulovnici...“

„Nikdy mne nepřesvědčíš!“

„Ne,“ povzdychl si Caesar. „Zdá se, že to nedokážu. Dobře vím, že se přu s reakcionářem.“

„Reakcionářem! V mé době mě považovali za radikála,“ ohradil se Gilgameš. „Když jsem byl králem v Uruku...“

„Právě,“ potvrdil s úsměvem Caesar. „Králem v Uruku. Existoval někdy král, který by nebyl zpátečnický? Vložil sis na hlavu korunu a to ti pomátlo mozek. Třikrát mi Antonius nabízel korunu, Gilgameši, třikrát, a...“

... a ty jsi třikrát odmítl, je to tak. To vše vím. Toto byla ctižádost? Ty si myslíš, že jsi měl moc i bez tohoto symbolu. Kdo tě zklamal, Caesare? Brutus ne, jak jsem slyšel. Brutus řekl, že jsi ctižádostivý. A Brutus...“

To ho vydráždilo. „Proklatě, neříkej to!“

... byl čestný muž,“ dokončil Gilgameš, potěšený Caesarovou porážkou.

„Říká se, že tohle je místo trápení,“ řekl Gilgameš klidně. „Pokud je tím trápením pravda, nezbyvá ti nic jiného, než spolknout povídání druhých. Ponech mne svým lukům a šípům, Caesare, a vrať se ke svému jeepu a svým nízkým pletkám. Ano, jsem blázen a reakcionář. Ale ty o lovu nic nevíš. Nikdy mi v ničem nerozumíš.“

Tohle vše se odehrálo před jedním, dvěma nebo pěti lety – ať už s náramkovými hodinkami či bez nich, v Pekle se směr toku času nedodržel, zde nikdy nevykouklo z nebe nehybné ozdravující oko Ráje – a teď byl Gilgameš daleko od Caesara a všech jeho oblíbenců, daleko od rušného centra Pekla a takových únavných měšťáků, jako byl Caesar, Alexandr, Napoleon a ten podlý malý chlápek Guevara, kteří se dokonce i tady honí za mocí.

Ať se ženou, když se jim chce, ty nové odpadky posledních dnů. Jednoho dne mohou dostat rozum – a co by koneckonců bylo smyslem tohoto místa, když ne právě tohle?

Gilgameš raději odešel. Neklidný odpočinek těchto padlých císařů, králů, faraónů a šáhů pocíťoval jako toužebné znovunastolení pekla v jeho nejvlastnější podobě. Caesar se mýlil v Gilgamešových tužbách stejně jako v důvodech, které vedly k jeho lpění na starých loveckých nástrojích. Daleko odtamtud, v Pustině, v pusté mrazivé periférii Pekla, Gilgameš doufal najít klid. To bylo vše, co nyní chtěl: klid. Kdysi toho chtěl daleko víc, ale to už bylo dávno.

V řídkém porostu se něco pohnulo.

Že by lev?

Ne, uvědomil si Gilgameš. V Pekle žádní lvi nejsou, jen cizí nezemské bestie. Odporné chlupaté potvory, s rozpláclym čumákem, mnoha nohama a kalnými zhoubnými očima, hladká lesklá stvoření s tvářemi žen a těly zmrazených psů, a další – horší, mnohem horší. Některé z příšer měly kožo-vitá křídla, jiné byly vyzbrojeny ocasy ostrými jako trn škorpióna, další měly takový chřtán, že když jej rozevřely, mohly zhltnout slona. Gilgameš věděl, že všechna ta stvoření jsou nějakým druhem démonů. Nevšímal si toho. Lov byl lov, kořist byla kořist. V zápalu boje bylo jedno, o koho jde.

To by ten flou-tek Caesar nikdy nepochopil.
Gilgameš vyňal šíp z toulce, lehce jej založil do luku a vyčkával.

„Kdybys byl někdy přijel do Texasu, H.P., viděl bys tam mnoho takového jako zde,“ povídal velký robustní muž s mohutnými rameny a dosněda opále-nou pokožkou. Jednou rukou živě gestikuloval, zatímco třemi prsty druhé nedbale přidržoval volant landroveru, takže se automobil, jedoucí po cestě napříč plochou krajinou, potácel z jedné strany na druhou. V písčité půdě živořily pokroucené šedo-zelené křoviny. Černá obloha byla plná zvířeného prachu. Jako temné jedovaté zuby se v dálce tyčily o pusté pohoří. „Nádhera. Nádhera. Kdybych neviděl Texas, nikdy bych tomu nemohl uvěřit. Je to krásné!“

„Krásné?“ nevěřicně zapochyboval druhý muž. „Peklo?“

„Tahle jeho část určitě. Ale když už jsme u toho, měl bys teprve vidět Texas!“

Tělnatý muž se rozesmál a přidal plyn, načež landrover zařval a velkou rychlostí vyrazil vpřed.

Jeho druh, vyzábělý jako telegrafní sloup a bledý stejně, jako byl první muž opálen, seděl se stoickým klidem na místě spolujezdce, kolena semknu-ta, lokty vtisknuté do žeber, a očekával každou chvíli náraz. Tito dva už po mnoho dní cestovali přes nekonečné vyprahlé planiny Pustiny – jak dlouho by nemohl říct ani Bůh otec. Oba byli velvyslanci: Jejich excelence Robert E. Howard a H.P. Lovecraft z Království nové svaté ďábelské Anglie, poslové Jeho britského veličenstva Jindřicha VIII. ke dvoru Prester Johna.

V předchozím životě byli spisovatelé, snílky, vypravěči pohádek, ale nyní se ocitli v něčem daleko fantastičtějším, než bylo vše, co bylo možno najít v jejich příbězích, neboť toto nebyl výmysl, toto nebyla fantazie. Byla to reali-ta Pekla.

„Roberte,“ ozval se bledý muž nervózně.

„Ano, Texas,“ pokračoval Howard, „Peklo je pouze jeho slabá kopie. Vše je pouze první hrubý nástin. Vidiš tamtu valící se písčnou bouři? My měli písčné bouře, a bylo jich nespočítaně! Zablýhl jsi ten blesk? V Texasu by to bylo jen plápolání!“

„Kdybys mohl jet o trochu pomaleji, Bobe.“

„Pomaleji? Chthuluovy vousy, člověče, já jedu pomaleji!“

„Ano, jsem si skoro jist, že tomu věříš.“

„Když už jsme u toho, H.P., často jsem slyšel, že máš rád lidi, kteří tě vozili tou nejvyšší rychlostí. Sedmdesát, osmdesát mil za hodinu, to se ti prý nejvíc líbilo.“

„V Prvním životě existuje jen jedna smrt a tou končí všechna bolest,“ vysvětloval Lovecraft. „Ale tady, kde člověk může odejít do Záhrobí každou poslední agónií – zde, drahý Bobe, je smrt daleko strašnější, neboť bolest, jež ji provází, v člověku zůstane navždy a on může zemřít tisíci smrti.“ Lovecraft se smutně usmál. „Promluv si o tom s nějakým profesionálním bojovníkem, Bobe, třeba s Trójánem, Hunem nebo Asyřanem – nebo s někte-rým z gladiátorů, s tím, kdo umíral, umíral a opět umíral. Zeptej se jej na tohle: smrt a znovuzrození a bolest, příšerná muka, prostupující každou částíčkou tvého těla. Je strašné zemřít v Pekle. Zde se smrti bojím daleko víc, než jsem se jí obával zaživa. Tady se nebudu vystavovat zbytečným rizikům.“

Howard si odfrkl. „Viš co, zkus si to spočítat! Když sis myslel, že žiješ jen jednou, chtěl jsi, aby s tebou lidé uháněli po dálnicích rychlostí míle za minutu. A tady, kde nikdo nezůstane dlouhou dobu mrtev, po mně chceš, abych jel jako stará babka. Dobrá, zkusím to, i když všechno ve mně volá, abych jel s větrem o závod, H.P. Když jsi žil ve velké zemi, učil ses, že celé území je zaplaveno cestami, a ono bylo. A Texas byla ta největší země. Nebylo to jen místo, byl to stav mysli.“

„Jako Peklo,“ doplnil Lovecraft. „I když ti zaručuji, že Peklo není Texas.“

„Texas!“ zahřměl Howard. „Zatraceně, přál bych ti, abys jej mohl vidět! Bože, H.P., jak my bychom se v Texasu měli! Dva spisovatelé, společně jedoucí od Corpus Cristi do El Pasa a zase nazpátek, se rozhlížíjí po krajině a celou cestu si navzájem vyprávějí nádherné příběhy! Přisahám, že by tvá dušička zajásala. Byl bys nadšen víc, než si vůbec umíš představit. Ta impo-zantní obloha. To žhnoucí slunce. A otevřený vesmír! Celá impéria by se vešla do Texasu a nikdo by si jich ani nevšiml! Ten tvůj Rhode Island, H.P. – mohli bychom jej odložit na Cross Plains a tam by se ztratil za středně velkým kaktusem! To, co vidiš kolem, ti dává jen nejhrubší představu té nepředsta-vitelné nádhery. I když připouštím, že i zde je tvé krásy požehnaně.“

„Přál bych si, abych mohl sdílet tvé nadšení pro tento kraj, Roberte,“ tiše pronesl Lovecraft, když shledal, že Howard řekl vše, co měl na mysli.

„Ty nejsi nadšen?“ zeptal se Howard překvapeně a poněkud zaraženě.

„Mohu říci jen jedinou pozitivní věc: je to koneckonců daleko od moře.“

„A tomu ty říkáš pozitivní?“

„Sám víš, jak hluboce nenávidím moře s celým jejich obsahem. S těmi odpornými potvorami – ten ohavný pach soli vznášející se nad nimi ve vzduchu –“ otfásl se Lovecraft s hnusem. „Ale nezdá se ti tahle země – tahle horká poušť – nelidskou? Nevnímáš, jak je odpuzující?“

„Je to nejkrásnější místo, co jsem viděl od té doby, co jsem vstoupil do Pekla.“

„Zřejmě je jeho krása pro mé oči příliš jemná. Asi mi naprosto uniká. Vždy jsem byl spíše městským člověkem.“

„Zdá se, že se pokoušíš říci, že tohle vše ti připadá bezútěšné. Je to tak? Stejně ponuré a příšerné jako planina Plateau of Leng, že, H.P.?“ rozesmál se Howard. „Sterilní hory šedého granitu... temná pustá skála, led a sníh...!“

Když uslyšel citovat sám sebe, Lovecraft se také rozesmál, i když ne tak od plic. Howard pokračoval: „Při pohledu na tenhle zapomenutý kout Pekla vidím tolik podobného s Texasem, že jsem si jej zamiloval. Pro tebe je stejně zlověstný jako temný mrazivý Leng, jehož obyvatelé mají rohy a kopyta, přezývají mrtvolu a pějí chvalozpěvy na Ngarlathotepa. Ach, H.P., H.P., není tu žádné místo pro cit, je to tak? Proč, existuje přece pár lidí, kteří... hou, teď! Koukni, támhle!“

Neočekávaně sešlápl brzdu landroveru a prudce zastavil. Něco malého, zlověstně vyhlížejícího, s planoucíma očima a šupinatým tělem vyběhlo z úkrytu a zamířilo přes stezku rovnou k nim. Teď je to spatřilo, uskočilo, zavrčelo a šlehlo po nich plamenem.

„Pekelná kočka!“ vykřikl Howard. „Pekelný kojot! Podívej na tu potvůrku, H.P. Už jsi někdy viděl něco ohyzdnějšího v tak malém provedení? Těmi ostrými drápy by tě rozsápala jako příkrývku!“

„Můžeš projet kolem?“ požádal polekaně Lovecraft.

„Nejdřív chci mít volno.“ Howard zašátral pod nohama a z nepořádku na dně vozu vytáhl pistoli. „Stejně je všechno postavené na hlavu, cestování zemí plnou příšer, které jako by vystoupily přímo z jednoho z tvých příběhů, nebo mých? Chci se na tuhle malou divnou kočku podívat zblízka.“

„Roberte –“

„Počkej tady, nebude to trvat ani minutku.“

Howard vystoupil z landroveru a lhostejně vykročil směrem k syčící malé bestii, stojící na místě. Lovecraft jej sledoval s obdivem. Každou chvíli mohlo to stvoření na Boba Howarda skočit a rozpárat mu hrdlo úderem svých hrozných žlutých drápů, nebo vnořit svůj dlouhý čenich do jeho hrudi a hledat Texanovo horké bijící srdce.

Howard a malé monstrum na sebe hleděli, ne více než tucet stop od sebe vzdáleni. Dlouhou dobu se nikdo nehýbal.

Howard, zbraň v ruce, se předklonil, aby si prohlédl bestii, která vypadala, jako by svými tesáky hlídala stezku. Chce ji zastřelit? Ne, uvědomil si Lovecraft: i když má bluster, je tenhle zavalitý Howard překvapivě choulavý na krev a jakýkoliv druh násilí.

Pak se vše odehrálo velice rychle. Z křoví na levé straně se náhle vynořilo mnohem větší zvíře – zuřící pekelný netvor s krokodýlí hlavou a mohutnými pevnými nohama, zakončenými obrovskými zahnutými pařáty. Skrz chvějící se laloky masivního krku mu prolétl šíp a z rány začala stékat slizká tmavá krev na odpudivý tmavomodrý kožich bestie. Když malé zvíře uvidělo, že velké je smrtelně zraněno, okamžitě mu skočilo na ramena a radostně se do něj zakouslo. O chvíli později vystoupil ze stejného křoví člověk úžasně velí-kostí, obrovský, černovlasý, s černým plnovousem, oděný pouze kouskem látky kolem pasu. Bylo zřejmé, že je to lovec, který zranil statnou zrůdu, neboť držel v ruce luk úctyhodných rozměrů a na zádech mu visel toulec se šípy. Obr naprosto nebojácně odtrhl řídící malou potvoru z krvácejících zad velké a odhodil ji daleko z dohledu. Potom v klidu vytáhl třeptivou bronzovou dýku a jednou coupe de grace srazil zvíře k zemi.

Tohle vše trvalo jen okamžik. Lovecraft, vykukující oknem landroveru, byl ohromen silou a rychlostí zásahu, naplněn úžasem nad velikostí a hbitostí polonahého lovce. Přistoupil k Howardovi, který stál opodál a připadal si vedle vousatého muže malíčkový.

Howard na moment oněměl, paralyzován překvapením a úžasem. Ale pak opět promluvil.

„U Croma,“ hlesl, zíraje na obra. „To nemůže být nikdo jiný než Conan z Aquilonie!“ Zachvěl se. Potácivě pokročil směrem k ohromnému muži, ruce sepnuté v udiveném gestu – jakoby v pokoře? „Lorde Conane?“ zamumlal Howard.

„Veliký králi, jste to vy? Conane? Conane?“ A před udivenými Lovecraftovými očima Howard několikrát zabodl svůj nůž do těla umírající příšery a s úctou v očích pohlédl, jakoby u vytržení, na gigantického lovce.

Už dlouho neměl tak úspěšný den. Tři bestie složil po dlouhém a uspo-kojujícím štvání, každá střela si našla neomylně svůj cíl. Všechna zvířata obratně stáhl a maso zanechal na místě, aby posloužilo za žrádlo ostatním pekelným stvůrám, kůže a hlavy opatrně odložil stranou, kde čekaly na večerní očištění. Dostavilo se opravdové uspokojení z dobře vykonané práce.

Ale Gilgameš přesto cítil ve svém srdci prázdnotu, trápilo ho, že nikdo se po všem tom štvání a střelbě nezajímá, jak čistě jeho šípy zasáhly svůj cíl. Nikdy nepocítil to pravé naplnění, ten čistý pocit dokonalosti, radost z dovršení, které však byly tím jediným, o čem se snažil.

Proč? Protože – když na vše těžce dolehla bezútešná Kristova smrt – tohle bylo Peklo, jehož smyslem je zklamání a smutek?

Podle Gilgameše to byla hloupost. Ti, kteří sem přišli s očekáváním věčného trestu, se skutečně věčného trestu dočkali a ještě daleko předčil všechny jejich obavy. Odsoudili je právem, ty opravdové věřící, ten odpad Nové smrti, tu armádu důvěřivých křesťanů.

Byl překvapen, když začali přicházet do Pekla první z jejich druhu, jen Enki ví, kolik tisíc let tomu už je. Věci, o kterých hovořili! Řeky vroucího oleje! Jezera pryskyřice! Dáblové s vidlemi! To vše očekávali a Správa byla ráda, že jim může poskytnout laskavost. Pro ty, kteří po nich toužili, zde byla připravena Města trýzně. Gilgamešovi činilo potíže pochopit, proč do nich odcházejí. Nikdo ze Staré smrti by nebyl schopen tuhle čeleď absurdní Nové smrti, s jejich obscním ukájením se v utrpení, spočítat. Jakže jim říkal Sargon? Masochisté, to je to správné slovo. Patetičtí masochisté. Ale potom s ním začal polemizovat ten chytrý malý Macchiavelli: „Ne, můj pane, bylo by znesvěcením přirozenosti Pekla odeslat skutečné masochisty do mučidel. Jediní, kdo půjdou, budou pouze násilníci, rváči, chvastouni, ti co jsou zbabělci v nitru svých duší.“ I Augustus se zapojil do debaty a také Caesar s tou egyptskou kurvou Hatsepsvet, mající falešný vous a vylekané oči, se shromáždili a pak se všichni najednou dohadovali a zkoušeli znovu objasnit smysl Křesťanské Nové smrti. Až nakonec, před odchodem z místnosti, Gilgameš prohlásil: „Váš problém je v tom, že se tu pokoušíte najít smysl tohoto místa. Ale kdybyste tu byli tak dlouho jako já –“

Přesvědčil se, že realita Pekla byla úplně něco jiného, než vše, co slibovali kněží. Nebyl to Dům Prachu a Temnoty, jak o tom kdysi vykládali v Uruku. Místo, kde mrtví žijí ve věčné noci a sklíčenosti, oděni jako ptáci, s křídly místo rouch, místo, jehož obyvatelé dýchají prach a za potravu jim slouží hlína. Kde králové světa, vůdcové, velcí vládci žijí bez korun a v poní-žení a kde mocní slouží démonům. Není příliš překvapující, že se smrti tolik bál, věřil, že taková realita ho očekává po celý budoucí čas

Ve skutečnosti však všechno byl temný mýtus a hloupost, Gilgameš si ještě pamatoval, jak Peklo vypadalo, když do něj poprvé vstoupil: místo velmi podobné Uruku, nízké budovy z čistě bílých cihel s plochými střechami, chrámy, tyčícími se na vysokých návrších s mnoha schody. A tam našel všechny hrdiny starých dnů, žijících tak, jako žili vždy: Lugalbanda, jeho otec a velký Enmerkar, otec jeho otce, a Ziusudra, který postavil loď, na níž přečkal Poto-pu, a další a další z hlubin časů. Až na malé rozdíly bylo vše, co poprvé uviděl, stejné jako to, co už Gilgameš znal. Později objevil, že jsou zde i jiné oblasti, místa, kde lidé žijí v chatrích nebo v dírách v zemi či v chatrných domech z rákosy, a ještě jiná místa, v nichž přebývali chlupatí lidé, co neměli vůbec žádné domy. Většina toho už zanikla, velmi změněna všemi, jež do Pekla přišli později, mnoha nesmyslnými ohavnostmi a ideologickými hloupostmi, které s sebou přinesla v nedávných stoletích Nová smrt. Ale přesto připadala Gilgamešovi myšlenka, že celá tato nesmírná říše – nekonečně větší, než jeho vlastní milovaná Země dvou řek – existuje pouze v potrestání jejich hříchů, příliš pošetilá, než aby o ní uvažoval vážně.

Proč tedy bylo jeho uspokojení znovu tak chudé a prázdné? Proč se nedostavila žádná ze starých extází, když vyslídil kořist, když uchopil mocný luk a zasáhl šípem cíl?

Gilgameš tušil proč a s tímto trestem se nedalo nic dělat. Po několika tisících let pekelného života jej jeho záliba v lovu plně uspokojovala. A pokud se nyní uspokojení nedostavilo, bylo to jen proto, že v těchto posledních dnech lovil sám, že s ním nebyl jeho přítel Enkidu, opravdový bratr, jeho druhé já. To byl jediný důvod: od té doby, co se tehdy ve městě Uruku poprvé setkali, bojovali a jako bratři se do sebe zamilovali, se bez Enkida už nikdy necítil úplný. Bez onoho velkého statného muže, rozložitého, štíhlého a silného jako Gilgameš sám, bez toho zarostlého tvora se širokými rameny: Gilgameš neměl nikoho nikdy rád tak jako Enkida.

Ale jak to vypadalo, Gilgamešovým osudem bylo znovu a znovu jej ztrácet. Poprvé byl od něj odtržen v době, kdy ještě sídlili v Uruku, toho temného dne, kdy se jim bohové pomstili za jejich velikou pýchu a seslali horečku, aby ukončila Enkidův život. Za čas si vzala smrt i Gilgameše a uvrhla jej do Pekla, kde nenašel nic z toho, co předpovídali pozemští pisálkové a kněží; kde začal hledat Enkida a kde jej jednoho šťastného dne našel. Tehdy bylo Peklo daleko menší a všichni se navzájem znali; ale přesto trvalo dlouho, než se opět shledali. Ach, jak radostný byl ten den v Pekle! Toho zpěvu a tance, ohromné neutuchající slavnosti! Tehdy panovalo v Pekle mezi vyhnanci velké spříznění a každý se radoval spolu s Gilgamešem a Enkidem. Jako první uspořádal velkou hostinu na oslavu jejich znovushledání Mínos z Kréty, pak Amenho-tep, po něm následovalo poznání Agememnonovo, čtvrtý den byl jejich hosti-telem snědý malý Varuno, král Meluhhanu a potom, popáté se hrdinové ocitli ve starobylém paláci národa Ledových lovců, jehož náčelníkem byl jednooký Vyotin a kde byla země vystlána mamutími kly a pak –

No, a tak to pokračovalo dlouhý čas, velká oslava znovushledání. Bylo to dlouho předtím, než do Pekla vtrhly hordy Nové smrti, přizemních, všedních lidiček z nehrdinských dob, a spolu s nimi jejich odporní malí démoni a temné nástroje prokletí a zmaru. Před jejich příchodem bylo Peklo jednoduše místem posmrtného života. Vše bylo úplně jiné, daleko šťastnější.

Nespočetné roky žili Gilgameš a Enkidu společně v Gilgamešově paláci stejně jako za dávných časů v Zemi dvou řek. Bylo jim krásně, spousta lovů a oslav, a byli v Pekle šťastni dokonce i poté, co začala přicházet Nová smrt, přinášející s sebou tak hrozné změny.

Tihle noví mrtví byli pranárodem pomatených duší a chatrných inte-ligencí a jejich bezvýznamná malicherná rivalství a pošetile nafoukané pózy byly na obtíž. Ale zatímco oni opakovali hlouposti svých životů, pokračovali v křížových výpravách, idiotských obchodních válkách a nesmyslných teolo-gických rozepřích, drželi se Gilgameš a Enkidu stranou. Problém byl v tom, že oni s sebou do Pekla přinesli nejen své šílené ideje, ale i své zatracené ďábelské vynálezy, z nichž nejhorší byly ohavné zbraně, kterým říkali pušky, hlučně vraždící na dálku tím nejhanebnějším zbabělým způsobem. Hrdinové věděli, jak odrazit úder máchnutím válečné sekery nebo mečem, co však mohl udělat sebevětší rek proti kulce vystřelené z dálky? Enkidovým neštěstím bylo, že padl mezi dvě znesvářené bandy těchto uživatelů pušek, mezi stádo užvaněných Španělů a chátru arogantních Angličanů, a snažil se je usmířit. Oni ovšem žádný smír nechtěli a začali střílet. Gilgameš se na scéně objevil právě v okamžiku, kdy jedna rána z arkebuzy prolétla šlechetným srdcem drahého Enkida.

Nikdo v Pekle neumíral navždy, ale stávalo se, že byl mrtev na velmi dlouhou dobu, podobně jako Enkidu. Tentokrát Hrobaře těšilo držet jej ve spánku několik set let, ale určit přesně, kolik to bylo, je v Pekle vždy obtížné. V každém případě to trvalo hrozně dlouho a Gilgameš dosud nepocítil tak hrozný nával opuštěnosti, kterou mohl vyléčit pouze Enkidův návrat. Peklo se měnilo a nynější změny dostávaly omračující, nezvratný charakter. Na světě bylo možno vidět daleko více lidí než kdysi, za starých časů, každo-denně pochodovaly do Pekla další velké armády, hejna lůzy a neotesaných cizinců, kteří už po krátkém okamžiku dezorientace a zmatku začali celou zemi hbitě přebudovávat na svět stejně disharmonický a odpuzující jako ten, který předtím opustili. Přišel parní stroj se svým hukotem a řinčením a cosi nazývané dynamo a pak odpudivě se třpytící světla zářící ve všech ulicích a továrnách, ze kterých se valily všechny druhy cizích věcí. Více a více, dál a dál, neúprosně, neustále. Lokomotivy. Telefony. Automobily. Hluk, kouř, všude saze a žádný způsob, jak se před tím uchránit. Říkali tomu Průmyslová revo-luce. Satan a jeho klika Administrativní byrokracie našli v těchto nových věcech zalíbení a stejně tak i většina ostatních, až na Gilgameše a několik jiných zarytých konzervativců. „Co se pokoušíte dokázat?“ zeptal se jednoho dne Rabelais. „Udělat toto místo Peklem?“ Nyní přinášela Nová smrt taková zařízení, jako rádia, helikoptéry a počítače a každý mluvil anglicky a i Gilgameš, který se kdysi dávno, když na tom Agamemnon a jeho muži trvali, s nechtutí naučil novořecky, mistrně zvládl ještě další krkolomně složitý jazyk. Byla to pro něj zlá doba. Pak se Enkidu znovu objevil, daleko odtud, v jedné z chladných severních provincií, zamířil k jihu a po čase se opět setka-li, podruhé, a opět bylo všechno v Pekle pro Gilgameše a Enkida krásné.

Ale nyní byli opět rozděleni, tentokrát něčím studenějším a krutějším, než je smrt sama. Bylo to neuvěřitelné, ale

pohádali se. Mezi nimi stála slova, pro obě strany ošklivá rozmluva. Roztržka, jaká se mezi nimi po celé tisíciletí neobjevila ani v zemi života, ani v zemi Pekla. A nakonec Enkidu řekl to, o čem se Gilgamešovi nezdalo ani v tom nejhorším snu: „Už s tebou nechci mít nic společného, králi Uruku. Jestli mi znovu zkřížíš cestu, vezmu si tvůj život.“ Gilgameš zůstal jako opáfen. Byl by Enkidu vůbec schopen něco tako-vého říci, nebyl to snad pekelný démon v přítelově podobě?

Ať to bylo jakkoli, odešel. Ztratil se ve zmatku a spletitostech Pekla a skryl se před Gilgamešovým hledáním, a když Gilgameš přece vyslal další dotazy, přišla zpět pouze zpráva: „Nechce s tebou mluvit. Nenávidí tě, Gilga-meši.“ To nemůže být pravda. Je v tom čarodějovo kouzlo, myslil si Gilga-meš. Určitě je to nějaká temná práce Pekla a Nové smrti, vrhnout bratra proti bratru a držet jej, aby ve svém hněvu setrval. Gilgameš si byl jist, že Enkidu nad touto magií, která mu rozervala duši, zvítězí a jednou se ke Gilgamešovi zase vrátí. Ale čas běžel zdoluhavým pekelným způsobem a Enkidu se do bratrské náruče nevracel.

Co jiného dělat než lovit, čekat a doufat!

A tak dnes Gilgameš lovil ve vyprahlých provinciích Pekla. Zabíjel, zabí-jel a opět zabíjel a nyní na sklonku dne zasáhl svým šípem krk monstra, odpornějšího než byly ostatní pekelné nestvůry. Ale tohle bylo hrozné vítání a vydávalo hromový řev a vypouštělo mizu z probodaných útrob.

Gilgameš se dal do pronásledování. Je hříchem udeřit a nezabít. Celou věčnost, trvající hodinu, běžel křížem krážem tímto drsným krajem. Trnité keře ho zlomyslně sekaly a prudký víchř jej zahaloval mračny prachu, ostrého jako bič. Ošklivě vypadající bestie mu utekla, ačkoliv se z ní krev řinula prou-dem do vyprahlé země. Gilgameš se nemohl unavit, neboť byl nadán božskou silou, zděděnou po knězi Lugalbandovi, svém velkém otci, který byl zpola člověk a zpola bůh. Přesto ale měl při stíhání kořisti potíže. Třikrát se mu ztratila z očí a našel ji jen díky krvavým stopám, které zanechávala. Temně rudé oči, připomínající výsměšné, pekelné slunce, se neustále vznášely před ním.

Pak uviděl nestvůru, ještě silnou, ale stále více vrávorající a potácející se na okraji houštiny pohupujících se pustých, špinavých keřů. Gilgameš se bez váhání vrhl kupředu. Rostliny se k němu lascivně přitiskly, povlékly jej svým slizem a pokoušely se, jako staré kurtizány, vniknout svými zuby mezi jeho nohy. Ale on je odtrhl a konečně vyšel na volné prostranství, kde se mohl utkat se svým zvířetem.

Jakási odporná malá pekelná příšera se přilepila na záda jeho oběti a rvala z ní cary krvavého masa, ničíc jí kožich. V blízkosti byl zaparkován landrover a z jeho okna vyhlížel bledý, cize vypadající muž s dlouhou dýkou. Druhý, s brunátnou tváří a býčí šíjí, stál opodál zaražen Gilgamešovým křikem a chroptěním lovené zvěře.

Události měly rychlý spád. Gilgameš přiskočil, odtrhl ohavnou syčící potvoru ze širokých zvířecích zad a odmrští ji stranou. Pak vši silou zarazil dýku do míst, kde, jak předpokládal, by mělo být srdce zraněného tvora. V tu chvíli Gilgameš ucítil prudkou křeč v dechu své kořisti a její pekelný život konečně vyhasl.

Práce byla hotova. Opět žádný jásot, žádný pocit uspokojení. Pouze chvíle tupého, sotva postižitelného ulehčení z jednoho konce věčné náde-ničiny. Gilgameš popadl dech a rozhlédl se kolem.

Co to? Růžovolící muž vypadal, jakoby jej stihl záchvat šílenství. Rozechvělý, třesoucí se, zpocení – pevně svírající nůž – oči planoucí šíleným svitem –

„Lorde Conane?“ vydechl konečně. „Veliký králi?“

„Conan není žádný z mých titulů,“ zmateně namítl Gilgameš. „Byl jsem jednou králem v Uruku, ale tady nevládnou ničemu. Pojď, muži, odhod' svůj nůž!“

„Ale vy jste živý Conan!“ trval na svém umíněně muž s brunátnou tváří. „Skutečně živý!“

Gilgameš ucítil, jak se v něm zvedla vlna prudkého odporu k tomuto člověku. Conan? To jméno mu nic neříká. Ne, počkat: oheď jednoho Conana poznal, byl to jakýsi malý Kelt, se kterým se potkal v putyce, chlapík s rozpláclym nosem, vystouplými lícními kostmi a temně černými vlasy, lemu-jícími mu obličej, křečovitě nasávající mužíček, navždy bohy zapomenutý a bezvýznamný – ano, on to byl, kdo si říkal Conan, vzpomínal si Gilgameš.

Příliš pil, obtěžoval šenkýřku, dokonce se jí jednou pokusil zmocnit. Gilgameš ho naučil chování tím, že ho hodil do odkryté žumpy. Ale jak si mne může tenhle človíček s urvaným obličejem plést s někým takovým! Ale on stále ještě něco mmlal, něco o zemích, jejichž jména Gilgamešovi nic neříkala – Cimmerie, Aquilonie, Hyrkánie, Zamorra. Úplně nesmysly. Tako-vá místa neexistovala.

A to vzrušení v očích toho chlapíka – co to bylo za druh pohledu? Výraz zbožňování, téměř jako ten, kterým pohlíží žena na muže, když se rozhodne být mu po vůli.

Gilgameš takové pohledy za svých dnů mnohokrát viděl, od žen i od mužů, a vítal ty první, ale nikdy ty druhé. Zamračil se. Co si myslí, že jsem? Myslí si snad, stejně jako mnozí jiní špinavci, že jsem tím, kdo se bude milovat s mužem stejně jako muž se ženou jen proto, že tak horoucně mám rád Enkida? Tak tomu není. Ne, dokonce ani v Pekle tomu tak není, říkal si Gilga-meš v duchu. A nikdy taky nebude!

„Všechno mi řekněte!“ úpěnlivě prosil červenolící muž. „O všech hrdinstvích, která jsem si vaším jménem vysnil, Conane: Povězte mi, jak to bylo ve skutečnosti! Tenkrát na zasnežených pláních, když jste potkal dceru Pána mrazu – a když jste se plavil na Tygřici s královnou Černého pobřeží – a tenkrát, když jste dobyl hlavní město Aquilonie a zabil krále Numedida na jeho vlastním trůnu –“

Gilgameš se s nechutí zadíval na muže, plazícího se u jeho nohou.

„Zadrž muži, přestaň konečně s těmi svými žvásty,“ řekl zamračeně.

„Vstaň! Myslím, že se ve mně velmi mýlíš!“

Druhý muž byl nyní už venku z landroveru a šel směrem k nim. I on byl prapodivné stvoření, vyzábělá a mrtvolně bílá, s kachním krkem, sotva schopným udržet jeho protáhlou velkou hlavu. Také oblečen byl zvláště, celý v černém, omotaný vrstvou po vrstvě, jako by omdlával strachy před mrazem. Měl to ještě slušný kus cesty ke svému poněkud vyděšenému a pomařenému příteli. Tohle může být tak písmák nebo mnich, přemýšlel Gilgameš, ale co by mohl být ten

druhý, to vědí snad jen bohové sami.

Hubeňour se dotkl druhova ramena a řekl mu:

„Bobe – Bobe, Conan je fikce! Conan je fantazie! Sám sis ho vymyslel. Pojd' už. Dělej. Rychle.“ Obrátil se ke

Gilgamešovi: „Moc se omlouvám, drahý pane. Můj přítel je – občas poněkud výstřední –“

Gilgameš pokrčil rameny, obrátil se a prohlédl si svůj úlovek. S těma dvěma už nechtěl mít nic společného. Stahování ohromné bestie by mu vlastně mělo přinést pocit uspokojení; pak odtáhl tu velkou kůži nazpět do tábora, kde se rozhodne, co z ní bude chtít jako trofej.

Za sebou slyšel dunivý hlas červenolícího muže.

„Fikce, H.P.? Jak si tím můžeš být tolik jistý? Také jsem si myslel, že Conan je pouze výplodem mé fantazie, ale co když skutečně žije? Co když jsem se náhodou trefil do nějakého prvotního archetypu, co, když opravdový Conan stojí právě teď přímo před námi –“

„Drahý Bobe, tvůj Conan měl modré oči, není-liž pravda? A oči tohoto muže jsou černé jako noc.“

„Skutečně –“ přiznal si druhý s nechutí.

„Byl jsi tolik rozrušen, že sis toho ani nevšiml. Já ano. Tohle je nějaký barbarský bojovník, nade vši pochybnost velký lovec, Nimrod, Ajax. Ale ne Conan, Bobe! Ponechme mu jeho vlastní identitu. Není to žádný tvůj výmysl.“

Hovorný muž přistoupil ke Gilgamešovi, oslovuje jej formálním, uctivým způsobem:

„Drahý sire, jsem Howard Phillips Lovecraft, původem z Providence, Rhode Islandu, a můj společník se jmenuje Robert E. Howard a pochází z Texasu. Oba jsme v prvním životě žili, jak se říká, ve dvacátém století po Kristu, Tehdy jsme byli profesionálními vypravěči a můj kolega si vás zřejmě spletl s některým z hrdinů, které si sám vymyslel. Buďte tak laskaví a nechte ho, ať se uklidní. Pokládali bychom si za čest znát vaše jméno.“

Gilgameš zvedl oči. Otřel si zápěstím čelo, aby je očistil od zbytků nestvůřiny krve a nakonec se jeho oči setkaly s upřeným pohledem druhého muže. Koneckonců tenhle není blázen, i když je v jeho očích cosi cizího.

Konečně Gilgameš promluvil. „Myslím, že jeho mysl je natolik vzdálena, že ani když bude znát mé jméno, klidu nedojde. Ale vězte, že jsem zván Gilga-mešem, synem Lugalbandovým.“

„Sumeřan Gilgameš?“ užasl Lovecraft. „Gilgameš, který dosáhl věčného života?“

„Ano, jsem Gilgameš, král Uruku – největšího města v Zemi dvou řek, ten, který si bláhově myslel, že přišel na to, jak oklamat smrt.“

„Slyšels, Bobe?“

„Neuvěřitelné. To není možné!“ hlesl Howard.

Gilgameš se nad nimi vztyčil, zhluboka se nadechl a řekl s děsivou rezo-nancí: „Jsem Gilgameš, jemuž je známo vše o stvoření tajemství pravdy života a smrti – té zejména. Na lůžku Posvátného manželství jsem se spojil s bohyní Inannou; démoni byli mými otroky a rozmlouval jsem s bohem. Já sám jsem ze dvou dílů bůh a jen z jednoho smrtelník.“ Odmkl se a upřeně se na ně zadíval, nechávaje působit slova, která již tolikrát při podobných příležitostech, jako byla tato, pronášel. Potom, tišším tónem, pokračoval: „Když si mne vzala smrt, vešel jsem do podsvětí, jež nazývali Peklem a zde trávím svůj čas jako lovec. Nyní vás žádám, abyste mě omluvili; jak vidíte, mám ještě práci.“

Znovu se otočil.

„Gilgameš!“ opět zvolal překvapeně Lovecraft. A jeho druh dodal:

„I kdybych zde žil až do konce času, tohle bych, H.P., nikdy nečekal. Toto je fantastičtější, než by kdy mohlo být jakékoli setkání s Conanem! To je sen: Gilgameš!“

Jak je to únavné, pomyslel si Gilgameš, všechna ta úcta a patolizalství.

Ovšem, celý problém byl prokleté epický. Věděl dobře, proč se Caesar stával tak nerudným, když jej pokoušeli citáty ze Shakespearových veršů.

„Proč se muži neklenete nad celým tímto malým světem jako Colossus“ a podobně: Caesar zesinal při třetím slůvku.

Gilgameš objevil, stejně jako Odysseus, Achileus, Caesar a po nich řada dalších, že když vás vloží do poezie, vaše vlastní skutečné já začíná mizet, osobnost poémy pohřbí vaši vlastní identitu a vy se stáváte jen chodícím klišé. Tímto byl zvlášť ničemný Shakespeare, pomyslel si Gilgameš: Ptal se Richarda III., ptal se Macbetha i Owena Glendowera.

Nacházel je bezcílně se potloukající na periferiích Pekla, s urážkou, tížící jim ramena, protože vždy, když otevřeli ústa, lidé očekávali, že řeknou něco, jako: „Království za koně!“ nebo: „Je toto, co vidím před sebou, dýka?“ či: „Mohu vyvolat duchy z jejich nekonečné propasti.“ Gilgameš s tím musel žít víceméně od doby, kdy poprvé vstoupil do Pekla;

o něm psali daleko dřív než o nich. Existovala celá záplava vyprávění o Gilgamešovi s různě pravdivým základem a pak se dali na překládání a vylepšování všeho tohoto pompézního balastu pro další tisíciletí Babylóňané, Asyřané a dokonce i ti páchnoucí žrouti česneku Chetitě tak, že každý z jednoho konce známého světa na druhý jej znal a dokonce, i když všichni Tito lidé odešli a jejich jazyky byly zapomenuty, neznamenalo to konec, neboť tenhle národ

dvacátého století mnoho věcí nalezl, nějakým způsobem rozluštil texty a udělal jej ještě velkolepějším než kdy předtím. V různých staletích jej styli-zovali do role svých oblíbených hrdinů, jejichž peklem bylo nosit břímě: kousek z něj byl v

legendě o Prométheovi, v příhodách Hérakla, v příbězích Odysseova dobrodružství a dokonce i v keltských mýtech, což snad bylo důvodem, proč jej tento servilní muž Howard začal nazývat Conanem. Koneckonců ten malý, špinavý, ufnukaný mazavka Conan byl Kelt. To by ale znamenalo, že každý očekává, že jste člověkem žijícím v hrdinských činech dvaceti nebo třiceti naprosto rozdílných kultur! A k nevíře také je, že skutečné historické osobnosti, jako Hérakles a Odysseus a někteří jiní zde pobývají rovněž a mají sklon stát se nádherným vlastnictvím na ně dotírajících mýtů, přestože jsou jen jednoduchými odvary toho jeho, daleko staršího.

Faktem ovšem je, že příběhy o Gilgamešovi měly jakýsi základ, zvláště části o něm a o Enkidovi, ale umělci příběh přeladili množstvím okázalých uměleckých nesmyslů tak, jak to už básníci obvykle činívají. Nepochybně byste byli velmi otráveni z každého, kdo splácá celý váš život do stejných dvaceti kapitol, stejných ubohých obrátů a frází. Tak

se Gilgameš přistihl, že sám také cituje hlavní Gilgamešův epos, ten o svém hledání věčného života – dobrá, nebyl příliš vzdálen podstatě pravdy, i když ji obalili množstvím nesmyslných detailů – například představení sebe samého: „Jsem ten, jemuž je všechno známo, tajemství pravdy o životě a smrti.“ Tyto řádky jsou přímo z básnickových úst. Únavné. Únavné. Rozzlobeně bodl svůj nůž do zad mrtvého živočicha a dal se do stahování, zatímco dva malí muži za ním pokračovali ve vzájemném dohadování, užaslí nad tím, že v tomto pustém a zapomenutém koutě Pekla potkali Gilgameše z Uruku.

Duši Roberta Howarda zmítaly prapodivné pocity, ve kterých se nemohl vůbec vyznat. Mohl si odpustit, že v jeden kratičký okamžik uvěřil, že tento Gilgameš je jeho Conanem. Nešlo o nic víc než o umělecké zanícení v práci, uvádějící jej do prudkých záchvatů vzrušeného entusiasmu. Přišlo to náhle, setkání s velkým svalnatým obrem v bederní roušce, který na kousky rozsekal jakési ďábelské monstrum malým bronzovým mečem, a co se týče myšlenky, že se určitě musí jednat o Conana – dobrá, to snad lze omluvit. Zde, v Pekle, jste se velmi rychle naučili, že se můžete střetnout úplně s každým. Mohli jste si tu zahrát v kostky s lordem Byronem nebo vypít džbánko kořeněného vína s Ménelaem či se přít s Platónem o myšlenkách Nietzscheho, stojícího vedle vás, a po čase jste si více či méně museli takové věci připustit. Tak proč si nepomyslet, že tento člověk Conanem je? Není podstatné, že Conan měl jinou barvu očí. To je maličkost. Ve všech hlavních rysech to Conan byl. Měl jeho velikost a sílu. A byl královský nejen fyzicky. Vypadal, že má Conanovu chladnou inteligenci a složitou duši, Conanovu nádhernou statečnost i jeho nezkrtného ducha.

Problémem bylo, že Conan, onen znamenitý cimberský bojovník z roku 19.000 před Kristem, neexistoval nikde jinde, než v Howardově vlastní fanta-zii. A v Pekle žádné fiktivní postavy nebyly. Mohli jste se setkat s Richardem Wagnerem, ale nikdy ne se Siegfriedem. S Vilémem Dobyvatelem ano, s Vilémem Tellem ne.

To vše je v pořádku, řekl si Howard. Jeho malý přelud o setkání s Conanem zde v Pekle byl jen kouskem jeho přecitlivělého narcismu: Bez Conana to bylo lepší. Přišel před opravdového Gilgameše – ach, jak zajímavé! Pravý sumerský Král – skutečný titán z šerého dávnověku, ne nějaká smyšlená lepenková figurka, stvořená, aby těžkopádně vyplňovala vysněná přání. Živý smrtelník, který žil vytoužený život, vybojoval velké bitvy a stanul tvář v tvář starodávným bohům, ten, který zápasil s nevyhnutelností smrti a umíraje získal nesmrtelnost mýtického archetypu – ach, nyní tu byl někdo, jehož poznat stálo za to! Howard konečně pochopil, že už si s Conanem, který byl odrazem jeho vlastního já v zrcadle, nikdy nepromluví. Ale přesto, setkání se „skutečným“ Conanem, pokud by to bylo vůbec možné, by znamenalo náplast na ránu v jeho rozporuplné duši, kterou jinak nebude možné zacelit. Ne, je nade vše pochybnost lépe, pomyslel si Howard, že tento muž je Gilgameš a ne Conan. Smířil se s tím.

Ale ta druhá věc – náhlé zmatené nutkání vrhnout se obrově k nohám, být přitažen jeho paží, být zničen ve vášnivém objetí –

Co to bylo? Odkud se to vzalo? U planoucího Ahrimanova srdce, co toto znamená?

Howard si vzpomněl na období svého prvního života, kdy si vyjel dolů, do Cisco Dam a sledoval tam postavy nahých lidí a zahloubal se: dobře stavěné muži, sebejistí, krásní, s lehkostí v tělech. Díval se na ně a posuzoval jejich fyzickou kondici. Vypadali jako obživlý řecký ideál nahoty, skupina doko-nalých Apollónů a Diů. Pak uslyšel křik a smích z jejich hloupých tlam, rozzlobil se a začal je vidět jako pouhou myslící zvíř, která byla přirozeným nepřítelem snů, jako byl on sám. Nenáviděl je tak, jak musí slabí vždy nená-vidět silné, skvělé ničemy, kteří mohou, kdykoli si zámánou, šlapat snůčkům po jejich ideálech. Ale pak si připomněl, že on sám slabý není, že sice kdysi býval vysoký a křehký, ale že ze sebe tvrdou námahou udělal velkého, silného, a svalnatého chlapa. Neměl tak krásné tělo jako tihle muži – byl na to příliš slupkovitý –, nicméně, řekl si, není muž, jehož zebra by vydržela, kdybych se do nich opřel. A odcházel z toho místa pryč, plný zuřivosti a myšlenek na krvavé násilí.

Co to vše bylo? Byla to stěží potlačitelná zuřivost, jakýsi druh temné, skryté rozkoše, občas dychtící po co nejbestiálnějších skutečích? Byla to zlost, která v něm povstala z hněvu, jenž jej zachvátil při pohledu na ty nahé muže, ve kterém našel uspokojení?

Ne. Ne. Ne. Ne. Nebyl poznamenán žádným z druhů degenerace. Tím si byl jist.

Touha mužů po mužích je známkou úpadku společnosti. On byl mužem v čele, ne nějakým slabým schliplým sodomitou, který se vyžívá v oplzlostech a chlípných nízkostech. Jestliže ve svém krátkém životě nikdy nepoznal lásku ženy, bylo to díky nedostatku příležitosti, ne proto, že by dával přednost některému z těchto nechutných uspokojování. Své dny prožil v malém odlehleém městečku v préríi, věnoval se své matce a svému psaní, odmítl využívat prostitutek, ale byl si jist, že kdyby žil o několik let déle, určitě by se našla žena, která by byla jeho opravdovou manželkou a on by se jí cele a beze zbytku oddal.

A dál – a dál – až do chvíle, kdy se poprvé objevil obrovský Gilgameš – a on jej pokládal za Conana.

Elektrická vlna projela celým jeho tělem a nejintenzivněji jeho bedry – co jiného to mohlo být než touha, stálá, prudká a vše pohlující?

Touha po mužích? Není možná! A dokonce po tomto slavném hrdinovi – po tomto váženém králi!

Ne. Ne. Ne. Ne.

Jsem v Pekle a tohle je můj prokletím, řekl si v duchu Howard.

Vztekle přecházel sem a tam podél landroveru. Zoufale odháněl temnou úzkost, která jej hrozila zavalit, tak jako už mnohokrát v jeho původním i posmrtném životě. Tyto zkažené a zvrhlé city nejsou ničím jiným než ďábelskou perversí mé živočišné duše, která se snaží uvrhnout do zoufalství a hnusu ze sebe samého! táhlo mu hlavou, u Cromy, vydržím to! Do tohoto šílenství neupadnu!

Při tom všem se přistihl, že má oči upřeny na konec blízkého houští, kde Gilgameš stále klečel nad zvířetem, které zabil. Jaké mimořádné svaly se vlnily na těch širokých zádech, na těch železných stehnech! S jakou pečlivostí se věnoval stahování kůže z uloveného zvířete! Ta záplava lesklých černých vlasů, lehce obepnutých skvostným kroužkem, husté černé vousy, stáječící se do pevných ruliček!

Howardovi vyschlo v krku. Něco strašného mu sevřelo břicho.

Lovecraft se ozval: „Pokud vím, chtěl jsi mít možnost s ním mluvit?“

Howard se zapotácel. Cítil, jak mu zrudly tváře. Byl si jist, že jeho nízké pudy na něm musí být zaručeně vidět.

„Co tím k čertu myslíš?“ zavrčel. Ruce se mu samy od sebe zdvihly a zaťaly do pěstí. „Řekni mi, o čem bych s ním měl asi mluvit?“

Lovecraft byl zaražen Howardovým postojem a kovovým tónem jeho hlasu. O krok ustoupil a pozdvihl ruce téměř jako v obraně. „Co je na tom tak divného? Ty, nejvíc ze všech, se svou láskou ke starým dobám, se svou hlubokou a nepomíjející vášní pro ztracená mysteria orientálních impérií, která již před takovou dobou vymřela! Proč najednou nechceš nic vědět o říších Sumeru, Uruk, Nippur a Ur Chaldejců? Tajemné rituály bohyně Inanny v tmavých katakombách pod Zikuratem? Zaklínání, která otevírala bránu do onoho světa, obřady, jimiž se zatracovali a spoutávali démoni ze světů zpoza hvězd? Kdo ví, co by nám mohl říci? Tam stojí muž starý šest tisíc let, hrdina dávných věků, Bobe!“

Howard si odfrkl. „Neřekl bych, že támhleten čubčí syn by nám chtěl něco říci. Zajímá ho tak akorát stahování té krvavé potvory.“

„Už je s tím skoro hotov. Proč nepočkat, Bobe? A pozvat ho, aby s námi na chvíli poseděl. Svězt ho a vlákat do vyprávění o životě u Eufratu!“ Lovecraftovy tmavé oči se rozzářily, jakoby pocítil nějakou nepoznanou vášně, čelo se mu vyjasnilo a objevil se na něm zvláštní pot; ale Howard věděl, že to jediné, co mohlo Lovecrafta posednout, byla touha po poznání, hlad po Arkánu vědění o dávném starověku, které jej přiměly toužebně zírat na ústa toho mezopotámského hrdiny. Vzmohla se v něm tatáž dychtivost. Mluvit s tím, jenž žil před tím, než byl založen Babylón, který procházel ulicemi Uru, když Abraham ještě nebyl zrozen –

Ale byla zde ještě jiná touha než hlad po vědění, zlá touha, která musí být potlačena za každou cenu –

„Ne,“ přikře odsekl Howard. „Ať přímo odsud táhne do pekel, H.P. Tahle prokletá bláznivá krajina mi drásá nervy.“

Lovecraft na něj udiveně zíral. „Ale vždyť jsi mi ještě před chvílí povídal, jak je krásná –“

„Čert vem, co jsem ti všechno navykládal! Král Jindřich očekává, že mu dojednáme spojení. Musíme se připravit na práce s cepry.“

„S čím?“

„S cennými primitivy. Divokými necivilizovanými zeměmi. Termín, který přišel do užívání až po nás, H.P. Se zaostalými dřevy. Chápeš? Nikdy jsi neplatil za znalce dialektů, vid?“ Zatahal Lovecrafta za rukáv. „Pojďme. Garantuji ti, že tamta velká zakrvácená opice by nám nic o své době a životě neřekla. Stejně si asi nic cenného nepamatuje. A hnusí se mi. Promiň, ale neobvykle se mi z ní zvedá žaludek, all right? Nijak zvlášť nebažím po její společnosti. Co ty na to, H.P.? Pojedeme raději sami, ne?“

Musím se přiznat, že mě občas mystifikuješ, Bobe. Ale samozřejmě, když –“ Náhle se Lovecraftovy rozšířily oči úžasem.

„K zemi, Bobe! Za vůz! Rychle!“

„Cože –“

Svístící šíp prolétl vzduchem a těsně minul Howardovo levé ucho. Pak další a další. Jeden šíp se odrazil od boku landroveru se smutným řezavým sykotem. Jeden vrazil přímo do automobilu a zabodl se na prst hluboko do kovu. Howard se otočil. Uviděl jezdce, tucet, možná tucet a půl, sjíždějící k nim dolů ze setmělého východu a za jízdy vystřelující šípy.

Byla to skupina hubených mužů, zřejmě orientálního původu, v kožešných karmínových kabátcích; jeli jako ďáblův.

Nesli je pekelní koně s plochými hlavami a ohnivými očima, kteří se pohybovali, jako by je jejich krátké, divoce se míhající nohy, byly schopny přenést přes celou délku existujícího světa bez potřeby chvilky oddechu.

Mocné vytí! Žlutí bojovníci vypadali, že jsou zosobněním zuřivosti. Mongolové? Turci? Ať byli kýmkoliv, řítili se směrem k landroveru jako vyslanci samé smrti. Někteří se oháněli dlouhými, nebezpečně zahnutými šavlemi, ale většina třímala zvláštní malé luky, ze kterých s fenomenální rychlostí vypouštěli jeden šíp za druhým.

Krče se spolu s Lovecraftem za vozem, Howard v paralyzujícím úžasu zíral na útočníky. Jak často právě o takovýchto scénách psal? Vlnící se chocholy, naježené oštěpy, šumící mračno kopí ozdobených praporci! Hromové dunění kopyt, divoký válečný ryk, údery barbarských šípů do aqui-lonských štítů! Vzpínající se koně shazují své jezdce... Rytíři v zakrvácených pancířích se hroutí k zemi... Ocelové krunýře lemují úbočí bitevního pole...

Ale to, co se začínalo odehrávat zde, přece nebylo nadsazené vyprávění z Hyborie. Tohle byli opravdoví jezdci – stejně reální jako vše na tomto místě, divoce se ženoucí napříč chladnou, větry ošlehanou plání v zastrčeném konci Pekla. Šípy byly právě a oni je vypouštěli, aby skutečně probodly jeho tělo, aby mu způsobily opravdovou agónii toho nejstrašnějšího druhu.

Pohlédl přes cestu na Gilgameše. Obrovský Sumer se přikrčil za ležící tělo zvířete, které před chvílí zabil. Svůj mohutný luk držel v ruce. Howard s ohromením sledoval, jak Gilgameš zamířil a vystřelil. Sřela zasáhla nejbližšího jezdce, projela skrze krátký kabátek drátěnou košili a vynořila se z mužových zad. Ale ještě dřív, než padl, stačil zasažený bojovník ještě vypustit svůj poslední šíp. Ten se vydal po nejisté trajektorii v divoce vrávo-ravém oblouku směrem ke Gilgamešovi a projel mu levou paží.

Chladný Sumeřan letmo pohlédl na šíp, který mu trčel z nadpaží. Zamračil se a potřásl hlavou stejně, jako kdyby jej bodl sršeň. Pak – stejně jakoby to byl udělal Conan: jak byl Conanovi podobný! – sklonil Gilgameš hlavu a překousl šíp napůl, právě pod opeřením. Když vytahoval oba jeho kusy ze svého ramene, vytryskla z rány jasně červená krev. Jakoby se nic zvláštního nestalo, Gilgameš pozdvihl svůj luk a sáhl pro druhou střelu. Krev z paže mu prýštila ve stružkách, ale nezdálo se, že by tomu přikládal nějakou váhu.

Howard civěl jako omráčený, nebyl schopen se pohnout, ztěžka popadal dech.

Vlna žaludeční nevolnosti jej hrozila zavalit. Ve svých přibězích nenu-ceně kupil hromady uřezaných hlav, rukou a

nohou, ale ve skutečnosti se opravdového krveprolití červené jakéhokoliv druhu, kdykoli ji i jen zahlédl, hrozil.

„Pistoli, Bobe!“ naléhavě ho vybízel vedle stojící Lovecraft. „Vystřel z pistole!“

„Cože?“

„Tam, tam!“

Howard pohlédl dolů. Na jeho opasku byla zavěšena pistole, kterou vzal z landroveru, když vystupoval, aby si prohlédl malou bestii na cestě. Nyní ji vytáhl a prohlížel si ji skelným pohledem, jako by to bylo baziliščí vejce, které mu náhodně spočinulo na dlani.

„Co vyvádíš?“ zvolal Lovecraft. „Ach, dej mi to!“ Netrpělivě vytrhl zbraň z Howardových ztuhlých prstů, pohlédl na ni, jako by pistoli v životě v ruce nedržel. Možná, že opravdu ne. Ale pak ji sevřel oběma rukama, opatrně zbraň pozvedl nad kapotu landroveru a zmáčkl spoušť.

Hromový třesk exploze uťal pronikavý křik jezdců. Lovecraft se usmál: „Jednoho jsem dostal! Kdo by to byl řekl –“ Vystřelil znovu. Ve stejnou chvíli Gilgameš svým lukem srazil dalšího z nájezdníků.

„Ustupují!“ křikl Lovecraft. „Sázím se, že tohle nečekali!“ Znovu se zasmál a pozdvihl zbraň do střelecké pozice. „Iá!“ zařval. Howard nikdy nezaslechl takový hlas plachého a vzdáleného Lovecrafta. „Shub – Niggu-rath!“ Lovecraft vystřelil potřetí. „Phnglui mglw nafh Cthulhu R' bych wgah' nagl fhtagn!“ Howard ucítil sladké rozechvění, které mu projelo tělem. Co by dělal s tou jeho strnulostí – paralýza, ta ostuda – Conan? Co Gilgameš? A Lovecraft, ostýchavý a bázlivý muž, štítící se mořských ryb a studených zimních větrů jeho Nové Anglie a tolika jiných věcí, se smál, ječel svou podivnou hantýrkou a střílel jako nějaký gangster bojující o život.

Hanba! Hanba!

Nedbaje na riziko, Howard se vyškrábal do kabiny landroveru a zašátral po druhé pistoli, která ležela někde na spodní polici. Našel ji a přiklekl k okénku. Sedm, či osm Asiátů, mrtvých nebo umírajících, leželo v kruhu asi sta yardů okolo vozu. Ostatní odjeli do bezpečné vzdálenosti a kroužili ve složitých smyčkách. Poznali, že místo původně předpokládaných veselých jatek narazili na nečekaně tuhý odpor.

Co budou nyní dělat? Vytvořili malou pevnou skupinku, hlavy koníků u sebe, radí se. A nyní dva z nich vytáhli ze sedelních brašen něco, co vypadalo jako nějaký typ válečného praporu, a na bambusových tyčích to roztáhli mezi sebe: dlouhá žlutá vlajka s třepetajícími se, krvavě rudými cípy, na kterých byly výrazně svítící černí namalované orientální znaky. Zřejmě je to vážné. Nyní se vyrovnali do řady čelem k landroveru. Vypadalo to, že se připravují na zločinecký vražedný útok.

Gilgameš, stojící vzpřímen v celé své mohutnosti, klidně založil další šíp. Zamířil a čekal na jejich příchod. Lovecraft, vzrušený a rozčilený, úplně proměněn nepoznanou euforií z bitvy, se nahnul kupředu s dychtivě upřeným pohledem, pistoli nataženou a připravenou k výstřelu.

Howard se zachvěl. Stud jej bodl horkými ostny. Jak se zde může křičet, když tamti dva nesou tíhu boje. I když se mu ruce třásly, vystřelil pistoli z okna a vzal si na mušku nejbližšího z jezdců. Prst na spoušti. Je možné se trefit na takovou vzdálenost? Ano, je: určitě. Jen do toho. All right, víš jak použít zbraň. Dlouhý čas jsi věnoval tomu, abys to uměl. Ano, sraž toho mrňavého žlutě-ho bastarda jednou ranou svého koltu 0,38 dolů z jeho koně. Pošli ho přímo do Pekla – ne, on je přece v Pekle, pošli ho Hrobařovi k recyklaci, to je ono – připravit – zamířit –

„Počkej,“ zvolal Lovecraft. „Nestřílej.“

Co to bylo? Zatím co se Howard s úsilím přikřčil ke zbrani a přinutil své ztuhlé, třesoucí se ruce k poslušnosti, Lovecraft, stínící si oči před přízačnou září nehybného slunce, dlouhou tichou chvílí pozorně pozoroval nepřátelské bojovníky. Pak se pohnul, natáhl se do landroveru, chvíli tam štrachal, až nakonec vytáhl jmenovací listinu, která obsahovala jejich pověření od krále Jindřicha.

A potom – co vyvádí?

Se zdviženými pažemi, mávající dekretem, vykročil do nechráněného prostoru a jde směrem k nepříteli.

„Zabijí tě, H.P.! Schovej se! Schovej se!“

Lovecraft, aniž by se otočil, ostře gestem naznačil Howardovi, aby byl zticha. Klidně pokračoval v chůzi přímo k přibližujícím se jezdcům. Vypa-dali, že jsou stejně udiveni jako Howard. Seděli nehybně, luky pevně napřažené před sebou, tučet šípů namířených přímo na střed Lovecraftova těla.

Tohle je jeho konec, pomyslel si Howard zděšeně. Nikdy nebyl příliš rozvážný. To je vidět už ze všech jeho prací o bozích Elderu, branách prasto-ru a rouhavých obřadech na zšeřelých pahorcích Nové Anglie. A nyní ještě všechno to střílení – vzrušení –

„Všichni odložte zbraně!“ zavolal Lovecraft hlasem plným překvapující síly a naléhavosti. „Ve jménu Prester Johna, vyzývám vás, složte své zbraně! Nejsme nepřátelé. Jsme vyslanci k vašemu vládci!“

Howard si oddechl. Začínal rozumět. Ne, Lovecraft se přece jen nako-nec nezbláznil!

Opět si prohlédl ten dlouhý žlutý praporec. Ano, ano, nese emblém Prester Johna! Tihle divocí jezdci na koních musí být částí hraniční hlídky velkého národa, kterému vládne a kvůli kterému tak dlouho cestovali. Howard se cítil být zahanben zjištěním, že ve víru bitvy si Lovecraft byl scho-pen všimnout znaku na praporu a že našel odvahu vyjít se zdviženým diplo-matickým pověřením. Pergamenový svitek s jejich královským jmenováním v jeho ruce byl omotan úzkou rudou stužkou s pečeti krále Jindřicha.

Jezdci se zarazili, o čemsi se mezi sebou dohadovali, jejich luky poklesly. Gilgameš, udiven, nechal svůj mohutný luk klesnout také. „Vidíte?“ pronesl Lovecraft. „Jsme heroldi krále Jindřicha. Jsme pod ochranou vašeho pána Augusta Monarchy Yeh-lu Ta-shiha!“ Ohlédl se přes rameno a zavolal na Howarda, aby se k němu připojil; Howard tedy trochu váhavě slezl z landro-veru a vydal se k němu. Byl to závatný pocit, prohlížet si zblízka tyto malé žluté lučištníky. Cítil se téměř, jako kdyby stál na okraji obrovské propasti.

Lovecraft se smál. „Vypadá to, že je vše v pořádku, Bobe! Prapor, který rozestřeli, nese znaky Prester Johna –“

„Ano. Ano. Vidím.“

„Podívej – naznačuji, že nám budou dělat doprovod. Rozumějí, co říkám, Bobe! Věří mi!“

Howard přikývl. Pociťoval velkou úlevu a dokonce i radost. Šťastně poplácal Lovecrafta po rameni. „Fajn práce, H.P.! Nikdy bych neřekl, co všechno v tobě je!“ Všechn strach z něj naráz spadl, pociťoval šílené uvolnění, které se naráz zmocnilo jeho duše. Divoce zašermoval rukama v prudkých gestech k jezdcům. „Hej! Královští emisáři! Vyslanci Jeho britského Veličenstva krále Jindřicha VIII.! Dopravte nás ke svému císaři!“ Pak se podíval na Gilgameše, stojícího zamračeně s lukem stále připraveným ke střelbě. „Hej ty tam, králi z Uruku! Odlož zbraně! Už je všechno v pořádku! Vezmou nás ke dvoru Prester Johna!“

Gilgameš si nebyl úplně jist, zda má jet s nimi. Návštěva Prester Johnova dvora jej vůbec nelákala, stejně jako návštěva kohokoli jiného. Nechtěl nic víc, než osamocen lovit, toulat se divočinou a tím ulehčit svému zármutku.

Ale ten hubený čahoun a jeho hmotný druh s červenými tvářemi jej vybízeli, aby jel s nimi jejich landroverem, zatímco on zde stál před těmi ohybnými žlutými bojovníky s placatými obličejí, kteří mu rychlými trhavými pohyby ukazovali, že by měl nastoupit. Nastoupil. Vypadali, že si myslí, že by jej k tomu mohli, kdyby se zdráhal, donutit, a i když z nich neměl ani za mák strachu, přesto jej nějaký impuls, který nechápal, vybídl, aby místo dalšího souboje jednoduše vystoupil do kabiny stroje. Snad už měl dost osamělého lovu. Nebo to snad bylo tou ranou v jeho paži, která nyní – když vzrušení pŕtky opadlo – začala tepat a bolet. Bylo by dobré, kdyby ji mohl prohlédnout lékař. Okolí poranění bylo naběhlé a podlité krví. Šíp jej propíchl skrz naskrz. Měl by si nechat ránu vyčistit a obvázat; a dál může jít sám.

Dobře, tak tedy jede ke dvoru Prester Johna. Tiše a důstojně sedí v zadní části tohoto zatuchlého plesnivého vozu a jede s těmito dvěma výstředními typy Nové smrti, pisálky či vypravěči příběhů nebo co to tvrdili, že jsou, a s jezdci Prester Johna, kteří je doprovázejí k jejich vládci.

Ten, který si nechával říkat Howard, ten, který se jako zmámená školačka nemohl před Gilgamešem zbavit ostychu, řídil. Právě byl otočen ke svým pasažérům a ptal se: „Řekni, Gilgameši, měl jsi již někdy do činění něco s Prester Johnem?“

„Zaslechl jsem jen jméno, to je vše.“ odpověděl Sumeřan. „Ale mnoho mi neříká.“

„Legendární křesťanský imperátor,“ vysvětluje druhý, ten hubený, Lovecraft. „On to byl, kdo se chopil vlády v tajemném království kdesi v zastrčeném koutě Střední Asie – ačkoli to bylo v Africe, včetně nějaké –“

Asie, Afrika – jména, jenom jména, pomyslel si Gilgameš smutně. Nazvali si taková místa někde v druhém světě, ale on neměl ponětí, kde se mohou nalézat.

Takové množství měst, tolik názorů, tolik názvů!

Bylo nemožné si všechno zapamatovat. Ani by to nemělo smysl. Svět – jeho svět – Země – byla ohraničena dvěma řekami – Idignor a Buranumem, které Řekové raději nazvali Eufratem a Tigridem. Kdo byli Řekové, že je to opravňovalo přejmenovávat řeky? Každý teď používal těchto názvů, dokonce i sám Gilgameš, uvnitř své duše ale ne.

A za dvěma řekami? Tam byl přece daleko na východě vazalský stát Arattův a tímto směrem také ležela země Cedarů, kde burácel a hřměl démon Huwawa chrlicí oheň, a ve východních horách leželo království barbarských Elamitů. Na sever byla země nazývaná Uri, na planinách západu žili divocí lidé Martuovi a na jihu ležel požehnaný rajsý ostrov Dilmun. Existoval tam ještě jiný svět než tenhle? Přece! Daleko za Elamem se prostírala Melunha, kde měli lidé černou kůži a příjemné rysy, a na jihu ležel Punt, kde byli také černí, ale s rozpláclymi nosy a plnými rty, a dokonce i za Melunhou byla další země národa se žlutou kůží, který těžil drahocenný zelený kámen. A tohle byl svět.

Kde by tedy mohla být všechna ta místa pozdějších dnů, kde se mohla nalézat ta Afrika, Asie, Evropa a zbytek, Řím, Řecko, Anglie? Třeba jsou některé z nich jen nové názvy starých oblastí. Země sama měla již za jeho vlastního času spoustu názvů – Babylónie, Mezopotámie, Irák a další. Proč by tedy bylo třeba všech těchto jmen? Nechápal. Noví lidé vytvořili nová jména: vypadá to jako smysl světa. Tato Afrika, Asie, Amerika, Čína – jednou se mu toto vše pokoušel vysvětlit jeden mužík, Řek Herodes – tvar světa a míst na něm na kousku starého pergamenu, daleko později se o to samé pokoušel přitroublý dobrák jménem Mercátor. Ještě jednou, později, se o těchto věcech bavil s Angličanem nazývaným Cook, ale jejich slova si natolik protřečila, že v nich nenašel žádný smysl. Bylo toho tolik, nač se zeptat, a dát těm věcem nějaký řád. Vyznat se v těch myriádách národů, které povstaly v časech po něm, v impériích, jež vzešla, padla a byla zapomenuta, ve všech těch ztracených dynastiích vládců a králů – čas od času zkoušel zvládnout jejich sled, ale nebylo to možné. Ano. Jednou ve svém prvním životě se zkusil stát mistrem všeho vědění. Jeho hlad po poznání byl nekonečný: po vědo-mostech o světě, o moci, o ženách, o životě samém. Nyní mu to všechno připadalo jako čiré bláznovství. Míchance zmatených a matoucích míst, velkých říší a dalekých království byla v jiném světě: co by mohla pro něj znamenat teď?

„Asie?“ „Afrika?“ Gilgameš pokrčil rameny. „Prester John?“ zapátral v zákoutí své zpřeházené, přeplněné paměti. „Ach. Zdá se mi, že jeden Prester John žije v Novém Pekle. Má tmavou kůži a je přítelem toho vyfintěného lháře sira Johna Mandevilla.“ Vrátilo se mu vše zpět. „Ano, před dávnou dobou jsem je viděl spolu v jedné špinavé zchátralé hospodě, kde bylo možno Mandevilla obvykle nalézt. Oba znovu a znovu vyprávěli cizokrajné příběhy, jeden nesmyslnější než druhý.“

„Jiný Prester John,“ pronesl Lovecraft.

„Myslím, že tenhle byl Etiopan Susunoyos,“ vyslovil svůj názor Howard. „Původně africký tyran, přívrženec jezuitů, nyní se topící ve whisky. Určitě vím, že je v Pekle takových sedm, devět, dvanáct Prester Johnů. A možná víc.“

Gilgameš tuto poznámku už takřka nezaregistroval. Zraněnou paži mu právě nahoru dolů projížděl oheň.

Lovecraft říkal: „– ne pravé jméno, ale pouze titul a k tomu zkorumpovaný. Skutečný Prester John nikdy neexistoval, pouze různí vladaři v různě vzdálených zemích. Jen některým spřadačům příběhů z Evropy činilo potěšení mluvit o Prester Johnovi, křesťanském císaři, velkém mystickém neznámém monarchovi smyšlené říše. A tady v Pekle je mnoho takových, kteří se rozhodli toto jméno nosit. Je v něm moc, víš?“

„Moc a majestátnost!“ zvolal Howard. „Proboha, a poezie!“

„Takže onen Prester John, jehož jedeme navštívit,“ otázal se Gilgameš, „není skutečný Prester John?“
 „Jeho jméno je Yeh-lu Ta-shih,“ vysvětlil mu Howard. „Číňan, Manchu-rian ze dvanáctého století po Kristu. První vládce říše Kara-Khitai, s hlavním městem Samarkand. Hlavní pán nad hrstkou Mongolů, Turků, kteří mu říkali Gur Chán, což znamená svrchovaný pán, a když se to za čas dostalo do Evropy, byl z toho „John“. A tam začali tvrdit, že byl zároveň křesťanským mnichem, Presbyterem Joannem, „Prester Johnem“. Howard se rozesmál. „Zatracení hloupí bastardi. Nebyl o nic větším křesťanem než jsi ty. Byl to buddhista, krvavý šamanistický buddhista.“

„Proč tedy –“

„Mýty a zmatky!“ nenechal ho dopovědět Howard.

„Velká lidská továrna na nesmysly v plné práci. A nevěřili byste, ale když se tehle Yeh-lu Ta-shih dostal do Pekla, založil si další impérium přímo v té samé pustině, v jaké žil předtím, a když tam zavítal Richard Burton a pověděl mu o Prester Johnovi a o tom, jak dlouho si už Evropané o něm povídají a jak mu skládají všechny možné druhy poklon, prohlásil: Ano, ano, já vskutku jsem Prester John. A tak se teď sám do něj stylizoval, stejně jako devět nebo deset dalších, většinou Etiopanů, podobně jako kamarád vašeho přítele Medevilla.“

„Nejsou mými přáteli,“ upjatě opáčil Gilgameš. Opřel se a masíroval si ruku. Tvář krajiny kolem landroveru se nyní změnila: přibýlo kopců se zakrslými pokroucenými stromky, vyrůstajícími v prapodivných úhlech z purpurové půdy. Misty, v dálce na svazích kopců, zachytily jeho oči roztroušené skupiny černých stanů a stáda malých divokých koníků, pasoucí se v jejich blízkosti. Kéz bych nikdy nepřijal účast v této výpravě, přál si Gilgameš. K čemu potřebuje Prester John? Jednoho z těch renomovaných potentátů Nové smrti, jednoho z neschůdných malých princátek, která si vytvořila svá miniaturní královstvíčka, zde, v nesmírných prostorách Pustiny. A vládl pod falešným jménem – o jednoho prokletého lotra víc. O jednoho nafoukaného, malého, nicotného nabubřelce s nezaslouženou pýchou.

Dobrá, a jaký je v tom rozdíl? Prozatím by mohl být v zemi Prester Johna, a pak by mohl jít dál, sám, bez ostatních, truchlil by jako obvykle pro svého ztraceného Enkida. Vypadalo to, že z osudu, který na něm leží, není stejně úniku, z té hořké samoty, a nezáleží na tom, vládne-li v nádheře Uruku, či putuje po perifériích Pekla.

„Jejich Excellence P.E. Lovecraft a Howard E. Robert,“ zahřměl mocně, i když nepřesně majordom třikrát k diedestalu z černého mramoru, který se vypínal pod Prester Johnovým trůnem – byl zlatem tepaný, zdoben bledě zeleným nefritem. „Zplnomocnění vyslanci Jeho britského Majestátu krále Jindřicha VIII., vládce království Nové svaté ďábelské Anglie.“

Lovecraft s Howardem postoupili o několik kroků. Yeh-lu Ta-shih to vzal na vědomí nedbalým mávnutím elegantní rukou, honosící se na palec dlouhými nehty. Nevypadalo to, že by v něm zplnomocnění vyslanci vzbudili přílišný zájem, až zřejmě na otázku, co Jeho britské Veličenstvo krále Jindřicha vedlo k tomu, aby je sem vyslal.

Císařův chladný pohled letmo zalétl směrem ke Gilgamešovi, jenž se snažil stát vzpřímeně. Začínal pociťovat zimnici a závrať a byl by překvapen tím, kdyby si někdo povšiml mokvajících rány na jeho paži. Byl už u konce svých sil, i když se, jako vždy, snažil tento fakt zakrýt. Nevěděl, jak dlouho to ještě vydrží. Byly chvíle, kdy se choval jako hrdina a jako dobytče hrdinsky snášel bolest, toto byla jedna z nich.

„– a Jeho Výsost Gilgameš z Uruku, syn Lugalbandův, velký král, poslední vládce Uruku, král králů, pán země Dvou řek, jmenovaný Endilem a Anem,“ zaduněl komorník stejně honosným způsobem, pouze jednou pohlédl na kartičku, kterou držel v ruce.

„Velký král?“ otázal se Yeh-lu Ta-shih a vrhl na Gilgameše jeden z nejpronikavějších pohledů, jaké kdy byly Sumeřanovi určeny. „Král králů? To jsou velmi pyšné tituly, Gilgameši z Uruku.“

„Pouze formule,“ odpověděl Gilgameš, „které jsem uznal za vhodné zvolit si při uvedení na tvůj dvůr. Ve skutečnosti už jsem králem ničeho.“

„Aha,“ ušklíbl se Yeh-lu Ta-shih. „Král ničeho,“

„Stejně jako ty, můj pane,“ prodralo se ticho z Gilgamešových rtů. „A stejně jako všichni samozvaní vládcí v mnoha říších Pekla.“

Štíhlý, jantarově zbarvený muž na trůnu se nahnul kupředu.

„A kdepak je to Nic, ptám se?“

Pár dvořanů se začalo smát. Ale Prester John byl smrtelně vážný, i když si tím nikdo nemohl být příliš jist. Jak Gilgameš rychle zjistil, bylo zřejmé, že to je strašný člověk: úskočný, zlomyslný, sobecký, s tvrdou zločineckou a houževnatou inteligencí. Žádný z těch bláznivých nicotných kohoutů na smetišti, které Gilgameš nacházel v těchto pustých a odlehlých koutech Pekla. Jakkoli bylo Prester Johnovo knížectví maličké a neznámé, on jej ovládal samozřejmě pevnou rukou. Grandiózností třpytícího se paláce, který pro něj jeho nohsledi na konci nicoty vybudovali, a důkladnost malého, ale pevného městečka kolem to potvrzovaly. A Gilgameš o stavbě měst a paláců leda-cos věděl. Prester Johnovo hlavní město neslo známky bytelnosti, která vydrží po staletí.

Dlouhý pohled byl neúprosný, Gilgameš, bojující se žhavou bolestí v paži, zkřížil svůj neméně ostrý zrak s jeho a klidně odpověděl:

„Nic? To je země, jež nikdy nebyla a navždy bude, můj pane. Nemá hranic a její hlavní město se nalézá všude, nikdo z nás ji nikdy neopustí.“

„Ach. Ovšem. Překrásně vyjádřeno. Ty jsi Stará smrt, že?“

„Velmi stará, můj pane.“

„Starší než Ch'in Shih Huang Ti? Starší než páni Shang a Hsia?“

Gilgameš se rozpačitě obrátil k Lovecraftovi, který mu polohlasem vysvětlil: „Starodávni čínští králové. Vaše doba byla podstatně dřív.“

Gilgameš pokrčil rameny a odpověděl. „Ty neznám, pane, ale slyšíš, co říká britský velvyslanec. Je mužem vědění: tedy

to tak musí být. Řeknu ti jen, že jsem o mnoho starší než Caesar, starší než Agamemnon a Vrchní velitel Ramses, dokonce starší než Sargon. O moc.“

Yeh-lu Ta-shih chvíli rozmyšlel. Pak udělal další ze svých odmítavých gest, jakoby celou záležitost relativních věků v Pekle shazoval se stolu. Suše se zasmál a pronesl: „Jsi tedy velmi starý, Gilgameši. Blahopřeji. A stejně by nám národ Ledových lovců mohl tvrdit, že ty, já, Ramses i Sargen jsme sem všichni přišli teprve včera, a pro Srstnaté lidi jsou sami Ledoví lovci jen trapní nováčkové. A tak dál a dál. Neexistuje počátek, je to tak, že? A tím spíš ne konec.“

Aniž vyčkal odpovědi, otázel se Gilgameše: „Jak jsi přišel k takové pěkné ráně, veliký králi Ničeho?“

Přece jen si všiml, pomyslel si Gilgameš.

„Nedorozuměním, pane. Díky tomu, že tvá hraniční hlídka je trochu přespříliš horlivá.“

Jeden z dvořanů přistoupil k císaři a něco mu pošeptal. Prester John svažil čelo. Potom nadzdvihl své ostře konturované obočí.

„Je pravda, že jste devět z nich zabili?“

„Zaútočili na nás dříve, než jsme mohli ukázat naše diplomatické pověření,“ rychle vyhrkl Lovecraft. „Byla to jediná možnost sebeobrany, Prester Johne, můj pane.“

„O tom nemohu pochybovat.“ Vypadalo to, že císař se chvíli zarazil, ale opravdu jen na okamžik, nad šarvátkou, která stála život devět jeho jezdců; pak zjevně zanechal úvah, příliš vzdálených jeho zájmu.

„Dobrá tedy, a nyní, páni vyslanci –“

Gilgameš náhle zakolísal, zapotácel se a začal padat. Už chvíli v sobě cítil naprostou prázdnotu, opřel se o porfyrový sloup, přimkl se k němu a cítil se poněkud pevněji. Udělaly se mu mžítka před očima. Roztrásl se. Ohromný kamenný sloup jako by se rozpínal a smršťoval. Zmocňovaly se ho vlny závratí a najednou začal vidět dvojité. Vše bylo rozmazané a něko-likanásobné. Zhluboka, znovu a znovu se snažil popadnout dech. Zajímalo by ho, zda si s ním Prester John hraje a zkouší, jak dlouho může ještě jeho síla vydržet. Dobrá, odpřisáhl si Gilgameš, navždy zůstanu stát před Prester Johnem, aniž ukážu jen náznak slabosti.

Ale Yeh-lu Ta-shih mu uspokojen konečně prokázal soucit. S glancem, který byl jednou z jeho vlastností, císař milostivě pravil: „Zavolám svého lékaře a nařídím mu, aby si přinesl své nástroje a lektvary. Ta rána měla být ovázána už před hodinou.“

„Děkuji ti, pane,“ zamumlal Gilgameš s ironií ve svém hlase.

Doktor se objevil téměř vzápětí, vypadalo to, že vyčkával v předpokojí. Že by to byla další z Prester Johnových hříček? Byl jím rozložitý statný muž, postarší a značně zarostlý, kupodivu čilý a činorodý, ale přesto srdečný, účastný a chladnokrevný. Uložil Gilgameše před sebe na nízkou pohovku, pokrytou šedozelelou kožešinou nějakého z pekelných draků, zevrubně si prohlédl ránu, přičemž si něco brumlal hrdelním jazykem, Sumeťanovi neznámém. Zaťal své tučné prsty do okrajů zhmožděného masa, až vystříkla jasně rudá krev. Gilgameš pronikavě sykl, ale neucukl.

„Ach, mein lieber Freund, musím vás trápit, ale je to jen pro vaše dobro. Verstehen Sie?“

Lékařovy prsty se zabořily hlouběji. Čistil ránu tím, že do ní vtíral něja-kou tekutinu, která páčila jako rozžhavené železo. Bolest byla natolik intenzivní, až byla téměř rozkošná: byl to očišťující typ bolesti, čistil duši.

Prester John se zeptal: „Jak to vypadá, dr. Schweitzere?“

„Gott sei Dank, rána je hluboká, ale čistá. Vyléčí se bez následků.“

Pokračoval ve zkoumání a očišťování, při práci měkce hovořil ke Gilgamešovi: „Bitte. Bitte. Einen Augenblick, mein Freund.“ K Prester Johnovi prohodil: „Tento člověk je stvořen z oceli. Nemá žádné nervy, nesmírně odolává bolesti. Máme zde jednoho z velkých reků, nicht wahr? Jste Roland, že ano? Či snad Achilles?“

„Gilgameš je jeho jméno,“ řekl Yeh-lu Ra-shih.

Lékařovy oči se rozzářily. „Gilgameš! Gilgameš ze Sumeru? Wunderbar! Wunderbar! Veliký Gilgameš. Hledač věčného života. Ach, musíme si pohovořit, příteli. Vy a já, až se budete cítit lépe.“ Ze svého lékařského kufříku vyňal děsivě vypadající stříkačku. Gilgameš vše pozoroval jakoby z nesmírné dálky. Jako by ta tepající zraněná paže patřila někomu jinému. „Ja, ja, určitě si musíme promluvit o životě, smrti, filosofii, mein Freund, o Philosophy! Je toho tolik, o čem bychom měli diskutovat!“ Zapíchl jehlu do Gilgamešovy kůže. „Tak, genug. Sedněte si. Odpočívajte. Teď začíná léčení.“

Robert Howard něco podobného jakživ neviděl. Mohlo to být klidně přímo ze stránek z jeho Conanových příběhů. Velký bojovník uchopil šíp vězící mu v těle, vyškubl jej a ihned pokračoval v boji. Pak, později, se choval, jako by zranění nebylo ničím víc než pouhým škrábancem. Po celou dobu, co jeli, hodinu za hodinou k Prester Johnovu městu, přetrpěl dlouhý výčet dvorních oficialit a potom vydržel stát po celou nekonečnou ceremonii – Bože všemohoucí – jaký to vzor statečnosti! Pravda, Gilgameš nakonec zavrával a teď vypadal, že vzápětí odejde na věčnost, ale obyčejná smrt už byla navždy pominuta. Hrdinové byli skutečně jiní. Všichni dohromady jsou jinou rasou.

Znovu se na něj zadíval, seděl lhostejně, zatímco jej ten starý germánský lékař něčím potíral a sešíval bezohledným nonšalantním způsobem, nevyšel z něj jediný sten. Jediný sten!

Náhle Howard pocítil chuť přistoupit ke Gilgamešovi, utěšit jej, položit si jeho hlavu na svá prsa, dokud doktor nedodělá svou práci. Setřít mu pot z čela –

Ano, pohladit jej po jasném, drsném, mužném –

Ne. Ne. Ne. Ne.

Bylo to tu znovu, hrůza, nevyslovitelné nutkání, peklem zrozená touha vyrůstající z páchnocí propasti jeho duše – Howard opět bojoval. Vymazal to, vyrvál, pustil ze zřetele. Popřel sám sobě, že by něco takového vstoupilo do jeho myšlenek.

Lovecraftovi řekl: „To je teda doktor! Jak soudím, získal své lékařské znalosti na chicagských jatkách!“

„Bobe, ty nevíš, kdo to je?“

„Nějaký starý Holanďan, který sem přivandroval s písečnou bouří a nikdy se netrápil s odchodem!“

„Jméno dr. Schweitzera ti opravdu nic neříká?“

Howard vrhl udivený pohled na Lovecrafta. „Myslím, že jsem o něm v Texasu jakživ neslyšel.“

„Ach Bobe, Bobe, proč musíš neustále předstírat, že jsi honák krav? Chceš snad tvrdit, že jsi nikdy neslyšel o Schweitzerovi? Albertu Schweitze-rovi? Velkém filozofovi, teologovi, muzikantovi – nikdy neexistoval lepší interpret Bacha a neříkej mi, že neznáš ani Bacha –“

„Proboha, H.P., mluvíš tamhle o tom starém vesnickém doktorovi?“

„Ano, o tom, který v Africe, v Lambarene, založil kliniku pro malo-mocné. O tom, který svůj život zasvětil trpícím v nejprimitivnějších podmínkách, v nejzastrčenějších lesích –“

„Zadrž, H.P., to nemůže být pravda.“

„Že by jeden jediný člověk tolik nedokázal? Bobe, ujisti'uji tě, že v naší době byl velmi známý – jak se zdá, možná ne v Texasu, ale nicméně –“

„Ne, nemyslím, že by tohle vše nezvládl jediný člověk. Ale to, že je zde. V Pekle. Pokud je tenhle stařík tím, čím říkáš, zatraceně, pak je svatý. Pokud tedy nemlátil někde v ústraní svoji ženu nebo něco podobného. Co dělá svatý v Pekle, H.P.?“

„A co v Pekle děláme my?“ namítl Lovecraft.

Howard se začervenal a sklopil zrak. „Dobrá – myslím, že v našich živo-tech byly věci – věci, které by mohly být považovány v přesném slova smyslu za hříchy –“

„Nikdo nepochopí roli Pekla, Bobe –“ řekl Lovecraft tiše. „Hřích s tím nemá nic společného. Uvědomuješ si, že je tu Gándhí? Confucius? Byli oni hříšníky? Co takový Mojžíš? Abrahám? Zkoušeli jsme aplikovat naše vlastní žalostné povrchní domněnky, naše patetické školácké názory o trestu za špatné chování na toto neuvěřitelné bizarní místo, v němž se nyní nacházíme. Jediné, co víme, je, že se tu nachází spousta hrdinských ničemů a ničemných hrdinů – a lidí jako ty a já – a jak je vidět, Albert Schweitzer je tu také. Obrovská záhada: ale jednou snad –“

„Psst,“ přerušil ho tiše Howard. „Prester John k nám hovoří.“

„Vážení páni velvyslanci!“

Spěšně se k němu otočili. „Vaše Výsosti?“ ozval se Howard.

„K tomu poselství, co jste mi sem dopravili: váš král, jak předpokládám, chce uzavřít spojení. Proč? Proti komu? Zase se hádá s nějakým papežem, že ano?“

„Bohužel se svou dcerou,“ odpověděl Howard.

Prester John se zatvářil znučeně. Pohrával si se svým smaragdovým žezlem. „Máš na mysli Marii?“

„Alžbětu, Vaše Výsosti,“ upřesnil Lovecraft.

„Váš král je velice hašteřivý člověk. Myslel jsem, že zde v Pekle má plno práce s papeži a že se nepotřebuje přit s vlastními dcerami.“

„Jsou to nejhádavější ženské v Pekle,“ povídal Lovecraft. „Nezapře se v nich jeho krev a každá z nich je královna své vlastní hlučné, násilnické říše. Alžběta, můj pane, posílá smečku svých badatelů do Pustiny a králi Jindřichovi se ten nápad nelíbí.“

„Ovšem,“ souhlasil najednou pozorný Yeh-lu Ta-shih. „A mně také ne. Nemá v Pustině co pohledávat. Není to její území. Teritorium Pekla je dost velké dokonce i pro Alžbětu. Co zde hledá?“

„Kouzelník John Dee jí navykládal, že v těchto končinách je možné najít cestu z Pekla.“

„Tady žádná cesta není.“

Lovecraft se pousmál. „Já o tom nerozhodl, Vaše Výsosti. Královna Alžběta této myšlence každopádně uvěřila. Její výpravu vede Walter Releg, s ním jde geograf Hakluyt a chrání je pět stovek vojáků. Projdou napříč Pusti-nou přímo na jih vašeho panství, podle nějaké mapy, kterou pro ně dr. Dee sehnal. Říká se, že ji má od Cagliostro, který ji prý koupil od Hadriána, když byl Hadrián ještě vrchním velitelem Pekelných legií. Je to oficiální Satanský dokument.“

Prester John na sobě nedal znát silný dojem, který v něm tyto věty zanechaly. „Předpokládejme tedy, že třeba východ z Pekla existuje. Proč by si však měla královna Alžběta přát Peklo opustit? Peklo není tak špatné. Trošku nepohodlné, to ano, ale s tím se člověk smíří. Myslí si snad, že bude v Nebi moci vládnout stejně jako zde – uvažujeme-li, že vůbec nějaké Nebe existuje, což rozhodně není prokázané?“

„Na tom, aby sama Peklo opouštěla, skutečně nemá žádný zájem, Výsosti,“ objasňoval Howard. „Král Jindřich se obává toho, že pokud Alžbě-ta najde cestu ven, zabere ji pro sebe a vybuduje na ní kolonii s příslušným placením poplatků za průjezd branou. Král se domnívá, že milióny lidí budou ochotny riskovat, ať na to vezmou kde vezmou, a Alžbětě se pohnou všechny peníze Pekla. Tento fakt nemůžete ignorovat, vidíte? Jindřich si myslí, že už je příliš mocná a agresivní, a nenávidí myšlenku, že by se mohla stát ještě mocnější. Je to ovlivněno také záležitostí s matkou královny Alžběty – Annou Boleynovou, Jindřichovou druhou ženou – byla nevázaná a chlípá. On ji srazil hlavu za cizoložství a nyní si myslí, že za Alžbětinými manévry stojí Anna, která si s ním dokonce zkouší –“

„Ušetří mě těch detailů,“ přerušil ho Yeh-lu Ta-shih poněkud podrážděn. „Co očekává Jindřich, že udělám?“

„Pošlete vojsko, aby zahnal Relegovu výpravu zpátky, dříve než najdou pro Alžbětu něco použitelného.“

„A co z toho budu mít?“

„Pokud je východ z Pekla na vašem území, Výsosti, skutečně chcete nechat hrstku Alžbětiných Angličanů založit další kolonii, která by hlídala dveře, které patří vám?“

„Tudy východ z Pekla nevede,“ sebejistě ještě jednou zopakoval Prester John.“

„A když tu kolonii přesto vybudují?“

Prester John na okamžik ztichl. „Uvidím,“ řekl nakonec.

„V případě vaší podpory,“ řekl Howard, „jsme zmocnění nabídnout Vám obchodní dohodu velice výhodného znění.“

„Ach.“

„A záruku vojenské ochrany v případě invaze nepřátelských sil na vaši říši.“

„Jestliže je Jindřichova armáda tak mocná, proč si to s Releghovou expedicí nevyřídí sám?“

„Nebyl čas vypravit a vyslat armádu na tak velkou vzdálenost,“ vysvětlil Lovecraft. Alžbětini lidé jsou na cestě za vším, co znají z mapy.“

„Aha,“ pochopil Yeh-lu Ta-shih.

„Samozřejmě,“ pokračoval Lovecraft, „jsou ještě jiní princové Pustiny, na které by se Jindřich mohl obrátit. Uvádělo se jméno Moammara Kadáfího a nějakého Asyřana – tuším Asurnasirpala – a někdo vzpomenu l Mao Ce-tunga. Ne, řekl král Jindřich, požádáme Prester Johna, neboť je to vládce mocný a vznešený, jehož sláva je známá i ve vzdálených končinách Pekla. Ovšem, Prester John je právě tím, o jehož podporu se musíme snažit!“

Yeh-lu Ta-shihovy oči se cize něčím novým zabýly. „Vy jste uvažovali i o spojení s Mao Ce-tungem?“

„To byl jen návrh, Vaše Excellence.“

„Aha, chápu.“ Císař povstal ze svého trůnu. „Dobrá, musíme tedy tyto nabídky pečlivě zvážit, eh? Naše rozhodnutí nesmí být unáhlené.“ Pohlédl přes velikou klenutou trůnní místnost k pohovce, kde se dr. Schweitzer ještě stále zabýval Gilgamešovým zraněním. „Doktore, jaký je stav vašeho pacienta?“

„Muž z ocele, Výsosti, muž z ocele! Gott sei Dank, uzdravuje se mi před očima!“

„Skutečně, tedy pojďte, myslím, že si všichni budete chtít odpočinout. A pak poznáte plnou pohostinnost Prester Johna.“

Jak Gilgameš brzy objevil, plná pohostinnost Prester Johna nebyla žádným bezvýznamným pojmem. Byl uveden do soukromého pokoje se stěnami potaženými černou plstí – druhem podomácku vyrobené celtoviny – a se třemi spoje oděnými služebníky, které jej zasmušilého obklopily a chichotajice se z něj sňaly oděv. Jemně jej položily do ohromného mramorového bazénu, plného horkého mléka, láskyplně jej omyly a nanejvýš intimním způsobem masírovaly jeho rozbolavělé tělo. Později ho oděly do složitěho roucha ze žlutého hedvábí.

Potom jej dovedly do císařovy velké haly, kde byl shromážděn celý dvůr, skvělý, třpytící se dav. Právě probíhalo něco na způsob koncertu, sedm vážně se tvářících hudebníků vyluxovalo odpudivou, ječivou a řinčící muziku. Gongy burácely, trumpety vytrubovaly, píšťaly vydávaly děsivě pronikavé zvuky. Sluhové Gilgameše zavedli k čestnému místu, pokrytému hromadou kožešinových přikrývek, vysoko navršených před sametovými polštářky.

Lovecraft i Howard tu byli také, stejně jako Gilgameš, oblečení do skvostného hedvábí. Oba vypadali nějak roztěkaně – dokonce až silně rozrušeně. Howard, rudý a hluchý, stěží vydržel sedět. Smál se, mával kolem sebe rukama a kopal nohama do kožešin jako malý kluk, který vyvedl něco hodně ošklivého a pokouší se to zakrýt svou bujarostí. Lovecraft naproti tomu vypadal zmateně a roztržitě, se skelným pohledem toho, kdo byl před chvílí zmlácen.

Tihle dva jsou skutečně zvláštní lidé, napadlo Gilgameše.

Jeden se těžkopádně snaží být halasný a chlupitý, letmo vám tím dává nahlédnout do své planoucí duše s divokou fantazií svištěcích mečů a potoků krve. Ale ve skutečnosti to vypadá, že je vystrašen ze všeho. Druhý, pomyslel si, je tajuplně vzdálený a zamyšlený, určitě to není tichý blázen, ale velmi budí dojem, že svádí vnitřní boj v nátlaku jakýchsi opravdových lidských citů, bořících průčelí jeho manýrismu. Ubozí hlupáci, museli být velice poděšeni, když je služebné začaly svlékat, polévat horkým mlékem a laskat jejich těla. Není pochyb o tom, že se ze všeho toho chlupitého vzrušení ještě neprobrali, myslil si Gilgameš. Mohl si představit jejich výkřiky hrůzy, když na nich malé mongolské dívky začaly vykonávat svou práci: Co to děláte? Nechte na pokoji mé spodky! Tam se mne nedotýkejte! Prosim – ne – ooh – oh – ooh! Oooh!

Yeh-lu Ta-shih, sedící na vysokém trůnu ze slonoviny a onyxu, mu vznešeně pokynul – jeden velký král druhému.

Gilgameš téměř neznatelně přikývl, aby dal na srozuměnou, že porozuměl. Všechna ta pompéznost a formálnost ho přišerně nudily. Koneckonců, podstoupil jich ve svém prvním životě už tolik. A tehdy byl tím na vysokém trůnu, ale i tenkrát to nebylo nic než nuda. A teď –

Nebyla to ale větší nuda než cokoli jiného. Gilgameš už před dlouhou dobou zjistil, že právě toto je skutečné prokletí Pekla: všechno snažení bylo nesmyslné, pouhé hřmění bez blesku. A nebyl tomu konec. Teď můžeš umřít znovu a pak ať jsi bezstarostný či nešťastný, stejně se dříve nebo později – podle Hrobařova rozmaru – vrátíš na další kolo.

Neexistoval žádný vztah mezi všemi pomíjivostmi. Jednou zoufale zatoužil po svém původním životě, ale pak pochopil, že takovou věc mít nemůže a už vůbec ne ve světě mrtvých. Ale teď, jak to vypadalo, opravdu vešel do míst, kde by mohl zůstat navždy, a přece z toho neměl radost. Jeho vytouženým snem teď jednoduše bylo odsloužit svůj čas v Pekle a smět v míru navždy usnout. Věděl, že je to nedosažitelné. Život zde pokračoval dál a dál, velmi podobně tomuto koncertu, této bezmezně změní řinčení, píštění a jekotu.

Někdo s odulou tváří eunucha mu přišel nabídnout sousto grilovaného masa. Gilgameš věděl, že později to bude muset zaplatit – jako vždy, když v Pekle něco jedl –, ale teď měl hlad, a tak začal polykat dál a dál láhev koby-lího mléka.

Objevil se sbor tanečníků, mužů a žen ve vlajících tenkých róbách. Provozovali kousky s meči a planoucími pochodněmi. Druhý eunuch donesl Gilgamešovi podnos záhadně vypadajících sladkých pochoutek a on si nabral oběma rukama, nedbaje na vážnost. Hltal. Jeho uzdravující se tělo se zuřivě dožadovalo pohonných látek – muž Howard se vedle něho napájel koby-lím mlékem, jako by to byla voda, a stával se stále opilejším a opilejším a druhý, ten, co mu říkali Lovecraft, mrzutě pozoroval tanečníky, aniž by se ho jejich vystoupení nějak dotýkalo. Třásl se, jako by se ocitnul uprostřed sněžné bouře.

Právě když vešel doktor a vesele se usadil na hromadu pokrývek vedle něj, byl Gilgameš natažen pro další láhev.

Souhlasně se zašklebil, když si Gilgameš od srdce zavdal.

„Cítíte se lépe, mein Held, eh? Paže vás už nebolí? Rána se zřejmě zace-lila. Jak rychle jste se dal dohromady! Taková pevnost, taková schopnost uzdravit se! Jste sám Boží zázrak, drahý Gilgameši. Máte požehnání Všemohoucího.“ Od

okolo jdoucího sluhy si přitáhl svou vlastní láhev, lokl si a ušklíbnul se. „Ach, toto jejich mléčné víno! Ach, tato verfluchte muzika! Co bych dal za chuť slušného moselského na jazyku a za zvuk toccaty a fugy D moll! Bach – znáte? „Kdo?“

„Bach! Bach, Johann Sebastian Bach. Největší z hudebníků, básník zvuku samého Boha. Jednou jsem ho viděl, jen jednou, před lety.“ Schweitze-roví se rozzářily oči. „Byl jsem zde nový. Ani ne dva týdny po příchodu. Bylo to ve vile krále Bedřicha. Bedřicha Velikého, znáte jej? Ne? Krále Pruska. Der alte Fritz? Nevadí, nevadí. Es macht nichts. Člověk všední, obyčejný, v davu byste si ho nikdy nevšiml, ano? A začal hrát na spinet a nezahrál ještě ani tři takty, když jsem si pomyslel – toto je Bach, to musí být opravdový Bach. Chtěl jsem před ním pokleknout na kolena, ale styděl jsem se. A byl to on. 'Jak to, že je Bach v Pekle?' řekl jsem si v duchu. Ale pak mne napadlo, stejně jako možná i vás, že stejně se musí ptát každý, kdo je zde. Proč je tomu tak, že je v Pekle Schweitzer? A já pochopil, že to je Božím tajemstvím. Možná, že jsem byl na toto místo prokletí odeslán jako vyslanec. Snad jím byl Bach také. Nebo jsme snad také ztraceni, anebo zde třeba není proklet nikdo. Es macht nicht aus, všechny tyto spekulace. Je to chyba nebo dokonce vielleicht – hřích, představovat si, že můžeme pochopit Boží konání a úmysly. Jsme tu, máme své úkoly. A to nám stačí.

„Kdysi jsem to pocítil,“ řekl Gilgameš. „Když jsem byl králem v Uruku, nakonec jsem došel k pochopení, že musím zemřít, na čemž není nic k chápání. Jaký to má potom smysl? zeptal jsem se sám sebe. A odpověděl jsem si: Smyslem je, že bohové nás sem dali, abychom splnili své úlohy. A tak jsem žil dál a s tím jsem zemřel.“ Gilgamešova tvář potemněla.

„Ale – zde – zde –“

„Zde máme také své úlohy,“ tiše dodal Schweitzer.

„Vy možná ano. Mým úkolem je pouze trávit zde čas. Měl jsem přítele, který mi byl oporou, jedenkrát –“

„Enkida.“

Gilgameš s náhlou vášnivou intenzitou uchopil lékařovo mohutné zápěstí. „Vy víte o Enkidovi?“

„Ano, z eposu. Ta báseň je velice slavná.“

„Ach, báseň. Ale skutečný člověk –“

„O něm nic nevím, nein.“

„Má stejnou postavu jako já, velmi velkou. Má huňaté vousy, husté vlasy, jeho ramena jsou dokonce širší než má. Všude jsme cestovali spolu. Ale pak jsme se pohádali a on ode mne rozhněván odešel. Řekl: Nikdy mi už nezkříž cestu. Řekl: Nenávídím tě, Gilgameši. Řekl: Jestliže se znovu setkáme, vezmu si tvůj život. A od té doby jsem už o něm nic neslyšel.“

Schweitzer se předklonil a pozorně si Gilgameše prohlédl. „Jak je to možné? Celý svět ví o lásce Enkida ke Gilgamešovi!“

Gilgameš si zavolal sluhu s další lahví. Tento rozhovor probouzel bolest v jeho nitru, bolest, proti které nebylo jeho zranění ničím jiným než svěděním. Pitím ji sice nemohl zmírnit, ale ani zvětšit.

Zhluboka si lokl a zasmušile řekl: „Pohádali jsme se. Mezi námi se obje-vila zlá slova. Řekl mi, že už nikdy pro mě nebude mít ani zrunko lásky.“

„To nemůže být pravda.“

Gilgameš se chvěl a mlčel.

„Přejete si jej znovu najít?“ otázal se Schweitzer.

„Po ničem jiném netoužím.“

„Víte, kde je?“

„Peklo je větší dokonce než svět. Může být všude. Najdete ho.“

„Kéž byste věděl, jak už jsem po něm pátral –“

„Najdete ho. Vím to!“

Gilgameš potřásl hlavou. „Jestliže je Peklo místem trýzně, pak tou mou je skutečnost, že už ho nikdy nenalezu. A i když, tak mě odkopne. Nebo na mě vztáhne ruku.“

„Tak tomu není,“ oponoval Schweitzer. „Myslím, že po vás touží stejně jako vy po něm.“

„Proč se mě potom strání?“

„Toto je Peklo,“ jenně řekl Schweitzer. „Jste zkoušen, milý příteli, ale žádná zkouška netrvá věčně. Ani v Pekle ne. Dokonce ani v Pekle. I když si myslíte, že jste v Pekle, mějte víru v Pána: Najdete svého Enkida velice brzy um Himmels willen.“ Schweitzer s úsměvem upozornil svého společníka: „Císař vás volá. Jděte k němu. Zdá se mi, že vám hodlá říci něco, co byste chtěl slyšet.“

Prester John se zeptal: „Ty jsi bojovník, že ano?“

„Byl jsem,“ neurčitě odpověděl Gilgameš.

„Generál? Vůdce mužů?“

„To vše je dávno za mnou,“ řekl Gilgameš. „Tohle je posmrtný život. Nyní si jdu svou vlastní cestou a druhé na to nepotřebuji. Peklo je plné generálů.“

„Zjistil jsem, že jsi byl vůdce nad vůdci. Doneslo se mi, že jsi bojoval jako sám Bůh války. Kde ses objevil, klaněly se a padaly před tebou na kolena celé národy.“

Gilgameš mlčky vyčkával.

„Postrádáš slávu bojišť, není-liž pravda, Gilgameši?“

„Já?“

„A co když ti svěřím velení nad svou armádou?“

„Proč bys to dělal? Co pro tebe znamenám? A co pro mě je tvůj národ?“

„V Pekle si můžeme vzít libovolné občanství, kterého se nám zachce. Co bys řekl tomu, kdybych ti svěřil velení?“

„Řekl bych ti, že děláš obrovskou chybu.“

„To není obyčejná armáda. Deset tisíc mužů. Odpovídající vzdušná podpora. Taktické jaderné rakety. Nejmocnější palebná síla Pustiny.“

„Nerozumíš mi,“ oponoval Gilgameš. „Válčení mě nezajímá. Nic o moderních zbraních nevím, ani nemám zájem něco vědět. Vybral sis špatné-ho člověka, Prester John. Jestli potřebuješ generála, pošli pro Welingtona. Pozvi si Malbrougha, Rommela, Tiglath-Pilesera.“

„Nebo Enkida?“

Neočekávané jméno Gilgameše omráčilo jako rána palicí. Při jeho zvuku mu zrudla tvář a jeho nezlomné tělo se křečovitě zachvělo.

„Co víš o Enkidovi?“

Prester John pozdvihl jednu ze svých překrásně pěstěných rukou. „Buď tak laskav a ponech mi výsadu kladení otázek, velký králi.“

„Vyslovil jsi Enkidovo jméno. Co o něm víš?“

„Dřív si promluvíme o jiných věcech, které jsou –“

„Enkidu,“ výhružně zavrčel Gilgameš. „Proč jsi se zmínil právě o něm?“

„Vím, že byl tvým přítelem –“

„Je!“

„Výborně, je tvým přítelem. A mužem velmi udatným a silným, který je už nějaký čas hostem u dvora největšího nepřítele mé říše. Toho, který, jak jsem pochopil, se chystá do války proti mě.“

„Cože?“ vykřikl Gilgameš. „Enkidu je služebníkem královny Alžběty?“

„To jsem neřekl.“

„Není to snad královna Alžběta, která vyslala armádu, aby tě obrala o tvá práva?“

Yeh-lu Ta-shih se rozesmál. „Raleigh a jeho pět set bláznů. Ta výprava je směšná. O ni se budu zajímat při večeři. Mám na mysli jiného nepřítele. Řekni mi, co víš o Mao Ce-tungovi?“

„Tahle princátka Nové smrti nesou tolik jmen –“

„Čínan, muž Hanu. Vládce Marxistické dynastie, dlouho po mé smrti. Chytrý, neústupný, houževnatý. Blázen a ne pomalý. Na sever odtud založil něco, co nazývá Nebeskou lidovou republikou. Jak říká svým poddaným, chce kolektivizaci přeměnit Peklo v Nebe.“

„Kolektivizaci?“ přeptal se nechápající Gilgameš.

„Udělat ze všech sedláků krále a z králů sedláky. Jak říkám: blázen. Ale má hordy věrných nohsledů a ti udělají vše, co mu na očích vidí. Myslí si, že dobude celé Podsvětí, a hodlá začít právě tady. A že potom bude celé Peklo sloužit jeho spáckým ideálům. Obávám se, že Alžběta je s ním spolčena – že to nesmyslné hledání cesty z Pekla je jen lest, že pro ni Raleigh ve skutečnosti provádí špionáž, aby našel má slabá místa, o kterých by mohla referovat Maovi.“

„Ale když je tento Mao nepřítelem všech králů, proč by se tedy Alžběta sama spojovala s –“

„Zřejmě hodlají jeden druhého využít. Alžběta bude Maa podporovat proti mně. Mao pomůže Alžbětě srazit z trůnu jejího vlastního otce. A pak, později, kdoví? Ale já na ně hodlám udeřit, než mi budou moci škodit.“

„A co Enkidu?“ otázal se Gilgameš. „Pověz mi o Enkidovi.“

Prester John rozvinul svitek výpisů z počítače. Pohlédl na něj a četl: „Bojovník Staré smrti Enkidu ze Sumeru – Sumer, to je tvůj národ, že? – přijel na Mao Ce-tungův dvůr takového a takového data – předstíraný důvod návštěvy lovecká výprava po Pustině – doprovázen americkým vyzvědačem, který byl představen jako novinář a lovec, jakýsi Hemingway – tajná schůzka s Kublaj Chánem, ministrem války Nebeské lidové republiky – nyní cvičí komunistické hordy a připravuje je k invazi na Nový Kara-Khitai –“ Císař zvedl zrak. „Zajímá tě to, Gilgameši?“

„Co po mně chceš?“

„Tento muž je tvůj blízký přítel. Vidíš do jeho myšlenek, jako by to byly tvé vlastní. Ochraň nás před ním a já ti dám vše, co si budeš přát.“

„Není víc, po čem bych toužil,“ odpověděl Gilgameš, „než po Enkidově přátelství.“

„V tomto případě ti věnuji Enkida na stříbrném tácu. Začni pro mě bojo-vat proti Maovým smečkám. Pomoz mi předvídat, jakou strategii je tvůj Enki-du učí. Zašlápnem ty marxistické bastardy, zajmeme jejich generály a pak bude Enkidu tvůj. Co ty na to, Gilgameši? Co říkáš?“

Napříč šedivými pláněmi Pekla od obzoru k obzoru táhly legie Prester Johna. Šarlatově žluté praporce se třepaly proti temné obloze. Ve středu formace klín jízdních lučištníků v lehkém brnění; na každém křídle jednotka těžké pěchoty. Předvoj tvořila císařská tanková skupina, zvolna se valící kupředu drsným zbrázděným terénem. Vysoko nad hlavami se připravovala ke vzdušnému boji falanga transatmosférických zbraňových systémů.

Mračno zvěřeného prachu v dále podávalo důkaz o přibližující se armádě Nebeské lidové republiky. „U všech stygijských démonů, viděl jsi někdy něco tak úžasného?“ zvolal Robert Howard. On i Lovecraft měli široký výhled na bojiště z císařského velitelského postu, velkolepé pagody chrá-něné žhnoucím silovým štítem. Gilgameš tu byl také, právě rozmlouval s Prester Johnem a důstojníky Kara-Khitaického vysokého velení. Císař hleděl na stěnu televizních monitorů a jeden z jeho pomocníků něco horečnatě vyťukával na počítačovém terminálu.

„Dělají pořádnou blbost,“ rozčiloval se Howard. „Jezdci na koních, tanky, zbraňové systémy, všechno splácané dohromady ve stejnou dobu – takhle ti divocí zkurvysynové válčí?“

Lovecraft si dal ukazováček před ústa. „Neřvi tak, Bobe, chceš, aby tě Prester John slyšel? Jsme jeho hosty, nezapomínej. A velvyslanci krále Jindřicha.“

„Ať, když mě uslyší, tak uslyší! Podívej na ten bláznivý zmatek! Uvědo-mil si Prester John vůbec, že proti němu stojí bolševický Čínan dvacátého století, který na něj také bude útočit zbraněmi dvacátého století? K čemu proboha budou

dobří ti jezdcí? Výpad kavalérie tváří v tvář těžkému dělostřelectvu? Meče a šípy proti houfnicím?“ Howard vyprskl smíchy. „Je to snad trik se šípy s nukleárními hroty?“

Lovecraft mu měkce odpověděl. „Kdo ví?“

„Víš, že jaderné hroty mít nemůžou. H.P., překvapuješ mě, člověk s tvými odbornými znalostmi. Vím, že všechny nukleární materiál je sice až z času po nás, ale určitě ses seznámil s teorií. Kritická hmotnost na špičce nějakého šípů? Ne, H.P., ty víš stejně dobře jako já, že to přece nejde. A dokonce i kdyby bylo možno –“

Podrážděný Lovecraft ho gestem umlčel. Ukázal přes místnost na hlavní monitor před Prester Johnem. Na obrazovce se objevila vrásčitá tvář zava-litého muže s mohutným bílým plnovousem.

„Není to Hemingway?“ zeptal se Lovecraft.

„Kdože?“

„Ernest Hemingway. Sbohem, armádo. I slunce vychází.“

„Nikdy jsem jeho slátaniny nemohl vystát,“ dal se slyšet Howard. „Mdlý škvár o útěku opileckého slabocha. Jsi si jist, že je to on?“

„Slabocha, Bobe?“ nevěřícně se přeptal ušaslý Lovecraft.

„Četl jsem jenom jednu knihu, tu o těch Američanech v Evropě, co jezdi-li po býčích zápasech, chlatali a tahali se navzájem o ženské, a to jsou všechny zážitky, které mi zůstaly z pana Hemingwaye. Řeknu ti, H.P., znechutilo mě to. A způsob, jakým je to napsáno! Samé kratičké větičky – žádné kouzlo, žádná poezie, H.P. –“

„Pohovoříme si o tom někdy jindy, Bobe.“

„Žádná vize hrdinství – žádná uvědomělá utrpení a vznešenost –“

„Bobe, prosím tě –“

„Fixace na špinu, slizkost, zkaženost –“

„Jsi absurdní, Bobe. Úplně chybně si vysvětluješ jeho životní filozofii. Když jsi jednoduše vezmeš problémy popsané ve Sbohem, armádo –“ rozzlo-beně potřásl hlavou Lovecraft. „Teď není čas na literární diskuse. Podívej – podívej tam!“ Kývl směrem ke vzdálené straně místnosti. „Jeden z císařových rádců nás volá. Něco se děje!“

Skutečně bylo vidět nějakou změnu. Vypadalo to, že se Yeh-lu Ta-shih radí se čtyřmi nebo pěti poradci. Zneklidněný Gilgameš s brunátnou tváří dlouhými kroky přecházel sem a tam před počítačovým pultem. Hemingwayova tvář ještě pohlížela z obrazovky a i on vypadal rozrušeně.

Howard i Lovecraft kvapně přešli místnost. Imperátor se k nim obrátil. „Je zde prosba o vyrovnání v poli,“ oznámil Gilgameš. „Kublaj Chán je na cestě. Dr. Schweitzer bude sloužit jako můj vyjednávač. Hemingway bude nestranný pozorovatel – jejich nestranný pozorovatel. Také potřebuji nestranného pozorovatele. Sejdete vy dva dolů jako diplomaté neutrální mocnosti, abyste dohlíželi?“

„Bude nám ctí,“ řekl důstojně Howard.

„Můj pane, a co je obsahem toho, co nazýváte vyrovnáním?“ zeptal se Lovecraft.

Yeh-lu Ta-shih mávl směrem k obrazovce, „Hemingway navrhuje, že tu záležitost můžeme urovnat jediným soubojem – Gilgameše proti Enkidovi. Schovejte munici, šetřte Hrobaře, Dábla z množstvím roboty, ale existují zde rozpory v detailech.“ Delikátně potlačil zívnutí. „Snad se všechno do oběda stihne.“

Byla to prapodivná nesourodá skupina. Mao Ce-tungovým hlavním vyjednávačem byl kyprý Kublaj Chán, v jehož tmavých listivých očkách se zračila vychytralost a vnitřní síla. Ve svém prvním životě byl císař se všemi výsadami, ale nyní zřejmě dával přednost menší odpovědnosti. Dalším mužem s ním byl Hemingway, velký a těžký, s hlubokým hlasem a nenuceným, téměř arogantním chováním. Mao také vyslal čtyři malé mužíky ve stejných modrých uniformách s rudými hvězdičkami na štítu čepic. „Typičtí straníci,“ zamumlal někdo a kupodivu byl mezi nimi Chlupatý člověk, vysoké čelo a bez brady, jedna z oněch kreatur nejhlubšího dávnověku. Na své uniformě také nesl emblém komunistů. A ještě někdo byl ve skupině – mohutný muž s klenutým hrudníkem, temnými vousy, divokými a uhrančivými očima; stál osamoceně na vzdálené straně –

Gilgameš se na něj odvážil sotva pohlédnout. Také stál poněkud oddě-leně od skupiny, vdechuje chladnou britkost větru vanoucího bitevním polem. Toužil vrhnout se Enkidovi kolem krku, přitisknout jej k sobě, smést v jednom jásavém objetí všechnu hořkost, která je oddělovala –

Kéž by to bylo takhle jednoduché!

Hlasy Maových vyjednávačů a pěti Prester Johnových – Schweitzerův, Lovecraftův, Howardův a páru Kara-Khitajských důstojníků – se nesly skučí-cím větrem ke Gilgamešovi.

Vypadalo to, že hlavním řečníkem je Hemingway. „Jste spisovatelé? Mr. Howard, Mr. Lovecraft? Lituji, ale zatím jsem neměl tu čest se s vašimi pracemi seznámit.“

„Byla to fantasy,“ vysvětloval Lovecraft. „Pohádky, vize.“

„Tak? Publikovali jste v Argosy? Postu?“

„Pět v Argosy, ale to byly westerny,“ objasňoval Howard. „Hlavně jsme pracovali pro Weird Tales. A H.P. zveřejnil několik věcí v Astounding Stones.“

„Weird Tales,“ opakoval Hemingway. „Astounding Stones.“ Tváří mu proběhl stín znechucení. „Mhm. Nemyslete si, já tyto magazíny znám. Ale psali jste dobře, pánové, že ano? Napsali jste, co opravdu cítíte a stali se čistějšími?“

Samozřejmě, stali! Vím, že ano! Byli jste poctiví spisovatelé, jinak byste nikdy nepřišli do Pekla. To je nade vši pochybnost!“ zasmál se, vesele si zammul ruce, rozprávěl paže kolem Howardových a Lovecraftových ramen. Zdálo se, že Howard je tím polekán a Lovecraft vypadal jako by se chtěl zahrabat do země. „Dobrá, pánové,“ zaduněl Hemingway, „Co budeme dělat? Máme tu problémek. Jeden hrdina si přeje bojovat s prázdnými rukama a druhý s – jak se tomu říká? – disruptorovou pistolí. Měli byste o tom vědět víc než já: zní mi to jako z Astounding Stones. Ale

toto nelze, že? Holé ruce proti fantastické vědě budoucnosti? Jediné správné je bojovat jako rovný s rovným, cokoli jiného je nepřijatelné.“

„Nechte ho na mě jít pěsti,“ zvolal Gilgameš z dálky. „Jako když jsme poprvé zápasili v Uruku na Zemském trhu, když se naše stezky poprvé zkřížily.“

„Bojí se použít nových zbraní,“ vysvětlil Enkidu.

„Bojím?“

„Daroval jsem mu zbraň, dvanáctikalibrovou pušku, dárek svému bratru Gilgamešovi. Zahodil ji, jako by si myslel, že mu dávám jedovatého hada.“

„Lžeš!“ zařval Gilgameš. „Nebál jsem se jí! Pohrdl jsem jí, protože byla zbabělá!“

„Obává se všeho, co je nové,“ řekl Enkidu. „Nikdy mě ani ve snu nena-padlo, že by Gilgameš z Uruku mohl znát bázeň, ale on má strach z nezná-mého. Nazval mě zbabělcem, neboť jsem chtěl lovit puškou. Ale já si myslím, že zbabělý byl on. A teď se bojí se mnou bojovat neznámou zbraní. Ví, že ho zabijí. Bojí se smrti dokonce i tady, víte to? Smrt pro něj vždy znamenala obrovskou hrůzu. Proč? Protože to uráží jeho hrdost? Myslím, že to je ono. Příliš zpupný zemřít – příliš pyšný přijmout rozsudek bohů –“

„Zničím tě holýma rukama!“ zařval Gilgameš.

„Dejte nám disruptory,“ řekl Enkidu. „Uvidíme, jestli se odváží uchopit takovou zbraň.“

„Zbabělá zbraň!“

„Opět mě nazýváš zbabělcem? Ty, Gilgameši, který se třeseš strachy –“

„Pánové, pánové!“

„Bojíš se mé síly, Enkidu!“

„A ty mě obratnosti. Ty se svým patetickým starým mečem, žalostným lukem –“

„Je tento člověk, který se mi tak vysmívá, Enkidu, jehož jsem tak milo-val?“

„Byls' první, kdo se posmíval, když jsi mi hodil zpět do rukou pušku, odkopls' můj dar, nazýváje mě zbabělcem –“

„Řekl jsem, že zbraň je zbabělá. Ne ty, Enkidu!“

„To bylo to samé!“

„Bitte, bitte,“ uklidňoval je Schweitzer. „Takhle ne!“

A Hemingway také: „Pánové, prosím vás!“

Nevěnovali jim pozornost.

„Myslel jsem –“

„Řekls' –“

„Styď se –“

„Máš strach –“

„Trojnásobný zbabělče –“

„Jsi pětkrát pět zbabělců!“

„Falešný příteli!“

„Domýšlivý chvastoune!“

„Pánové, ptám se vás –“

Ale Hemingwayův hlas, jakkoliv byl silný a pevný, byl naprosto přehlušen výkřikem hněvu, který se vydral z Gilgamešova hrdla. Závratný nával zlosti mu drtil prsa, hrdlo, spánky. Víc už nesnesl. Bylo to stejné, jako když k němu přišel Enkidu s tou puškou a on mu ji vrátil a upadli do sporu. Nejprve jen nesouhlas, potom ostrá diskuse, pak hádka a potom vodopád hořkého obviňování. A nakonec taková slova nenávisti, která mezi těmi, kteří si byli víc než bratři, nikdy předtím nepadla.

Tehdy nedošlo k ranám. Enkidu jednoduše vykročil pryč se slovy, že jejich přátelství je u konce. Ale teď – rozzloben víc hádkou samou, než jejím předmětem – se Gilgameš nedokázal již dál ovládat. Přemožen vztekem a frustrací se vrhl vpřed. Enkidu, jehož oči se zlobně leskly, byl připraven.

Hemingway se pokusil vstoupit mezi ně. Byl velký, ale proti Gilgamešovi s Enkidem vypadal jako dítě a oni jej bez problémů odstrčili stranou. S nára-zem, až země zaduněla, skočil Gilgameš po Enkidovi a sevřel jej oběma ruka-ma.

Enkidu se zasmál: „Tak jsi přece nakonec dosáhl svého, králi Gilgameši! Jsou to holé ruce!“

„To je jediný způsob,“ zavrčel Gilgameš.

Konečně, konečně! Nebylo na tomto světě bojovníka ani nikoho jiného, který by mohl zápasit s Gilgamešem z Uruku.

Zničím ho, táhlo Gilgamešovi hlavou, stejně jako on zničil naše přátelství. Zlomím mu vaz. Rozdrtím mu hrudník.

Bojovali jako rozzuření býci, stejně jako tehdy, před dlouhým časem. Zápasili, vpíjejíce se očima. Chroptěli, křičeli, řvali.

Gilgameš vzdorně řval jazykem Uruku a nějakým jiným, známým pouze jemu; Enkidu mumlal a hřměl na Gilgameše řečí bestii, kterou mluvil kdysi, když ještě byl divokým mužem. Chraplavým vrčením pouštního lva.

Gilgameš toužil Enkida zabít. Miloval tohoto muže víc než život sám, a přesto se modlil, aby mu bylo dopřáno zlomit Enkidovi páteř, uslyšet ostrý zvuk jeho praskajícího hřbetu. Odmrstit jej jako obnošený plášť! Jeho láska byla natolik silná, že se přeměnila v nejčistší nenávist. Ještě jednou ho pošlu Hrobařovi, říkal si Gilgameš v duchu. Vyhodím ho z Pekla.

Ale přestože zápasil jako dosud nikdy v žádném předchozím souboji, nebyl Gilgameš schopen Enkida porazit. Na čele mu vyvstaly žíly, stehy, které držely jeho ránu, praskly, vytryskla krev a stékala mu po paži. A ještě pořád se snažil složit Enkida k zemi a stále ještě stál Enkidu na místě. Zůstali takto sevření dlouho, hledíce si navzájem do očí, spojení v neporazitelné sousoší.

Potom nakonec Enkidu pronesl, jako už jednou před dávnými lety: „Ech, Gilgameši! Na celém světě ti není rovno. Budiž sláva matce, která tě poro-dila!“

Bylo to jako vysvobození z prokletí, jako zurčení životodárných vod dopadajících na letním vedrem vyprahlé lány země.

A z Gilgameše v tu chvíli ulehčené a s úlevou vyšla také stejná slova jako tenkrát:

„Existuje ještě někdo jako já. Ale jen jeden.“

„Ne, Emilem ti byl dán úděl krále.“

„Ale ty jsi mým bratrem,“ řekl Gilgameš. Usmáli se, přitiskli se k sobě a ustoupili zpět, jako by se viděli poprvé, a opět se rozesmáli.

„Boj mezi námi je ale pořádné bláznovství!“ zvolal Enkidu.

„Opravdu velké, bratře!“

„Nač potřebuji pušky a disruptory?“

„A co mi je do toho, když ses rozhodl hrát si s takovými hračkami?“

„Je to tak, bratře.“

„Skutečně.“

Gilgameš se rozhlédl. Všichni zírali – čtyři straníci, Lovecraft, Howard, Chlupatý člověk, Kublaj Chán, Hemingway, naplnění úžasem, s otevřenými ústy. Pouze Schweitzer zářil. Přistoupil k nim a řekl tiše: „Už se necítíte být jeden druhým uražení? Ne? Gut, gut. Pak tedy odejděte. Oba dva, společně. Ihned. Co je vám do Prester Johna a jeho válek nebo do Maa? To není vaše starost. Jděte! Hned!“

Enkidu se zašklebil. „Co ty na to, bratře? Odejďme lovit společně?“

„Na konec Pustiny a zase zpátky. Ty, já a nikdo jiný.“

„A budeme lovit pouze našimi luky a oštěpy?“

Gilgameš pokrčil rameny. „Disruptory, když budeš chtít, kanóny. Nukleárními granáty. Ach, Enkidu, Enkidu –“

„Gilgameši!“

„Odejďte,“ zašeptal Schweitzer. „Hned teď. Opusťte toto místo a nikdy se neohlížejte zpět. Auf Wiedersehen!“

Šťastnou cestu! Gottes Name, jděte už!“

Dívaje se, jak odcházejí, prodírajíce se skrz vířivé vichry Podsvětí, pocítil Robert Howard náhlou ostrou bolest zklamání a ztráty. Jak byli krásní tito hrdinové, tito dva giganti. Jak se třímali a zápasili! A potom ten náhlý magický moment, kdy si uvědomili pošetilost svého sporu, kdy již navždy přestali být nepřáteli a opět se stali bratry –

A nyní odcházejí a on tu stojí s těmi ostatními, s cizinci –

On chtěl být Gilgamešovým bratrem nebo snad – stěží to chápal – něčím víc než bratrem. Ale nikdy by tomu tak nemohlo být. Poznal to. Poznal, že muž, jenž se tolik podobal Conanovi, je pro něj navždy ztracen. Howard ucítil slzy, které se mu znenadání začaly drát do očí.

„Bobe?“ oslovil ho Lovecraft. „Bobe, není ti něco?“

Bože, pomyslel si Howard. Muži nepláčou. A už vůbec ne před ostatními muži.

Odvrátil se proti větru, takže mu Lovecraft nemohl vidět do tváře.

„Bobe? Bobe?“

Bože, řekl si Howard znovu. A nechal slzy stékat.

Robert Silverberg

NÁVRAT DOMŮ / GILGAMEŠ V PUSTINÁCH

Z anglických originálů Homefaring / Gilgamesh in the Outback

přeložili Hana Březáková a Petr Barcal.

Obálku navrhl Teodor Rotrekl

Digitalizoval: Stoupa101

1. vydání

Vydalo nakladatelství SLAN, Slaný, 1992.

Odpovědný redaktor: L. Peška

Tisk: Mistrál Praha

ISBN 80-901066-0-9 Doporučená cena 27 Kčs